

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Aki a csillagokba néz ...

Budapest, január 15.

(—r-6.) Az égi firmamentumot vizsgálja évek óta Konkoly Thege Miklós. És méla éjjeleken, mikor a csillagok miriádjai leragyogtak a tudásra, hányszor kergették gondolatát a véges, a sokszor céltalan emberi küzdelem lehangoló tudatához! Csak az, aki csöndes éjjeleken az éjszaka csillagszemével néz farkasszemet s így elmélkedik a világ gyarlóságairól; csak tudós, akinek szívét átrezgi az egyetemes emberi óhajlás, sovárgás és vágy, csak magyar, akinek vérében van fájának lelkes szeretete: tud oly mélyen érezni s oly magasra elhatározásra jutni, mint a minő érzések Konkoly Thege Miklóst vezették, mikor munkálkodása kedves hajlékát, nemzetségének hétszáz esztendősi tulajdonát, az ó-gyallai birtokot telepítési célokra az államnak ajándékozta.

A csillagokból olvasott-e Konkoly Thege? Azt olvasta-e a csillagokban, hogy ez a turáni síkról Európába szakadt nép az európai népek faji, szellemi áramlatában nemzetségét megőrizve csak úgy fog boldogulni, ha a terjeszkedésre képes népréteg, a földművelő magyar faj erősödik? Az ég csillagképleteit nézve kontemplálta-e ezt az utilitárius korban méltán feltűnő alapítványt, vagy tudományos buvárlatában egy távol aszteroidnak halványan pislogó sugara melengette-e agyában e magasztos gondolatot? Avagy talán a napi élet szürke jelenségei, az új korszellemnek fuallata sugalták-e a nobilis elhatározást? Hiszen nem kell az obszervatórium lépcsőin fölmennünk, hogy csillagokat lássunk. Idebent valaki már régen néz más csillagokba. Azokba a csillagokba, melyek a magyar paraszt szemeiből villognak. Ezen a földi firmamentumon néhány év óta keserűséget,

viSSZAVONÁST, rendbontó álmokat, az élet harcában való elernyedés csüggedő érzését olvasta ki az, akinek szíve volt hozzá, hogy ott kutasson, ott tekintsen szét, ahol addig nem volt divat tekintetni. A tömegeket vágyaikhoz közelebb hozni, bennük a reményt élesztgetni és a bizalmat fölkelteni a hatalom iránt, volt aztán a mélyen átérzett emberséges szándék. És a közélet gomolygó, kaotikus eszmeáramlatába új jelszavak jutottak: a kis egzisztenciák talpraállításának jelszavai. A jelszavak valószínűsége érdekében megindult a munka. A gazdasági megerősítés munkája közben pedig olykor tanúságszerzésre illik újra betekinteni a magyar paraszt szemeibe: vajjon megvillog-e még azokban az elernyedtt életküzdes keserűsége, a zavaros töprengés és azok a kőszeszmeáramlatok, melyek a hazához való hűség becületes és évszázados tradícióit rombolták. Nincs még biztos prognózis, hogy a tömeg-érzés mennyiben módosult ama munka látára, melyet a földéhségtől gyötört parasztosztály érdekében tettek. De nem hiányzik a biztató jelenségek, hogy a hangulat kedvezőbbre fordult. Hiszen a nemzetnek ez a rétege, melyből az ország ma resztitálja mindazt a veszteséget, amit a modern társadalmi alakulás fölemésztt, újra a bizó, a reménykedő munka vonalán található. Az a tény, mely jogviszonyait szabályozta, bárhol agítáltak is ellene, bebizonyította, hogy a gyöngéket védi és azokat igazsághoz jutatja. A gazdasági igazgatás új munkaalkalmi és munkateréi, az ezeken való permanens tevékenység: a falu és puszták népében a reményt föllakasztotta. És biztató momentum, hogy immár a társadalom tevékenysége is e jegyben indul. Nagy emberbarátok és kiváló hazafiak jelentkeznek az új jelszavak gyakorlati érvényesítéséért indult munkára. S immár megvannak a földetlen magyar paraszt

érdekeiért való társadalmi küzdelemnek a maga mecenásai is.

Ilyen Konkoly Thege Miklós, aki Darányi földművelésügyi miniszterhez intézett levelében fölajánlja az államnak szociális és birtokpolitikai célokra ó-gyallai 1560 holdas birtokát. Konkoly Thege eddig is értékes, az országnak jelentékeny szolgáltatásokat tett. Az alkotmányos újraébredés első idején, mikor öntudatosan éveig készül egy nálunk el nem foglalt tudományágra: a sajátjából közcélokra obszervatóriumot épít. Nem uri passzió, nem bizarr időtöltés neki a tudományok és csöndes, félreeső hajléka. A Széchenyi szelleme ihletti meg, hogy azoknak, akik javakban elég módosak, a berendezkedő és szegény állapot segítőiké kell. Huszonhét év óta áll már fenn az ó-gyallai obszervatórium és még mindig magánalkotás, magánbirtok, jóllehet a földművelésnek nélkülöznie alig lehetett, magánpénz volt a fenntartója. Tudományos készütséggel lehetne megértékelné csak, mit emésztt meg és mit ért az intézet, midőn Konkoly Thege néhány év előtt ezt a remek alkotást az államnak ajándékozta.

Konkoly Thege nemes áldozatkészségének, hazafiaságának fényes tanujelét adta akkor. Most pedig egy sorba kerül a Kun Kocsárdokkal, a Röck Szilárdokkal, a Pálffy Jánosokkal, akik így emelnek maguknak emlékoszlopot.

Abban a levélben, melyben alapítványa szándékáról a minisztert értesíti, csak egyet kér, hogy e birtok fölparcellázva az ő nevét viselje mindvégig. Nem földi hűség vezeti ebben a kérésében, hanem a szeretet azok iránt, akik ekkékkéll itt fognak szántogatni és a föld áldásait learatni, hogy majdan, midőn közelben, övei között nyugoszsza álmait, legyen őrizve emléke annak, aki így akart ta-

T Á R C A.

Tágma királyné.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcaja. —

Írta: **Abrányi Emil.**

A mai emberek nagy többsége így okoskodik: Miért nézzünk a színpadon szomorujátékokat, amikor az élet egy is tele van szomorúsággal? Mindennap kegyetlen tragédiákra, iszonyu meglepetésekre ébredünk. Ime, kedves gavallérunk, aki zsúrjaink csillaga volt, egyszerre csak Amerikába szökik a főváros pénzével; és a dícső fiatalemberről úgy irnak az újságok, mint alaváló sikasztrófiáról! Ime, a házirosvosunkról egy szép reggel kislú, hogy kasszabetörő. Még tegnap büszkén ráztuk meg a kezét és ma félünk elmenni a temetésére, nehogy a nevünk kiírják a *jelenvoltak* közé. (Amire kedvezőbb körülmények közt hön sovárog a szívünk!) Hát a sok gyilkos, véres szenzáció! A férj agyonlövi a feleségét; a feleség ledöfi az urát és lougrik a barmadik emeletéről, két gyerekkel a karján; cilinderes urak céda leányok gégejét vágják kettő, hogy elrabolják tőlük azt a pár forintot, amit a leghitványabb módon keresnek. Hát a boldogtalan szeretők, akik kettős öngyilkosságot követnek el valamelyik külvárosi hotel szobájában! Hát az orfeum-dámák és kassziros leányok miatt tönkrement családapák! Az ideges diákok, akik főbe lövik magukat, mert a tanár ur nem adott nekik kiténő kalkulust! A hamis könyvelők, a sikkasztó pénztárosok, a bank és hitelszövetkezetek defraudáló vezérifjai, a család bukás miatt börtönbe kerülő kereskedők,

a csekk- és váltóhamisítók! Hát a szociális nyomor! A husz-harmincezer éhező! A munkátlanok körmenetei, rablással és ablakbetöréssel! Ha már az élet csupa vér, halál és fogcsikorgatás: legalább a színház legyen mulatságos! Ha már a bennünket körülvevő világban sirnunk és iszonyodnunk kell: legalább a színházban nevéssünk! Ha már a valóság szomorú, legalább a játék legyen vig! Legyen olyan vig, hogy boldog jökedvre hangoljon és felejtesse velünk, hogy ördögök és eikárhozottak kinszenvedéses pokla vesz bennünket körül.

Ilyen világban, ilyen fölfogású és érzésű emberek számára tragédiával, szomorú darabbal előállani nem éppen hálás feladat. Hát még ha valaki olyan darabbal áll a közönség elé, mint *Rákosi Jenő a Tágma királynéval*, ahol a szomorúság halmozva van; ahol egyetlen egy vidám epizód sem szakítja félbe a véres, fájdalmas mesét; ahol a költő a szomorunak a legszomorubbját adja; a hol az egész darabon át, három felvonáson keresztül, egy fejeten holttest fekszik a színpadon.

Ambár a *Prológ*-ban *Rákosi Jenő* a „nemes közönség” nagylelkűségére appellál: úgy vélem, nem sokat törődött a közönséggel, amikor ezt a gyászos tárgyat választotta. Fantáziájának a merész róptelvel regés időkbé szállott, az ós-magyarokkal rokon bessenyők és kazárok közé, akik *szomszédok voltak s így természetesen egymásnak ádás ellenségei.*

A kazárok vitéz királya, Kuvráth, szerelmes volt Tágma-ba, a bessenyő-*király* leányába és mert a királyleány nem hozzá, hanem ahhoz ment feleségül, akit szeretett: Kuvráth haddal támadt a bessenyőkre, leigázta őket és megölte Tágma fiatal, szép urát, akinek a *levágott fejét* elküldte Tágmanak a diadalmas csata után. Tágma ki-

rályné áldott állapotban volt és szíve alatt hordott magzatát ez a borzalmas látvány formálta ki. A mikor fia megszületett: holt férjének a torzult, vértelen feje bámult rá a kiesike testről. A királyi magzat, a trónörökös: *halálfejjel* jött a világra.

Ellákok, a halálfejú gyermeket Tágma királyné titkon nevelteti Balangyár nevű alattvalójánál. Együtt nő fel Szirákkal, az egyszerű paraszt édes fiával, aki úgy szereti, mint a testvérét; de husz év múlva Szirák a szerelomföltés örjőngő lábában megöli Ellákok, *fejét levágja és a fejeten testet az országutra veti*, ahonnan a fejeten, ismeretlen hullát Tágma királyné palotája elé viszik.

Ellák, hogy borzalmas fejét elrejtse a világ elől, állandóan piros kendőből formált álarcot viselt. Ezt a piros álarcot a gyilkosság után a szép arcú Szirák veszi föl, hadba indul a föllázadt bessenyők élén a kazárok ellen, páros viaskodásban megöli Kuvráthot, *levágja egy csapással a fejét és a levágott fejét diadala jeléül elküldi Tágma királynének.*

Szirák most már a karjaiba zárhatná Arszilt, a csodaszép leányt, a kiért Ellákok megölte. De amikor leveti a piros álarcot, hogy a valódi képét mutassa: Arszil és a bessenyő-sereg irtózáva, undorodva hátrál. Szirák gyönyörű vonásai helyett annak a feje látszik, akit a szerelmes, szép ifju meggyilkolt: az Ellák sárca, torz halálfeje.

Ime, a véres és ijesztő borzalmak egymásutánja: Kuvráth király levágja Tágma királyné férjének a fejét és a halott-fejét — test nélkül — elküldi a királynének. Tágma királyné a rémitő megcsodálás gyümölcse gyanánt megszüli a halálfejú királyfit, Ellákok. Szirák levágja Ellák fejét és a véres hulla — fej nélkül — Tágma királyné

nuságot tenni arról, hogy nemes szíve egész hevével szerette a magyar népet.

A közéletnek ezt a szürke napját ünneppé avatja ez a megindító hang, amely éppen olyan szerény, mint amilyen fényes a tett. Jól esik olvasnunk ebben a zajongó, előretörő, kapaszkodó tülekedésben az ő sorait. Mintha a közélet sivárságát törné át egy új, ideálisabb felfogás hajnalhasadása.

BELFÖLD.

Tisza Kálmán képviselő. Az *abrudbányaverespatoki* választókerület me egyhangulag megválasztotta Tisza Kálmánt képviselőjévé.

A félévvelal Magyar Nemzet következőképpen méltatja a választást:

A képviselőházzal ezzel visszanyerte azt a férfit, aki a magyar parlamentarizmus újabb történelmében oly kiváló szerepet vitt s a kinek neve maradandó betűkkel van bevésve a modern Magyarország történelmében. A mily lehangoltságot okozott az egész ország szabadelvű közvéleményében a nagyváradi választás, amelynél Tisza Kálmán kisebbségben maradt, oly örömet és meglepetést fog kelteni, hogy Abrudbánya ezt a csorbát kiküszövelte. Reméljük, hogy Tisza Kálmán betegségéből mihamar teljesen felépül s meg fog jelenni a képviselőházban, ahol igaz szeretettel fogják őt hívei üdvözölni.

A Ház munkarendje. Szell Kálmán miniszterelnök betegsége következtében a képviselőház munkarendje megváltozott. A holnap összeülő Háznak ugyanis gróf Apponyi Albert elnök indítványozni fogja, hogy a megyei és községi pénztárak ellátásáról szóló javaslat részletes tárgyalását a napirendről vegye le, pénteken ülést egyáltalán ne tartson, szombati ülésnek napirendjére pedig a véderő-provizóriumról és az 1902-ik évi újoncjutalékról szóló törvényjavaslatok tárgyalását tűzze ki. A két honvédelmi javaslat elintézésé után, valószínűleg már kedden, a megyei pénztárakról szóló javaslat részleteire tér át a Ház, ezután pedig haladéktalanul hozzáfog az 1902-ik évi állami költségvetés megvitatásához. Neményi Ambrus, a pénzügyi bizottság előadója, előreláthatólag szombaton terjeszti jelentését a Ház elé.

Pártértekezlet. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma este 6 órakor értekezletet tartott, amelyen elnöke, Kossuth Ferenc betegsége óta ma vett először részt. Az értekezleten az elnök előadta, hogy a deési kerületben megejtendő pótválasztásnál a párt jelöltet fog állítani Hentaller Lajos személyében. A helyzet megismerésére Nessi Pál holnap leutazik a kerületbe. Tóth János ismerteti ezután a véderő-provizóriumról és az újonc-létszám megajánlásáról szóló törvényjavaslatot.

palotája előtt hever. Szirák a harmadik felvonásban lovágja Kuvráth fejét és elküldi Tágma királynénak, mint ahogy Kuvráth elküldte Tágma királyné férjének a fejét husz évvel azelőtt. Szirák a darab végén a saját feje helyett az Ellák halálfejjel tér vissza győzelmes csatájából.

Mindebből látható, hogy Rákosi Jenő nem törődött a közönség idegeivel, amikor fantáziájával és költői inspirációjával ehhez a legsötétebb, legvéresebb, legszomorúbb középkori témához fordult. Ha törődött volna, ha úgy akarta volna keverni a szomorút a kellemessel, hogy sirjunk is, szórakozzunk is a darabján: kétségtelenül nem választ darabja hőseül halálfejt királyfít, nem tart a színpadon három felvonásban keresztül egy fejletlen hullát és az utolsó felvonás végén nem vitet be a színpadra egy levágott fejet.

De az igazi költő kezében nincs odiosus tárgy. Ne a fejletlen hullát, ne a levágott fejet nézzük, hanem azt, ami a fejet lovágja, ami fejletlen hullává teszi az embert: a szenvedély pusztító erejét, az indulatok viharát. Ha igaznak, logikusnak, költői erővel festettnek látom azt a szenvedélyt, mely az embereket gyilkolásra készíti: a levágott fejeknek egész légijától sem döbbenek vissza. Nem is beszélve Titus Andronicusról, aki Chiron és Demetrius torkát a színpadon metszi föl, azután fejüket pástétomba sütteti és az ötödik felvonásban valóságos vérfürdőt rendez: Shakespeare angol tárgyú történelmi darabjaiban sokkal több a hullá és a véres fej, mint a *Tágma királynéban*, III. Rikárd és Macbeth százszor több vért ontanak, mint a forró szívű bessenyő ifjú, aki lovágja Ellákot és Kuvráthot, az egyiket szerelmében, a másikat halálra szorjás, kétségbeesett bátorságában.

Saját impresszióim szerint mérlegelve a darabot, úgy találom, hogy ezt a borzalmas, sajátságos, fejekkel játszó témát Rákosi Jenő megkapó erő-

kat; indítványozza, hogy a párt a javaslatokat ne fogadja el és felszólalással bizon meg valakit; az értekezlet a párt álláspontjának kifejtésével az előbbi javaslata néve Tóth Jánost, az utóbbira néve Pichlert bízta meg, végre kültagokul Miklós Gyula, Misoga Sándor és Gara József vettek fel.

Másfélezer hold a népnek.

— Konkoly Thege Miklós alapítványa. —

Budapest, január 15.

Egy nemeslelkű magyar ur grandiózus cselekedetéről számolunk be az alább következőkben. Konkoly Thege Miklós országgyűlési képviselő, az áldozatkész európai hírű tudós komárommezei másfélezer holdas szép birtokát felajánlotta a magyar államnak parcellázás céljára, példát adva ezzel, hogyan szolgálhatják a magyar föld urai a nemzeti földbirtok-politika célját, hogyan járulhatnak hozzá a sanyargó földmívelő néprendszeres fölemeléséhez.

A komárommezei Ó-Gyallán a budapest-bécsi vonal mentén terül el 1500 holdas ősi Konkoly Thege-birtok, amelyet 1242. óta bír ez a nemzetség, s amelyet mostani tulajdonosa oda ajándékozott a kincstárnak, mindössze azt követve ki, hogy addig, míg 6 és a felesége életben maradnak, méltányos évijáradékot fizessen a kincstár, továbbá, hogy a kastélyt és a parkot halálukig ők használhassák és hogy a területnek Konkoly Thege Miklós-telep legyen a neve. Grandiózus ajánlatát szép levélben tudatta a nemeslelkű ur Darányi Ignác földmívelésügyi miniszterrel. A levélből a következőket közöljük:

Nagyemlétságu miniszter ur! Kegyelemes uram!

Nagyemlétságu kormányzati működését mindig a legelőkelőbb figyelemmel kísérve, és szinte hazafiai örömmel látom, hogy mennyi buzgalommal istápolja excellenciád hazánk gazdasági érdekeit. Nem érzem magamat hivatottnak, hogy itt mindazon bölcs kezdeményezéseket és alkotásokat felsoroljam, melyek excellenciád nevéhez fűződnek, de nem mulaszthatom el, hogy azon előrelátó gondosságot és figyelmet kiemeljem, melylyel excellenciád az Ó-gyallai asztrofizikai obszervatórium mellett egy általam felajánlott területen szerény kezdeményezésemre és csekély közreműködésemmel létesült m. kir. meteorológiai és földmágnességi, végre szeizmológiai obszervatóriumok felállítására és fejlődésére körül is eljárt. Mindezt szinte bizalommal véselve én nagyemlétságuodnak működése iránt s teljes mérvben méltányolva nagyemlétságuodnak a kibemberek jövőjére irányuló nemes buzgólkodását, akkor, amidőn hazámnak ősi birtokom felajánlása által szolgálni akarok, nagyemlétságuodhoz fordulok, s arra kérem, hogy legyen szives az alábbi ajánlatomat kegyesen elfogadni.

E bevezetés után kijelenti Konkoly Thege Miklós, hogy 1560 kat. holdnyi birtokát, amely-

nek szép parkjában állanak az asztrofizikai, a meteorológiai s a földmágnességi obszervatóriumok, átadja a kincstárnak azzal, hogy az ingatlan használatának, kezelésének s értékesítésének módját szociális s birtokpolitikai céljainak megfelelően a kormány határozza meg. Az alapító e részben csak azt kéri, hogy a felajánlott területnek Konkoly Thege Miklós-telep legyen a neve. A parkot és a lakóházat holtukig az alapító és neve használják. Egyéb feltételek közlése után a nével a következőképen végződik:

Amidőn a fentebbi pontozatokban előadott ajánlatomat excellenciádnak szives jóakarátába ajánlom, engedje meg nagyemlétságuod, kijelentem, hogy ajánlatom megtételénél nem hiszsg, feltűnni vágyás, kapzsiság, vagy bármily ilyes indok vezetett, hanem az a gondolat, hogy hazámnak ez uton is józalmat tehessek. Egy hosszú emberéleten át zajtalanul dolgoztam, minden önzés és dícsvágy nélkül a közéletnek s a magyar tudományos életnek legjobb tehetőségem szerint önzetlen s hűségű szolgálja voltam, éjjeleimet nappallá tettem, hogy érdemnyit tudjak felmutatni, az általam alapított asztrofizikai obszervatóriumában, nagyemlétságuod bölcs vezetése alatt álló meteorológiai intézetben s most, amikor vége felé járok annak az időnek, amit a gondviselés egy emberi életre kijelölt: az a vágyam, hogy ami egy embernek meg nem adatott, azt az ősi birtok teljesítés s legyen az mindenkor az ország boldogulásának szolgálatára. Azt, hogy a telep mindig nevemet viselje s az ugy legyen megörökítve, az sem tulajdonítható hűségnek, de azt akarom, hogy azok, akik majd egykor ezen az ősi birtokon szántogatnak, a Konkoly Thege név hallásakor elgondolják magukban, hogy milyen békén pihenhetnek azok, akik e híven teljesített hazafias kötelesség ünnatával tértek őseikhez az örök nyugalomra.

Az alapítvány ha a legkedvezőtlenebb esélyek figyelembevételével az életjáradék és egyéb terhek fizetési kötelezettsége is számba vétetik, a legszigorubb számítás mellett is jóval meghaladja az egyegyed millió korona értékét. E mellett még az obszervatóriumok céljaira szolgáló épületek is jelentékeny értéket képviselnek. Ertesülésünk szerint Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a felajánlott birtokot, az alapító intenciójához képest parcellázatni fogja telepítés céljából. Az előmunkálatok már folyamatban vannak.

Abból az alkalomból, hogy Konkoly Thege Miklós nagyszabású alapítványát tette, életrajzát a következőkben közöljük:

Konkoly Thege Miklós 1842-ben Budapesten született. A bölcsészeti tanulmányok egy részét Berlinben végezte, amidőn Enke, Rose, Magnus voltak nagy hírű professzorai. 1864-ben letette a gőzhajó-kapitányi s gépészi vizsgát, s 1869-ben kezdte építeni Ó-gyallai birtokán a csillagvizsgálót. — 1896. nyarán ünne-

A királyné ezen a végső megaláztatáson éppen úgy el van keseredve, mint a nép. Mind a kettő tiltakozik. Csak az öreg főpap, Vendró, áll elő azzal a tanácsal, hogy menjen férjhez a királyné Kuvráthhoz, mert ebből a frigyből születik meg az, akit a jóslat hirdet:

Halálfejet szül a királyi méh,
Futó idő ha majd megérlelé:
Halálfej bosszut áll a holt fejért
S a szolgáltságok aznap véget ért.

Tágma királyné most földi a titkok: eleven fiut szült, de rémes csodaszülöttét halottnak adta ki és Balangyárnál neveltette, hogy senkise tudjon róla. Eppen Balangyárhoz akar küldeni a fiúért, aki a jóslat szerint arra van hivatva, hogy szétörjje a bessenyő-nép rabigáját, amikor fejletlen hullát hoznak a palota elé. A néző ösztönyszerűleg érzi, hogy itt a végzetnek egy borzalmasan ironikus sakkhuzását áll szemben: ez a csonka holttest Ellák, aki abban a pillanatban hoznak a palota elé, amikor Tágma, Vendró és az egész nép örvendezz reménynyel néz a jövőbe és ezt a jövendőt a titokban felöltött Ellákkal azonosítja.

A második felvonásban behozzák Arsziót és odavezetik a csonka holttesthez: mondja meg, Ellák vagy Szirák-e a fejletlen hulla? A leány nem tudja megfejtene a rejtelmet. Jön Balangyár és hozza magával Szirákot, aki elmondja, hogy Arszióba Ellák volt szerelmes és Arsziót 6 szerezte meg Elláknak. Zavart beszédéből, kitoró fájdalomából könnyű kitalálnunk, hogy ő is szerelmes lett a másnak szánt leányba s a nász éjjelen nem tudta átengedni Arsziót; inkább megölte azt, akit annyira szeretett, hogy az egész világgal szembe szállt volna érte. Tágma királyné előtt most már világos, hogy a csonka holttest a saját fia, Ellák és vad haraggal akarja

palta a csillagvizsgáló 25 éves fennállását. Tagja a londoni *Royal Society*nek, számos francia és német tudományos társulatnak, a bécsi *Photografische Gesellschaft*nak, tiszteletbeli tagja a M. Tudományos Akadémiának és a Földrajzi és Természettudományi Társulatnak. Ő felsége tudományos működéséért és áldozatkészségeért a vaskorona-rend lovagjává nevezte ki a litteris et artibus is adományozta neki. 1900. év óta az Országos Meteorológiai Intézet igazgatója. Az ő érdeme az, hogy az intézetet kiemelte szűk köréből és megvetette alapját a további fejlődésnek. Az idő- prognózis távirati jelzése alatta indult meg, továbbá ő kezdeményezte a szinoptikus térképek kiadását s az ógyallai obszervatóriumot a sok regisztráló műszer felállításával központi obszervatórium rangjára emelte. Az intézet újjászervezését olyképpen hajította végre, hogy abban működési ágak szerint osztályokat létesített. Tavaly *Daranyi* földmívelésügyi miniszter nagy ünnepséggel avatta föl e szép intézetet. Konkolyt két ízben a tatai polgárok bizalma küldötte az országgyűlésre, ahol a közlekedésügyi bizottságunk tagja. Mint tudós különösen az üstökösök spektrum megfigyelésével tűnt föl és ebben az első francia és német spektrum-figyelőket túlszárnyalta. Főlemlítésre méltók rendszeresen végzett hullócsillag- és napfolt- észlelései is.

A pénzügyi tárca.

Budapest, január 15.

A pénzügyi bizottság mai ülésében folytatta a pénzügyi tárca költségvetésének tárgyalását s szerencsésen eljutott odáig, hogy az általános vitát bekezdhetik. Holnap még a miniszter fog az elhangzott felszólalásokra válaszolni s aztán megindul a részletes vita.

Részletes tudósításunk itt következik:

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt 11 órakor *Fak* Miksa elnöklése alatt tartott ülésén *Lukács* László pénzügyminiszter, *Gränzenstein* Béla és *Toepke* Alfréd államtitkárok és *Pap* Elek osztálytanácsos képviselték a kormányt.

Mikló Ödön kérdést intéz a miniszterhez az államhivatalnokok munkaidőjének új beosztása iránt és kéri, jött-e létre megállapodás a tíz órától négy óráig terjedő munkaidőre nézve. Ily új beosztás sok keresetet érintene. Kéri a minisztert, hogy a tulok pénzügyminiszteri rendeletet revideltesse, mert még 1896-ból keit utasítások is érvényben vannak a pénzügyi szolgálatban. A hivatalnokok pragmatikáa leletle sürgős. Az egyesek részére több eszelekvési szabadságot kell biztosítani. Ezen fordul meg a létszámredukció is. A létszámot 15 százalékkal lehetne csökkenteni; a fizetésekkel mielőbb rendezni kellene. Szólok kéri, hogy az adóreform, mely a földbirtok érdekéből égetően szükséges, a lehető legelső sorban hajtsák végre. A nagyobb beruházást kölcson felhasználásánál felhívja a miniszter figyelmét arra hogy olyan beruházásokra is fordítsák gond, mely az egyetemes gazdasági érdekek mellett a földbirtok érdekeinek is tenne szolgálatot. A mi a kisbirtok hitelügyének rendezését illeti, szólok meg van győződve a kormány és a pénzügyminiszter jóakaratóról.

Nem is lehet ez másként, hiszen 2 1/2 millió az 60 holdig terjedő birtokok száma és ezeknek mintegy 20 százaléka szorult helyzetben van, míg 70.000 birtok nagyobb 50 holdnál. Ellene van a hitelügyi rendezésnél a közvetlen államhittel igénybevételenek, nagy, külföldön elhelyezhető cimetek útján és a takarékpénztárak reiorma érdekében is kérdést intéz a miniszterhez. Kívánatosnak tartja továbbá az átruházási illethekek csökkentését is. A magas illethek a rossz viszonyok között elértékentelenti a nemzeti vagyont. 1900-ban 514.000 birtok eszerelt gazdát, tehát az összes birtokoknak 21 százaléka. Szólok helyesli mindazt, amit a miniszter az állami gyárak és vasművekre mondott, de kéri, hogy e gyárak éppen jelzett hivatásuknál fogva minden kartellról tartózkodjanak. Kéri továbbá, hogy a trónbeszédben is kifejezett nagyobb telepítési akcióra minő pénzerő fog rendelkezésre állani. Mivel a kormány működése iránt bizalommal viseltetik, a költségvetést megsavazza.

Szederkényi Nándor nincs melegegde a miniszternek a tisztviselők kérdésében adott válaszával. Altalában csak tanulmányozásokról hall, de nem eredményekről, még az adóreformról sem. A fogyasztási adók emelkedését egészségletlen jelenségnek tartja és újra felhossa a szőlőtermelés válságát.

Hegedüs Lóránt az adóreform tekintetében azt kívánja, hogy amikor az adóreformba belemegyünk, a reform keresztülvitelének tartamára egyenes adóink összege kontingentáltassék, hogy a közönség észre ne vegye, hogy nem adóemeléslről van szó, hanem arról, hogy a fölös összeg adóelengedésre fordíttassék. A takarékpénztárakról szólok, kéri, hogy az újabb vidéki bukások következtében mivel volna hajlandó a kormány támogatni azt a törekvést, hogy a közös és kölcsonös könyvvizsgálat behozassék és erre az Osztrák-Magyar Bank segítségével is igénybevétecsék. Végül az illethekek reiorjánál a porosz városok mintájára azt kívánja, hogy a telkek és házak értékemelkedése progresszív adóztassék meg.

Hieronymy Károly szerint a takarékpénztárak rezonja a budapesti intézetek egyetértésétől függ s ha ez létrejön, akkor a *Hegedüs* által említett reform egészségesebb, mint új állami törvény. Az állami adók előirányzásának jelenlegi módjával szemben a gazdasági helyzet szempontjából aggályai vannak s különösen terhes ma az átiratási illethek amelyet bizonyos időre le kellene szállítani. Az állami üzemekről a mai kimutatásokból lehetetlen hü képet kapni, vagyon- és nyereségszámájuk nincsen s ezeknek betervezését kéri.

Pap Géza a dohányszermelést különösen a kisgazdáknak szereténe biztosítani, a szeszkontingenst pedig elaprózni, emellett új magyar cukorgyárak felállításának melegebb pártolását kéri.

Komjáthy Béla kifejti, hogy cukorgyáraink, mivel nem vagynak önállóak, kartellre vannak kényserítve. Nézete szerint a cukorlogyaszást emelni kellene, esetleg az adó differenciálásával. Nem fogadja el a junktimot, melyet a miniszter a tisztviselők fizetésemelese és a létszám leszállítása közt felállított. 1870. óta mindig ezt a junktimot emlegetik. Kéri, hogy a tisztviselőknék szánt 3 milliót miért vették föl az átmeneti kiadások sorába. Kéri továbbá a miniszter, mikor fogjuk elkezdni a törvény szerint való készfizetécséket. Konstatálja aztán, az egyenes adó előirányzata rendszerint 20 millióval kisebb szokott lenni, mint a tényleg befolyó összeg s azért, nézete szerint, ideiglenesen is lehetne keresztülvinni adóleengedést. A pénzügyi készletek gyűjtésének szerinte csak akkor volna értelme, ha azt a kormány önálló gazdasági berendezésünkre fordítaná. Az

állami üzemek tekintetében *Hieronymy* indítványához csatlakozik. További kérdése arra vonatkozik, hogy járadékaik osztrák megadóztatása miért nem szünt meg eddigel s fogunk-e retorzióval élni ezzel szemben. Kéri végül a minisztert, miért boosátnak ki pénztári utalványokat. A költségvetést nem tartja reálisnak és ezért nem savazza meg.

A bizottság a tárgyalás folytatását holnap délelőtre halasztotta.

Az autonómiai kongresszus.

Budapest, január 15.

A katolikus autonómiai kongresszus mai hatodik napján mindössze négy felszólalásra jutott idő. A négy szónok közül kettő a bizottság javaslata mellett, kettő ellene foglalt állást. Az utóbbiak közt volt *Ugron* Gábor is, aki ma hosszabb beszédben fejlette ki álláspontját.

Az ülésről részletes tudósításunk a következő:

Gró Szapary Gyula elnök megnyitván az ülést, hitelesíteti a múlt ülés jegyzőkönyvét s ezzel átérnek a huszonhetes-bizottság elaborátumának általános vitájára.

Csernooh János báró *Eötvös* József méltatásán kezd, aki aranytalantul több jogosítványt volt hajlandó adni a katolikusok számára mint *Wlassics*, akinél az összes eddig volt közoktatási miniszterek mind nagyobb jóindulattal viselkedtek az egyházzal szemben. A vita során többször emlegették, hogy a katolikus teletekzi fölég katolikus népisékolák rendkívül el vannak maradvra s ma is ott állanak, ahol egy emberöltővel ezelőtt. Tiltakozik ez ellen a felfogás ellen, mert ez nem alapulhat a köztudomású tényeken. Az összes katolikus tanítványok az állandó fejlődés után vannak. A mi a tópai kinevezéseket illeti, a kormány most is konzultál a hercegrimmással s hogy az ez uton nyert megállapodásokat mennyiben tekint direktívának, azt nem tudni, de azt sem tudni, hogy az autonómiaának egy-egy tópai kinevezés kérdésénél előirduható kifogásait mennyiben volna hajlandó a miniszter honoralni. Az alapokról és alapítványokról szólok kijelji, hogy már eddig is sok és nagyterjedelmű jogosítványt adtak fel a magyar katolikusok, többről már nem mondhat le. Akkora hatáskört követel csak a magyarországi katolikus autonómia részére, mint a mekkoraival az erdélyi autonómia bir. Demkó Kálmán tegnap mondott beszédére reflektál ezután, az iskoláról, a nép- és középiskolákról szólok s hangsulyozza, hogy lehetséges, hogy némely pap a hitoktatást a kántortanítóra bizza, de ez csak a legkritikábv kivételek közé tartozik. A tankönyvekkel és azoknak hivatalos bíralatával is foglalkozott ő már több ízben, legalább az idevágó kérdések keretében. A tankönyvek vagy egyáltalán nem, vagy pedig csak kis részben elelnek meg a katolikus intencióknak, amin nem is lehet csodálkozni, mikor a tankönyv-vizsgálóbizottság névsorán végig nézünk.

Rakovszky István: Csupa szabadkőmives!

Csernooh János: Ha annak idején Deák Ferenc úgy akduzott volna az alkotmány restituálásában, amint most a többség az autonómia megszerzésének kérdésében, soha sem lett volna meg a magyar alkotmány. Nem fogadja el a 27-es bizottság javaslátát.

Gró Majláth József röviden szól. Midőn a huszonhetes-bizottság elaborátumát megkapta és azt elolvasta, ugy találta, hogy az elaborátum bizonyos

kinyomozni a gyilkost. De mikor hívívők jelenítik, hogy *Kuvráth* egész táborával jön a besenyők ellen és *Szirák* ajánlatot tesz, hogy ő fölveszi a piros álarcot és végrehajtja azt, a mire *Ellák* volt predestinálva: Tágma logyózi anyai fájdalmát, csak nemzetére gondol és *Szirák*ot elküldi a döntő ütközetbe *Ellák* piros álarcával.

Ennek a magában véve hatásos kompromisszumnak az a hibája, hogy *Szirák* a maga nevével és a maga arcával jelent meg nemcsak a királyné, hanem az egész besenyő-nép előtt. Ő maga beismeri, hogy *Ellák* meghalt, bár még nem ad fölvilágosítást a gyilkosságról; leborul a holttestre és harsogó fájdalommal siratja *Ellák*ot az egész nép füle hallatára. Ilyen előzmények után szuggerálhatja-e a besenyőket, akik tudják, hogy az igazi *Ellák* halott? Hiába veszi föl a piros álarcot, a nép tudja, hogy a piros álarc alatt *Szirák* rejlik és az ilyen tömeg nem harcolhat a szuggerált hit izzó fanatizmusával. Ez a nép csak akkor küzdhetne a jóslat hipnotizáló erejével, ha szentül meg volna győződve róla, hogy a piros álarcos vezér maga *Ellák*, a halálfejú királyfi. Vagyis ez a dolog akkor volna helyesen beállítva, ha *Szirák*ot csak a királyné látta, legfőlebb még *Vendrő*, aki a jóslat érdekében s mint a királyné hü szövetségese, aki husz év óta gyűjt fegyvereket, husz év óta készül a revanche-háborúra, szuggesztió nélkül is elfogadná *Szirák*ot a hadjárat vezetőjének. A népnek nem volna szabad tudni *Szirák*ról mindaddig, amíg a harmadik felvonásban föl nem fedezimagát és nem valja be nyilvánosan, hogy *Ellák*ot szerelmeféltésből ő gyilkolta meg és ő vágta le a fejét, hogy ne jöjjenek a gyilkosság nyomára.

A harmadik felvonásban a hareből diadalmasan visszatérő *Szirák*nak az a büntetése, hogy arca fölveszi a meggyilkolt királyfi képét: sárga, sovány, torz és kísérteties, mint egy halott fej. A rémület általános és a gyönyörű *Arszil*, aki

csalonak, vagys az igazi *Ellák*nak tartja *Szirák*ot, megöli magát. Az övegy és gyerneke-vesztett királyné szomoruan öleli magához nemzete megmentőjét. *Ellák* külsőleg fölítámodt benne; a nemzet érdekében elkövetett csaláskapost teremt köztük. De milyen élet várakozik rájuk egymás oldalán!

Ezt a darabot nem szabad a tragédia törvényei szerint vizsgálnunk, mert akkor nagyon is elénk vetődik a kérdés: mi a Tágma királyné bűne, vagy vétsége? Mivel érdemelte meg ezt a sok gyászt és szenvedést? Mi a tragikum ennek a folyvást gyöttrődő asszonynak? Talán azzal hívta ki maga ellen a világrendet, hogy a tulajdon fiát, az egyetlen gyermekét szégyellte és megtagadta? Az anya szempontjából ez valóban bűnrel határos hiúságnak és szivtelenségnek látszik, mert mennél szerencsétlenebb a magzat, annál nagyobbbnak kell lenni az anya szeretetének. Mennyivel többet ér, mennyivel nemesebb az öreg *Balagyár*, aki csak nevelő-ajja *Ellák*nak, mégis ugy szereti, mint az édes fiát és könnyezve mond le róla, amikor a királyné visszaköveteli. A darabnak talán a legszebb részei azok, ahol az öreg paraszt a két fiúról beszél és utóbb *Ellák*ot siratja és *Arszil*ban elátkozza a szerelmet.

Ha értelmét keressem ennek a szövényes, borzalmas, rejtelmes hangulatokkal dolgozó darabnak, talán oda konkludálhatok, hogy *Rákosi* ebben a *fátum* és a szerelm esodlatos erejét akarta megrázó módon kiemelni. A *fátum* vad szeszélye játszik Tágma királynéval és a szerelm játéka válik *Szirák*ban vérengző, romboló valóságá. Játékából akarta meghódítani *Arszil* *Ellák*nak, de a szerelm lángjától ő is tüzet fogott és az átengedés percében a szerelm egész mindenható brutalitásával ölte meg a legkedvesebbjét; mert a szerelm játszik mindenkivel, de a szerelmmel játszani nem lehet.

A szerelmmek valóságos apotheoziisa, amit

a darab végén Tágma királyné szaval, kezében a *Kuvráth* levéggöt fejevel:

Ó szerelem, Istén ajándoka,
Dicső eró, hatalmas gyöngöcség;
Csoda-anya, ki ikrekül szüld
A boldogságot s lélek nyomorát;
Te iszonyú tanító mestere
Mind a világnak, ki felejteti
Es emlékezni, ki bosszulni és
Ki megoosátni minket megtanít;
Ki ölsz, mert reszkeöl vágyad csak egy:
Hogy éltet adj! Ő földi szerelem,
Kiben a menny, pokol ölelkezik:
Boosáss e före hát engesztelést.

A darab véres és a visszataszító hatások mesgyéjén járó borzalmaiból fényes érték gyanánt emelkedik ki a dikció: a legvilágosabb és legfőkérebb, amit eddig *Zákosi* Jenőtől hallottunk. A szentenciózus, egymással felelegett, rövid szavakban sokat mondó dialóg a hellén tragikusok párbeszédere emlékeztet. Ebben nagy haladás mutatkozik. Ez a mű nem lehet fiatalkori munka, mint sokan hiszik. A különös, fantasztikus tárgy, a borzalmas dolgok halmozása lehetne fiatalkori szeszély. De a darab biztos, nyugodt felépítése és mindenekelőtt az éret, komoly, megtisztult nyelvezet olyan emberre vall, aki a bombasztokból már kigyógyult és a művészet lényegét a kifejezés harmonikus egyszerűségében, világosságában keresi.

A première közönsége fagyos tartózkodást tanusított az előadás közepéig. Talán azt hitte, hogy a szerző a középkori besenyők és *kazár*ok maszkjában valami aktuális tendenciát rejteget és el volt határozza, hogy ezt a titkos céltatot tűn-

mérvő visszaesést jelent. Aztán az a kérdés állott eléje: kell-e autonómia. Vagy nem? Nem abban a formában vetődött az fel, legalább neki, hogy mekkora hatáskörrel kell az autonómiának rendelkeznie, hanem csak abban, hogy mekkora az a legkisebb jogkör, amely nélkül az önkormányzat el nem képzelhető, amely nélkül az autonómia céljának meg nem felelhet. Ebben a kérdésben aztán gróf Apponyi Albert fejtegetéseiből merített szilárd alapot, ezek szabták meg álláspontját. Tiszta, világos fejtegetés volt ez. amelyet kommentálni, magyarázgatni nem kell, de talán nem is lehet. Nem érez jogosultságot magában arra, hogy a kormányról rosszhiszeműséget tételezzon föl, most, mikor annak jóakarátáról minden oldalról könnyű meggyőződni. Az autonómiáról az a hirt terjesztetik, — céltudatosan, vagy véletlenül, azt nem keresi — hogy annak megszerzése képtelenség. Olyan ez az egész dolog, mint mikor a beteg fölött összekapnak a doktorok, micsoda orvosi módszert alkalmazzanak, miközben a beteg szép csendesen akár el is vérezhetik. Az autonómia kérdésének elaltatását az első önkormányzati kongresszusra fogták és ezt okolják abban, hogy ma sincs meg a katolikusok önkormányzata. Fogadják el a mostani gyűlés az előtte levő prozopicitót, nehogy ez az országos gyűlés is abban a színben tünjék fel a magyar katolikusok előtt, amelyben az 1870—1871-iki kongresszus és ezt is azzal vádolják meg a nyilvánosság előtt, hogy megfojtotta az autonómiát. Most egyhamar aligha fog összejünni a kongresszus, mert ha most célját nem éri, szegyenkezzve fog szétszórni s ez a szegénynézet nem egyhamar fog elmúlni. Rakovszky szavaira reflektálva, csak egy megjegyzése van: Concordia parvae res crescit, discordia maxime dilabuntur. A kormány zárkózottságáról esett itt sok szó, sok panasz. Holott, ha a kongresszus előadja az elaborátumot, a kormánynak okvetlenül nyilatkoznia kell. Apponyi felelősségéhez csatlakozik.

Ugron Gábor az autonómikus mozgalmról gondolkodva, egy kovácslegényt lát maga előtt, aki a Talpra magyar utolsó szavai: Rabok többé nem leszünk és e közben bilincset kovácsol. Vádolja a katolizmusnak, mint instrumentum reginæ a szerepét, főleg a magyar történelemben s oda konkludál, hogy a katolikus egyháznak, mivel megszűnt állami faktor, kormányzati eszköz lenni, nincs más útja, mint az, amely visszavezeti a nép élére, oda, ahol az előszázadokban állott, tanítani az államot a kormányzó hatalmasság akaratán és tetszésén kívül. Ha szükség lesz rá, ezeknek tetszésével szemben is! Amely pillanatban a katolikus egyház megszűnt államvallás lenni, ugyanazokat a jogokat ugyanazon versenyföltételeket követelhet és követelheti, amelyekkel a magyar államban levő többi felekezet rendelkezik. Egyenlőséget akar, nemcsak papiron, hanem valóságban is. Minden egyház azt hiszi, hogy politikai utat, politikai machinációkkal több előnyt tud kivívni, mint a másik, s ebből keletkezik a tömérdek és állandó vallási zsörtölődés, felekezeti villongás. Ha a katolikus egyház épp, úgy önkormányzattal rendelkezik, mint a többi egyház, megszűnik a felekezeti villongás, felváltja azt a nemes erkölcsi, szellemi, vallási verseny. Akkor megszűnik az az irtóháború, amelyet most viselnek az egyház ellen, nagyrészt olyanok, akiknek semmi közük az egyházhoz. A mostani prozopicitó, a huszonhetes bizottság elaborátuma, inferioritása helyezi az autonómiát a kormányval, az állammal szemben. Mert ki biztosítja a magyar katolikusokat arról, hogy a kormány nem lesz-e valaha teljesen felekezeten kívüli és ilyen kormány gyakoroljon ingerenciát — oly mértékben, ami-

tető hidegséggel, sőt nyílt tiltakozással fogja visszautasítani. Az első felvonás után megtörtént, amire nem tudunk példát sok esztendő óta: nem hívták ki a szerzőt. A szereplőket is csak kétszer, nagyon bágydátan. A második felvonás közepén Márkus Emilia olvasotta föl ezt a fagyot, aki Arsizl szerepében a szenvedély egész tüzes lavrát ottonta ki magából. A közönség szíve megmozdult, de még itt a karzat tulbuzgósága pisszegést provokált Márkus nagy jelenete után. Csakhamar Beregi (Szirák), Gál (Balangyár) és Jászei Mari, a királyné, lépett akcióbá Márkus Emiliával karöltve és a felvonás záradéka egész erejével beütött. Most már az egész publikum tapsolt és a szereplőket a szerzővel együtt tiszter tapsolta ki. A harmadik felvonásban Jászei Mari démoni kacagása és vadujjongása ragadta magával a földszínt, mely Trubinyt, a hirhozott is nyílt jelenésben zajosn megtapsolta gyönyörűen elmondott nagy beszéde jutalmául. Minden szereplő megtette a magáét, de Jászei Mari és Márkus Emilia egymással versenyezve mutatták ki legényesebb művészi kvalitásaikat. Jászei Mari öltözete is rendkívül festői volt. A színházi szabó Feszy Árpád és Munkácsy Mihály Árpád-kepeiről vette a mintát a darab kosztümjeihez. Az első felvonás előtt Csedzár Imre szalonkabátban, kezében cilinderekkel állapolt meg a Prológót. En magyar atillát adtam volna rá. Ez sokkal jobban illett volna a darab hangulatához és ahhoz a tárogató-zenehez, mely a Prológót bevezette.

nóban az elaborátum írja — a katolikus egyház önkormányzatára? Ha nem katolikus államvallásnak, tekintsek olyanok, mint a többi hitfelekezet s belső ügyeire csak annyi befolyást szabad az államnak gyakorolnia, mint amennyit a többivel szemben gyakorol, annyit tudniillik, amennyit a legintóssabb államérdék megkövetel. A katolikus egyházzal szemben a kurátorok gondozásával járt el a kormány mindig és a kurátorok gondosságát, pénzkezelési lelkiismeretességét nagyon jól ismerjük. (Derűtségség.) Az alapok és alapítványok közé tartozó földeket az állam nem a földművelésügyi kormányra bizza, amelynek hivatalánál fogva értenie is kellene valamely a gazdaságiakhoz, hanem rábízák a kultuszminiszterre akinek működési köre, természetesenleg messze eljut az agrikulatúrától. Az autonómiát összehasonlíja magával Krisztussal, aki a szegényeknek és elhagyottaknak volt az apostola.

Samassa József egri érsek: Mindnyájunknak! Ugron Gábor: Mindnyájunknak, de főpáp előtt csak egyszer jelent meg és akkor megcsúfolott, kormányzó előtt is csak egyszer és akkor keresztre feszítette. (Nagy mozgás.)

A katolikus neveléssel, főleg a katolikus hitéleti és erkölcsi oktatással foglalkozik ezután. Ez nem terjed tovább a katekizmusnál. Mutassák meg azt a katolikus értelmiséget, amely hozzá tud szólni ahhoz a kérdéshez, mi a katolikus világnézet, szemben más világnézetekkel. (A kisebbségben többen tagadólagnak intenek.) Hiába tagadják e-t, mert ez igaz, s ez az oka annak, hogy a mi katolikusaink a legkisebb bűnű, a legkisebb támadás által is terrorizálták magukat. Rossz az iskola, rossz ez a vallási nevelés, a minek az az oka, hogy teljesen ki van szorgálatva az államnak. Az állam azt mondja, hogy azokban az iskolákban semmit sem oktatnak az egyház ellen. Igaz, de az egyház mellett sem. És akkor, a mikor őseink bizonyos szerzeteket, államtól, kormánytól független vallási társaságokat bízunk meg bizonyos iskolák fenntartásával, nagyon tudták, mit cselekszenek a független és vallása tanításában teljesen verzatus intelligencia megteremtésén fáradozók. Pedig micsoda hatalom volna ez a katolikus egyház, ha a katolikus nép élén a katolikus intelligencia és a katolikus főpapság állana. (Zajos tetszés.) A katolikusokban nincs meg az összetartozásosság érzete mert ehhez vezérlet kellene, az pedig hiányzik. Magyarországot és Ausztriát csak katolikus mivolta különbözteti meg, választja el Oroszországtól és Németországtól. Ez a katolikus mivolta képezi a monarchia és a dicsasít fennállásának és fenntartásának zálogát is. Kéri a kongresszust, hogy azt a javaslatot, amely a tárgyalás alapját képezi, utasítsa vissza. Követeli a katolikus autonómiát és kéri a főpapságot, álljon az autonómiáért küzdő tömeg élére. (Zajos éljenzés.) Ebben az értelemben határozati javaslatot is terjeszt be, amely oda konkludál, hogy a kongresszus általános tárgyalás alapjául ne fogadják el az elaborátumot.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

A szünet után az elnök felgyelmezeti a karzatot, hogy az elnök beszéde végén előfordult lezseresnyilvánítás ismétlődése esetén a karzatot kiüritteti.

Kiss Bálint az erdélyi autonómiáról szól; elmondja, hogy mennyire ragaszkodnak az erdélyi katolikusok az önkormányzathoz. Elismeri maga is, hogy a katolikus hitélet dekadenciában van, de nem tartja a helyzetet javíthatatlannak. A kormány tiszteltreméltó jelszavaihoz hü akar maradni s kár volna abba a helyzetbe hozni, hogy ezen jóindulatának ebben a kérdésben ki ejézzet ne adhasson. Ő előbbre helyezi azt a jót, amelyet a huszonhetes bizottság elaborátuma készen nyújt, annál a nagyobb jónál, amelyet a kisebbség mostani akciója révén a távol jövőben remél. Kéri a kongresszus tagjait, ne tekintsek politikai kérdések az autonómia ügyét, mert akkor az önkormányzattól alig lehet valami. Elfogadják a huszonhetes bizottság javaslatát.

Elnök a tárgyalás folytatását holnap délelőtt 11 órára tűzi ki.

Megtámadott mandátumok.

Budapest, január 15.

(A vizaknai madátum.)

A vizaknai kerületben a szabadelvű Hámory László választókat meg tizenhét szavazattöbbséggel öt ellenjelöltjével szemben. A választást Kronberg Gyula és társai megtámadták azon az alapon, hogy Hámory neve nem fordul elő a vizaknai választói névjegyzékben s hogy a többséget vesztetéssel szerezte meg. A petíciót ma tárgyalta a Kuria első választási tanácsa Paiss Andor elnöklésével. A kérvényezőket Ragályi Lajos képviselte, a választást Darvai Fülöp védte.

Ragályi Lajos megokolta a petíciót. Főntartja azt az állítást, hogy Hámory nem választható, a vesztetéget pedig abban látja, hogy Hámory pénzt adott a pópáknak, hogy a román választókat az ő táborába tereljék, azonkívül kötelezte magát, hogy minden román iskolának kétezer forintot ad. Mindezek alapján arra kéri a Kuria, hogy rendelje el a választás dolgában a vizgátót s annakutána semmisítse meg a választást.

Darvai Fülöp mindenekelőtt bemutatja a pécskai választói névjegyzéket, melyből kitűnik, hogy Hámory

László választó. Ezután sorban megfelel a kérvényben felsorolt abszolút érvénytelenségi okokra. Abszurdum a petíciók az az állítás, hogy Hámory a 159 embert, aki rá leszavazott, fél órával a szavazás előtt megvesztette volna. Abszurdum már csak azért is, mert ez fizikai lehetetlenség. A petíció minden állítás valótlanság s főképpen valótlanság, hogy Hámory Lászlónak azokban a cselekedetekben, melyeket a petíció érvénytelenségi okok gyanánt felsorol, a legcsekélyebb része is lett volna. Hogy Hámory László a román szavazók dolgában senkivel meg nem állapodott, arra vonatkozólag a védő bemutatja dr. Hosszu Vazul kanonok és Burea határőri titkár nyilatkozatát, akik papi fogadalmukra való hivatkozással kijelentik, hogy nekik arról, hogy Hámory László akár a választás előtt, akár a választás után egy nyilatkozott volna, hogy a vizaknai vagy más román iskola céljára kétezer koronát fog adni, semmi tudomásuk sincs. Hasonló nyilatkozatot adott Kriszteia Illés kanonok is, akire a petíció szintén tanúképpen hivatkozott. Az a vád tehát, hogy Hámory a passzívitás megtörése végett ígérte tett volna, ezekkel a nyilatkozatokkal teljesen megdőtt. De attól eltekintve, a Kuria már kimondotta, hogy a kulturális céra történő adakozás nem tekintendő vesztetétsnek. A kérvény egyetlenegy választót sem nevez meg névszerint, akit Hámory vagy annak tudtával más valaki, megvesztetett volna. ennél fogva ez a vád sem érdemel figyelmet. Valótlán a petíciók az az állítás is, hogy a választókat Vinoceller János pápa házába egyenként terelték be s ott megvesztették őket. A védő erre a vádra mindazonkai a tanuknak a közjegyzőleg hitelesített nyilatkozatával cáfol rá, akikre a petíció tanúképpen hivatkozik. A petíciót annyira gyöngéneke, a benne felhozott vádakot annyira alaptalanoknak tartja, hogy reméli, hogy a bemutatott ellenbizonyítékok teljesen fölöslegessé teszik a vizgátót. Kéri a petíció elutasítását.

A Kuria a vesztetéts vádjára nézve elrendelte a vizgátót.

(A magyarláposi mandátum.)

A gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselő mandátuma ellen, továbbá Barabás Sándor Sámuel választási elnök, id. Bárdy Károly küldöttségi elnök és Szabó Gusztáv szolgabíró ellen beadott petíció dolgában, amelyet tegnapi tárgyalás a Kuria, ma délelben hirdette ki Vavrik Béla tanácselnök a Kuria ítéletét. A Kuria a kérvényezőket elutasította s őket a kötségek viselésében elmarasztalta. A Kuria röviden azzal okolja meg ítéletét, hogy a petícióban nincsenek felsorolva szabatosan az érvénytelenségi okok s egészen általánosságban jelölik meg azokat az érvénytelenítő tényeket, amelyek az egyes szervezetek érvénytelenítéséhez megkivántatnak. A választás vezetői ellen felhozott vádak sem nyertek beigazolást.

(A stomiai mandátum.)

A képviselőház ötödik bíráló bizottsága ma délután 4 órakor Apáthy Péter elnökele alatt ülést tartott, melynek napirendjére a Trubinyi János képviselő mandátuma ellen beadott panasz tárgyalását tűzték ki. Trubinyi Jánost Stomlán választották meg néppárti programmal a szabadelvű Komlóssy Ferenc kanonok ellenében. A panaszosok képviselőiben Ragályi Lajos ügyvéd jelent meg; a választást dr. Tetelényi Árpád védte.

Apáthy Péter elnök a bíráló-bizottság ülést megnyitván, Barta Ödön előadó felolvassa a kerület számos választójának hitelesített nyilatkozatait, melyekkel a panaszos igazolni óhajtja, hogy a kerületben nagymérvő igazias olyt Komlóssy pártja ellen, melyet a néppártiak zsidópártnak neveztek és lenyegetéssel és megfélemlítéssel a szavazástól visszatartani igyekeztek. Több választó azt valja, hogy azzal lenyegették őket, hogy az uradalmi erőben többé fát nem kapnak, ha Komlóssyra adják szavazatukat. Egy tanu azt valja, hogy Kóny plébános a szós:ékről agitált Trubinyi mellett, Boskovics István pedig előadja, hogy miért szavazott az első választásnál Komlóssyra. Az iratok közt van továbbá egy Pálffy heregezh intézett beadvány, amelyben számos Pernek községi Komlóssy-párti szavazó elpanaszolja, hogy a körvárdas megienyegette őket, hogy a kedvezményektől elesnek, ha Komlóssyra szavaznak. Ennek folytán kéri a heregeget, hogy polgári joguk szabad gyakorlását biztosítsa.

A melléletek felolvasása után dr. Ragályi Lajos konstatálja, hogy a csatolt bizonyítványok támaszpontokul szolgálhatnak a vizgátat elrendelésére. Kiderül belőlük, hogy a megválasztott képviselő pártja részéről nagymértékű felekezeti és nemzetiségi igaztás történt ami feltétlenül szükségessé teszi a vizgátat elrendelését.

Dr. Tetelényi Armin, a választás védője azt hiszi, hogy nincs olyan anyag, mely a vizgátat elrendelését megokolná. Tagadja a melléletek tartalmának igazságát s azok megerősítésére ellennyilatkozatokat terjeszt elő. Azt vitatja továbbá, hogy nem felekezeti igaztás az, ha az ellenpártot zsidópártnak csúfolják. Ez lehet elítélendő és helytelen, de nem felekezeti igaztás. Nem is nemzetiségi igaztás az, ha — amint az ellenpárt állítja — Trubinyi programbeszédében azt követelte, hogy a tónak tótl

irjon a hatóság. Ezt Trubinyi nem mondta, de ha mondta volna is, ez legfeljebb tulzot berzenkedés, de nem nemzetiségi izgatás. Sporadikus hetvenkedés nélkül nem igen van választás Magyarországon. Ha az összes panasz igaznak is bizonyul, két-három tucatnál a panaszok száma többre nem rug. Trubinyinak pedig 150 főnyi volt a többsége.

Ragdy Lajos a panasz képviselője replikájában konstataja, hogy a precíz tényekkel panaszában nem szolgál, de ez nem is szükséges, mert a precíz tényeket a törvény a Kuria elé utalja, míg itt a politikai impresszió alapján kell itélni. Mintán a védő által beterjesztett nyilatkozatok közt olyanok is vannak, melyek tót és magyar szöveggel bírnak, csak a tényelvű rész alátámasztása van hitelesítve, kéri a bizottságot, hogy ezeket a nyilatkozatokat tudomásul ne vegye, mert ott, ahol kutyagatásnak minősítik a magyar nyelvet, amiről egy nyilatkozat tanuskodik, ott ebben az eljárásban tendencia van. Ragaszkodik kérelméhez, hogy a vizsgálatot rendeljék el.

Bartha Odón és Fischer Sándor bizottsági tagok néhány kérdést intéznek azután a vád és védelem képviselőhöz a kerületbeli községek és a szavazatok számára vonatkozólag, mire Apáthy Péter elnök kijelenti, hogy az ítéletet holnap délután 5 órakor fogja kihirdetni és az ílést bezárja.

A képviselőházi második bíráló bizottságát ma délután 5 órára ülésre hívta össze Müncheni Aurél elnök a Gabányi Miklós mandátuma ellen elrendelt vizsgálat indokainak kihirdetése céljából. Minthogy azonban a bizottság tagjai határozatképes számban nem jelentek meg, a bíráló-bizottság ílése elmaradt.

KÜLFÖLD.

A walesi herceg berlini látogatása. Annak a heves szóharagnak következtében, amelyet Bülow kancellár kivitt Chamberlain angol gyarmatügyi miniszterrel, nemcsak a német és angol sajtó keveredett tüzes és elkeseredett polemikába, hanem a két udvarnak egy közösen kicselelt terve is dugába dől. Még aznap, amidőn Chamberlain viszonzválasza elhangzott, a Times a következő, a kormány által sugalmazott kommunikát tette közzé:

Senkit sem lepne meg, ha az angol kormány intézkednék, hogy a walesi herceg berlini látogatása elmaradjon és hogy az angol nagykövetség egyelőre hagyja el berlini állomását, mert csak így értethetné meg Németországnak is azt a kínos benyomást, amelyet Bülow nyilatkozatai Angliában előidéztek, de a két uralkodó-család benső jó viszonya eltiltja az efféle intézkedés megtevéletét.

Ugy látszik azonban, hogy a politika győzött az etiketben. Mint ugyanis Londonból táviratozzák, az Evening News mai külön kiadásában a következőket jelenti: Jó forrásból jelenthetjük, hogy a walesi herceg berlini látogatását későbbi időpontra fogják elhalasztani.

Berlin, január 15.

A londoni Evening News tegnap azt a szenzációs hírt közölte, hogy a walesi herceg berlini látogatása későbbre marad. Beavatott részről jelentik, hogy még ma délig sem érkezett meg az udvarhoz a látogatás elhalasztásának bejelentése. Vilmos császár ma fogadta az Angolországból visszatérő Senden-Pyral viceadmírált.

Szerbia a válaszon. A M-g belgrádi tudósítója a következő jelentést küldi lapjának, amelyért a felelősség természetesen a tudósítót terheli:

A Beogradské Novine és a Male Novine, amelyek Szerbia felsőbb köreivel vannak összeköttetésben, heves támadásokat intéznek Oroszország ellen és azt vitatják, hogy Ausztria és Magyarországnak a berlini szerződés értelmében nemcsak a Mitroviczáig, hanem az azon túl eső területet is joga van okkupálni. Ez az újabb külpolitikai irányzat többfelében leli magyarázatát. Sándor király még mindig mélyen fájlalja azt, hogy a cári udvar az ő és Draga királynéjának Pétervárra tervezett utazása elő akadályokat gördített. Másrészt, és ez a komolyabbik ok, Szerbiának most kell a kereskedelmi szerződés megújítása és az országra nézve létkérdés, hogy az Ausztria és Magyarországgal kötendő szerződés kedvező és méltányos legyen. Szerbia tudvalegyen nyerstermekéinek háromnegyedrészt Ausztria-Magyarországba szállítja és oserében 40 millió frank értékű különböző iparterméket importál a monarchiából. A magyar piacoktól függünk teljesen és minden törekvésünk, hogy függetlenítsük magunkat, sikertelen maradt. Már pedig ilyen körülmények között óhtalan az orosz kegy hajhászása. Magyarországnak csak egyszer jusszon eszébe, határait elzárni sérlesein és orszváink elől és kormányunk tehetetlenül fog állani oroszbarát politikájával. Ebben az új irányban az első lépést nem is a kormány, hanem maga Sándor király

tette meg. A fiatal uralkodó nem tudja megbocsátani az orosz udvarnak, hogy őt fogadni nem akarta és lehet, hogy ebben az irányváltásban is több a bosszúállás, mint a komoly érdekek védelme. A király Bésbe küldte bizalmasát, Mijatovicot, hogy gróf Goluchowski külügyminiszter elé terjesszen egy szerződés tervezetet, amely Szerbiának Ausztria és Magyarországhoz való viszonyát gazdasági és politikai szempontból egyaránt szabályozná. Ugy értesültem, hogy a szerződésben, amelyet a jövő évtől számított öt évre akarnak megkötöni, mind a két fél főbb kivitelei cikkei számára szabad forgalmat, tehát teljes vámmentességet akar biztosítani a tervezet. Alapos az a gyanum, melyet több tekintélyes politikai egyéniség is támogat, hogy a szerződés politikai részében a király a Lungevica-dinasztiának örökösli jogát akarja Ausztria-Magyarországgal elismertetni, mint ahogy minden törekvése is csak odairányul, hogy elégtételt szerezzen magának az orosz udvar részéről rajta ejtett sértésért és Draga királynét és családját az uralkodóházak sorában elismerve lássa.

XIII. Leó utóda. A párisi Matin vatikáni forrásból közli, hogy a bíboros-kollégium hat-hét tagja az idei újvi üdvözléssel egyidőben több államfőnek titkos jelentést küldött arról, hogy a konklaue összeülése már igen rövid idő múlva be fog következni. A bíborosok közül legserényebben Ferrari, a milánói érsek agítál, akinek az a terve, hogy a Vatikánt ki fogja békíteni a Kvirindállal. Azonban sokan azt hiszik, hogy Ferrarinak kevés hive van a bíborosi testületben. A legújabb s talán legkomolyabb jelölt Angelo di Pietro bíboros, a koncilium kongregációjának elüljárója, akiről már egy legenda is hirdeti, hogy pápa lesz belőle. Egy koldus ugyanis megállította az utcán, erővel megcsókolta a lábait s azt mondotta, hogy valami azt sugja neki, hogy ez a főpap lesz XIII. Leó utóda. Sok hive volt eddig Gotti bíborosnak is, de a hívei már hátat fordítottak neki csup lövsényése miatt. A bíborosok és házi főpapok XIII. Leó után bőkezű papát öbajtanak.

A dél-afrikai szabadságharc. Ha a dél-afrikai angol csapatoknak is végleges győzelemhez csak dicsőretre volna szükségük, a boerok végzetes elbukása nemcsak a befektetőknek. Angliában nap-nap után a legmészebb szókkal dicsérik a politikai szónokok az angol armádiát s aki csak e szónoklatokból ösmerné a Dél-Afrikában operáló angol csapatokat, bizonyára a világ legelső hadseregének az angolt sejtene.

Tegnap megint egy nevezetes politikus ajkáról hangzott el ilyes beszéd. Asquit Henleyben beszédet mondott, amelyben azt mondta, hogy az angolok pártkülönbség nélkül mind úgy vélekednek, hogy bármely nemzet hadserege, a világtörténelem bármely korszakában is, büszke lehet, ha bátorság, kitartás és emberség tekintetében összehasonlítható a dél-afrikai angol hadsereggel.

Az ausztráliai szövetségi parlamentben Barthon szövetségi miniszterelnök határozati javaslatot nyújtott be, amely azt mondja, hogy a ház egy ausztráliai kontingensnek Dél-Afrikába küldésével megragadja az alkalmat arra, hogy megbotránközsdét fejezze ki a brit nemzet becsülete és a brit katonák embersége és értéke ellen külföldön hangzórtalott vádakon. A határozati javaslat azt mondja továbbá, hogy Ausztrália kész az országnak kellő segítséget nyújtani, hogy a délafrikai háborút befejezhesse. Barthon megjegyezte, hogy ha Nagy-Britannia még kért volna csapatokat az ausztráliai államszövetségtől és ha a parlament utasította volna a kormányt, hogy a kért csapatokat megtagadja, visszalépett volna. Ha 2000 vagy 3000 embert kértek volna a kormánytól, ennyit is épp oly szívesen küldött volna, mint a már küldött 1000 embert. A határozati javaslat első részét egyhangulag, második részét pedig valamennyi szavazattal a hat munkásképviselő szavazata ellenében fogadták el.

A békekalkulációkról ma újabb hírek érkeztek Londonból. Eszerint Krupper német-alföldi miniszterelnök néhány napig Londonban időzött s módját kereste annak, hogyan lehetne a délafrikai háborúnak Angliát és a boerokat egyformán kielégítő módon véget vetni. A tárgyalás eredményéről nem jött jelentés.

Hága, január 15.

A kormány bizalmas tárgyalásokat kezdett a boer vezetőkkel a háború befejezése céljából. Vilma királynő kész a békét közvetíteni.

London, január 15.

A király megszemlélte ma azt az 1300 főnyi gárdaesapatot, mely holnap utrakél Dél-Afrikába. A katonákhoz intézett beszédében a király azt a reményét fejezte ki, hogy a háborút minél előbb befejezik.

Anglia és a cukorkonferencia. A Daily Mail jelentése szerint Londonban hétfőn kabinettanács volt, amelyben elhatározták, hogy bármilyen eredménye

lesz is a cukorkonferenciának, lépéseket fognak tenni a nyugat-indiai cukortermelés hanyatlásának megakadályozására. Ugyanez a lap arról értesül továbbá, hogy Angliának a konferenciára kiküldött képviselői utasítást kaptak annak a kijelentésére, hogy ha a prémiumokat meg nem szüntetik, Nagy-Britannia kompenzációs díjakat fog szedni.

A barcelonai veszedelem. Barcelonára, Spanyolország legnagyobb gyárosára és iparának központjára sulyos és gyászos napok következtek. Körülbelül úgy áll a dolog, hogy ott a gyárosok és munkások konfliktusából teljes anarchia lett, amely a legkomolyabb veszedelemmel fenyegeti Spanyolország egyéb iparvárosait is. Magában Barcelonában a munkásforrongás egyre növekszik. A sztrájkolók bottal, késsel és revolverrel fölfegyverkezve megrohanták a gyárakat, hatalmukba kerítették a szerszámokat és elpusztították a gépeket. A polgárvéség a sztrájkolókra lőtt. A kohómunkások gyűlést tartottak és elhatározták, hogy folytatják a sztrájkot. Azt hiszik, hogy a külföldi munkások támogatásával fél évig sztrájkolhatnak. A gyárosok a szenátorokhoz, képviselőkhöz és hatóságokhoz memorandumot intéztek, amelyben kijelentik, hogy még egyszer állapítsák a munkások belátására és holnap újra megnyitják a műhelyeket a tízórás munkaidő alapján s azzal a kijelentéssel, hogy a munkások jogos panaszait figyelembe fogják venni. Ha azonban a sztrájk vagy a megfélemlítő kísérletek tovább tartanak, bezárják gyáraikat, kívándorolnak és a külföld oltalmát alá helyezkednek.

Ferdinánd fejedelem pánszláv. Szófiában a Szlavianszka Beszeda nevű egyesület fényes bált rendezett, amelyen részt vett Ferdinánd fejedelem és egész udvara. A fejedelemet, aki Fülöp koburgi herceggel, Bahmátjev orosz főkonzullal és a miniszterekkel jelent meg, az egyesület elnöke, Szarajov Mihály miniszter az egyesület tiszteleti tagjának proklamálta, amire a fejedelem a következőket felelte:

— Büszkén és örömmel fogadom el a szláv egyesület tiszteleti tagságát. Szlavista és szlavofil minőségemben eddig kifejtett tevékenységem bizalommal tölti el, hogy megtisztelésüket meg fogom érdemelni. Éljen a szlávsg!

A fejedelemnek ezt a beszédét viharos tetszéssel fogadták.

Az amerikai dán szigetek sorsa. Dánia pénzügyi helyzete három év óta meglehetősen szűkös, s a kormányok, hogy segítsenek ezen a bajon, azzal a tervvel foglalkoztak, hogy eladják az amerikai dán szigeteket, nevezetesen St.-Croixt, St.-Thomast és St.-Jeant. Az ügy bosszasan húzódott s ezt az időt Dánia polgárai nagyszabású agitációra használták fel, hogy lehetetlenül tegyék a gyarmatok eladását. A minap egy küldöttség tiszeltelt Keresztély királynál, s átadott neki egy föliratot, amelyben egy millió ember, tehát Dánia lakossága jelének aláírásával kéri, hogy a dán nyugat-indiai szigeteket ne adja el a kormány. A király szívesen fogadta a küldöttséget, s kijelentette, hogy erről az ügyről, amelyben még most is tárgyalnak a diplomataik, nem nyilatkozhatik. Valószínű, hogy már az őszszel az Egyesült-Államok birtokába jutnak a nyugat-indiai dán szigetek.

Békekonzferencia. Nemzetközi békekonzferencia ül össze április 30-ikán Braunschweigban. A gyűlést a békebarátok egyesülete hívja össze. A braunschweigi régens-herceg vállalta a konferencia védnökségét.

Poroszok és lengyelek.

Budapest, január 15.

Vilmos császár a tegnapi lengyel-vita után a képviselőház elnökségét fogadta. Mihelyt ennek híre terjedt, rögtön megindultak Berlinben a találgatások: mit fog a császár a vitához szólni. De Vilmos császár erről nem nyilatkozott. Láthatólag jókedvű volt s azt a reményét fejezte ki, hogy a képviselőház még idején befejezi a költségvetési tárgyalásokat. A császár azután műipari dolgokról beszélgetett, de a politikát, különösen a külső politikát egyetlen szóval sem érintette.

Lembergből jelentik, hogy az ottani magasabb politikai körökben azt tartják, hogy Bülow lengyelellen politikájára Oroszország intrikájára vezetendő vissza. Gróf Bülow ugyanis Oroszországgal állítólag megegyezett arra nézve, hogy a lengyelek elnyomására közös propagandát indítanak és erre nézve Pétervárról hathatós támogatást ígérték.

Bómából írják, hogy a Vatikánhoz közel álló körökben azt beszélik, hogy a lengyelek üldözése miatt mely és egyelőre kiszámíthatatlan következményekkel járó lehagoltság keletkezett a Vatikán és a porosz kormány közt.

Berlin, január 15.

A porosz képviselőház ma folytatta Hobrecht és Jandzowski interpellációjának tárgyalását. Kindler-

Posen (szabadelvű néppárt) azt kívánja, hogy a bel-földi lengyelek szemben őrizték meg az a méltóságos nyugalmat, amelyet a külföldi lengyelekkel szemben hirdettek a német lapok a galíciai és varsói események alkalmából.

Staudy (szabad-konzervatív) azt mondja, hogy a poseni németek megadják majd a kellő választ Kinderlernek. A birodalmi kancellár által említett rendszabályokat pártja örömmel üdvözli. A németeknek tudniuk kell, hogy a keleti tartományok elválaszthatatlan Németországhoz tartoznak és ezt lengyel polgártársainknak is el kell ismerniük.

Schmidling (nemzeti szabadelvű) leírja, hogy milyen jó a lengyelek sorsa a német uraiom alatt. Ugyanazt látni Westfáliában. Sajnos, a lengyeleknek segítségükre voltak a katolikus papok. Interpellációkat csak azért nyújtottunk be, hogy dokumentáljuk, hogy több okunk van panaszokunknak a lengyelek ellen, mint nekik mi ellenük.

Gröberer (szabad-konzervatív): Legfőbb ideje, hogy a németek mind egyesülten járjanak el a lengyelek ellen. Azt hiszi, hogy a lengyelekkel való harcban elkerülhetetlen a törvények módosítása. Arra kell törekedni, hogy a közéletben egyedül a német nyelv legyen irányadó. A legjobb tanítókat Keletre kell küldeni. A németek és a lengyelek békésen megférhetnek egymással, de nekünk, az Osmark németjeinek kötelességünk fönttartani a németiséget.

Schönstedt igazságügyi miniszter: Kifejté, hogy tiltakoznia kell a bírának tett ama szemrehányás ellen, hogy a politika szolgálatába állottak. A bírának kötelességük, hogy a német eszmét fenntartsák. A wrescheni ítélet első pillanatra rendkívül szigorúnak látszik. Nem kell, hogy valaki hivatást legyen az elrettentési almetlenek — a szó maga sem az, — de mégis el kell ismerni, hogy sok eset van amidőn a legszigorubb büntetéseket kell alkalmazni, ha magában véve csekély kibágásról van szó, midőn t. i. kiderül, hogy e kibágások oly törekvés kilyafaisai mely az állami rendet és biztonságot nagy mértékben veszélyezteteli. Ez a szempont volt irányadó Wreschenben is.

Schröder (lengyel) rendkívül heves modorban fejtegeti, hogy eszmiféle beszéddel nem lehet elvitelni a lengyelek jogait. Hivatkozik a természeti jogra, a porosz királyok ünnepei ígéreteire és a szerződésekre és hangsúlyozza, hogy a lengyelek is véruket ontották a csatálatér Németország nagyságáért. Mindent nem méltányolják. Önök meg fogják érni. — ugymond — hogy a bennünk lakozó hatalmas életerőnél fogva 25 év múlva a gazdasági életben is vezérszerepet fogunk venni. Bismarck kénytelen volt velünk szemben Canossa menni. Ez a politika is kénytelen lesz és vele Heydrand ur.

Stadt kultuszminiszter Kinderlernek azt válaszolja, hogy a németeknek az a módszere, hogy a népisoklakban a kiengesztelődés szellemét ápolják és lengyelüi tanításnak teljes kudarcot vallott, mert már a hetvenes évek közepén megtették azt a kísérletet, a nélkül, hogy mást értek volna el, mint hogy a németiséget egészen falhoz szorították. A kormányknak ezért a legsürgősebben közbe kell lépnie. Harmincevi haladás után most talán meghajoljunk és háttérbe lépünk amaz elemek előtt, melyek a kulisszák mögött működnek? Ez a közoktatásügyi kormányknak nem teheti és nem is fogja megtenni. A lengyel sajtó nem akarja elismerni, hogy mennyire haladtak kulturális téren a keleti országrészek száz év óta a német uralom alatt. A lengyelek azt mondják, hogy aki a lengyel országrészekbe jön, annak lengyellé kell válnia. Mi mindig ahhoz fogunk ragaszkodni, hogy aki Németországba jön, annak németté kell válnia, a nélkül különben, hogy germanizálni akarunk.

Geisler (centrum) azt kívánja, hogy a keleti országrészekben csak oly népisoklak tanítókat alkalmazzanak, akik lengyelül tudnak. Ezután elhatározták a vita berekesztését. Holnap folytatják a költségvetés tárgyalását.

HIREK.

Budapest, január 16.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Gróf Apponyi Lajos Vilmos császárnál. Berlinből táviratozzák a Budapesti Tudósítónak, hogy gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagya tegnap a német császárhoz reggelire volt hivatalos.

— Kossuth Ferenc, akit roumás baja 4 hétig tartott szobájában zárva, ugyszólván teljesen felgyógyult már és a holnapi képviselőházi ülésen is meg fog jelenni. Mivel azonban a jobb térdei ülésben még némi izmádmány maradt vissza, Kossuth még egy ideig folytatja a masszázskúrát, amelyet dr. Arányi Zsigmond herculesfürdői orvos végez.

— Királyi avatás az egyetemen. A budapesti királyi magyar tudományegyetem rektora és tanácsa Szempler Győző bölcsészettudományi és ifj. Chorin Ferenc jogtudományi doktorjelölteket január 28-ikán délelőtt 11 órakor az egyetem aulájában sub auspiciis regis doktorokká avatja. Az egyetem tanácsa külön meghívót is bocsátott ki erre az ünnepélyre, amelyen a király 6 felségét Zsülmásky Mihály közoktatásügyi miniszteri államtitkár fogja képviselni. A királyi ava-

tás napján az egyetemenk mind a négy karán szünetelnek az előadások.

— Estély Frigyes főhercegnél. Frigyes főhercegnél ma estély volt, melyre 150 személyt kapott meghívót. Az estélyen a pozsonyi és vidéki arisztokrácia 120 tagja jelent meg. Ott voltak Broly polgármester és Klempa alispán is.

— Erzsébet főhercegnő kelengyéje. A N. W. T. közli udvari körökből vett értesülés alapján, hogy a bécsi császári palota nagy termében vasárnap és hétfőn ki fogják állítani Erzsébet főhercegnő kelengyéjét és azokat a mesés értékű ékszereket, amelyeket a főhercegnő nászajándékul kapott. Csodásan szép az a nyakék, amelyet a király ajándékozott unokájának. Harminekét ritka tűzű briliáns van benne. A hozzá való diadémet a főhercegnő az esküvőn viselni fogja. Egy pompás mellűt is kapott a királytól a főhercegnő; borsó nagyságú briliántok között, vagyott éri smaraggal. Mária Valéria főhercegnő fülbevalót küldött a menyasszonynak. Kiállítják a 36—36 személyre való kettős ezüst asztali készletet is, amelyet a király karácsonyra ajándékozott Erzsébet főhercegnőnek s most kiegészítettet az ezüst állványokkal, tállakkal és korszókkal. Remek szepok azok az ékszerek, amelyek Erzsébet királynéről maradtak a főhercegnőre. Egnéhány termet foglalnak el a menyasszony pazar öltözékai. A renunciaciókor 22-én éjszinké selyem (crépe de chine du meteor) ruhát fog viselni a menyasszony; a belépője ezüstspikkéssel van átszőve és remeke a szabóművészetnek. Az uszálya nem hosszú és az is csillog az ezüstszővéstől. Hasonló színű az kiállítású derék is. Remekbe készült a menyasszonyi öltözék is: fehér duchesse, széles, valódi csipkével, amelyeket egykoron Erzsébet királynő viselt. A menyasszonyi fátyolt Stefánia főhercegnő ajándékozta leányának, ugyanazt a fátyolt, amelyet 6 Brüsszel városától kapott, amikor mátkája volt a boldogult Rudolf trónörökösnek. Temérdek sok a prém-fűző, a jelmez, estélyi öltözék, színházi, báli belépő. Mindezek a leghíresebb bécsi cégeknek készültek, de egy-egy üzlet legfeljebb két öltözékre kapott rendelést. Egész szobát tölt meg a cipő-kiállítás. Van ott fehér bőrből, fekete lakkból való félcipő és magasszárú egész garmadában, melyen kivágtott, hat átfogós londoni divatu topánok, lovaglócsizmák, tennisz-cipők és biciklizéshez való — számuk légio. A bámulatosan szép és dus fehérnemű-kelengyét hét bécsi kereskedő-cég szállította és nyolc más kereskedő kapott még tetemesebb megrendeléseket.

— Millió adomány. Frankfurtból táviratozza tudósítónk, hogy Goldschmidt Miksa városi polgárnak a felesége, aki másodszület leánya a tavaly elhunyt Rothschild Vilmosnak, egy millió márkát adományozott Frankfurt városának édes atyja emlékére.

— Szilágyi Dezső könyvtára. Szilágyi Dezső hagyatékának egyik legértékesebb része gazdag könyvtára, amelynek becsét fokozza az, hogy a nagy államférfi az őt közelebről érdeklő műveket szelgelyzetekkel, sőt bő magyarázatokkal látta el. Hagyatékában találtak a többek közt dr. Kmetz Károly egyetemi tanárnak *A magyar közjog kézikönyve* című munkájának egy példányát, amelyet annyira teleirt jegyzetekkel, hogy Szilágyi közjogi nézeteit voltaképpen ez a könyv őrizte meg, mert az ország első közjogásza folyton késlekedett nagy művének megírásával. Szilágyi közjogi elveit e mű alapján maga Kmetz tanár fogja publikálni. Szilágyi Dezső könyvtára különben együtt marad, mert az egészét gróf Hadik-Barkóczy Endre, a nagy államférfi egyik legnagyobb híve és barátja fogja megvásárolni.

— Egy kis lány és a polgármester. Halmos János polgármester a ma reggeli postán a következő levelet kapta:

Édes polgármester bácsi. Kérem legyen szives nekem egy második osztályú magyar olvasókönyvet adni, mert a mama beteg és a papa nem dolgozik, a gyerekek azt mondják, hogy a polgármester bácsinak van sok könyve, a vizsga után visszaadom a könyvet.

Szédman Róza, az erdéli-utóban járok iskolában, II.c. osztály.

Senki sem kételkedhet abban, hogy a polgármester bácsi ellágyult, jót mosolygott, s aztán hivatta a titkárat.

— Ezt a könyvet vegyük meg, de rögtön — mondotta neki és a könyv csakhamar elő is került. De a polgármester még egyebet is tett. Beirta a könyv első lapjára: *A polgármester bácsi ajándéka, hogy a kis Róza jól tanuljon. És így jutott a könyv a kis Róza kezébe.*

— Acetylén-gáz-robbanás. Märisch-Ostrauból táviratozzák, hogy Krasnában ma acetylén-gáz-robbanás történt, amelynek eddigleg három halálos és két könnyű sebesültje van. Az explózió úgy történt, hogy egy vendégfogadó második emeletén egy acetylén-gáz elszállított készülék közelében égő gyertyával jártak. A ház falai megrepedtek és az egész berendezés elpusztult.

— A császár yachtaja. Az északamerikai Unió nagyszabású ünnepekkkel készülődik. Vilmos császár Amerikában épült yachtnak keresztlejőre és Henrik porosz herceg fogadására. Az ünnepély hatalmas politikai tüntetéssé nővi ki magát, amelynek az angolok fognak legkevésbé örülni. Igazi amerikai stílusban folynak a készülődések s az ünnep pompában még azt a fogadást is felül fogja mulni, amelyben ezelőtt tizen-négy esztendővel a walesi herceget részesítették. St.-Louisban, Chikágóban és New-Yorkban fogadó-bizottságok alakultak, amelyek meg fogják hívni Henrik herceget. A kabinet ma Washingtonban összeült, hogy Henrik porosz herceg látogatásáról tanácskozzék. Roosevelt elnök maga is nagy érdeklődést tanusit a porosz herceg fogadásának előkészületei iránt. Az északi atlanti hajórajnak, amely a herceget a nyílt tengeren átvőzőlvén fogja, hír szerint Evans ellentengernagy lesz a parancsnoka. A fogadás végleges programját még nem állapították meg. Roosevelt elnök és Hay külügyminiszter nagyszerű ünnepeket akarnak rendezni a herceg tiszteletére. Az új yachtot Alice névre keresztelik.

— Az újságírók egyesületéből. A Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya ma délután Vészi József elnöklele alatt rendkívüli flést tartott. A választmány tárgyalás alá vette a budapesti államrendőrség főkapitányságának hivatalos helyiségében tegnap történt incidenst, mely sérelmes az egész sajtóra nézve. A főkapitány ugyanis magához kérte a rendőri rovatvezetőket két szindikust s előttük a Tomka-üggyel kapcsolatban, a sajtó nagy részéről igen heves hangon nyilatkozott, a szindikusok egyikét pedig sértő szavakkal illette. A választmány tudomásul véve az egyesület elnökének a főkapitány urnál a mai délelőtti folyamán tett lépéseit, a következő határozatot hozta egyhangulag:

A választmány jentartja a sajtó számára a kritika korlátlan szabadságát minden köztisztviséllyel szemben, tehát a rendőrség cselekvéseivel és mulasztásaival szemben is, és legerősebben tiltakozik minden olyan törekvés ellen, mely a kritika szabadságát akár idegeseségből, akár hatalmi titlenegésből megszorítani akarja.

A választmány fontosnak és sürgősnek tartja, hogy a rendőrség hírszolgáltatása célszerűbb és megfelelőbb szervezést kapjon, tarthatatlannak látja a mai állapotot, amelyben a főkapitányság sajtóiródája egyszerűen cölölegépezett deformálódott, és óhajtja, hogy helyes reform után biztosítsák a rendőrség ügyeiben a nyilvánosságunk alapos és gyors kiszolgálását.

A választmány tudomásul veszi, hogy a főkapitány ur az egyesület elnöke előtt azt a nyilatkozatot tette, hogy immár meggyőződött, hogy az általa megsértett hírlapírók lapjában megjelent közlemény helytelen adatai jóbiszemű tévedésből eredtek, tehát sajnálkozását fejezi ki azon, hogy a kínos incidens megtörtént.

A választmány a főkapitány ur által megsértett hírlapírók változatlan kollegiális tiszteletéről és rokonszenveről biztosítja s végül azt a várakozását fejezi ki, hogy a rendőrség vezetése és közegei nem fognak ezután megfélekedni arról a megbecsülésről, amelyet a sajtó, mint a nyilvánosság organuma, a maga számára méltán megkövetel.

Ugyancsak a választmány mai ülésén szóba került dr. Oppler Emil ügyvédnek Kálnoki Henrikhez a Hitel szerkesztőjéhez intézett levele is, amely az említett lapnak egy cikkét, ahelyett, hogy adatait helyreigazította vagy megcáfolta volna, személyes támadás tárgyává teszi. A választmány helyesléssel fogadta azt, hogy Kálnoki Henrik a dolgot nem vitte a lovagiaság terére, hanem azt az újságírói egyesület fóruma elé terelte. A választmány megvizsgálván az ügyet, úgy találta, hogy a kérdéses cikk a jogos kritika határait nem lépi túl, tehát dr. Oppler Emil ügyvéd levelet, mint a szabadvélemény nyilvánításának korlátozására irányuló szokadán és szerénytelen kísérletet feltétlenül elítéli.

— Luther utóda. Luther történetének egy buzgó kutatója megállapította, hogy a nagy válásreformátornak 210 utódja él még. Luthernek 1525. június 13-ikán Katharina Boravál kötött házasságából három fia és három lánya származott. Kettő közülük korán halt meg. Luther idősebb fia, Hans 1575-ben halt meg Königsbergben. A most élő egyenes utódok közül egy se viseli a Luther nevet. Az utolsó Luther száz évvel ezelőtt halt meg. A más nevű utódok mint Kühnheimok, Sauckenek, Tettnok, Kempfenek, Nobbek, Niepold.

— Új bombák és dinamit-gránátok. Pozsonyból táviratozzák, hogy a tűrségi lövődében pénteken fogják kipróbálni az 5. hadtest-tüzérezrednek kísérletekre kiadott bombákat és a 10 centiméteres dinamit-gránátokat. A gyakorlatokon meg fognak jelenni a tábornoki kar és a pozsonyi helyőrség összes tisztjei.

— Öngyilkos lelkész. Kalocsáról írják: Bonta Gyula, Duna-Szent-Benedek község református lelkésze e hó 13-án forgópisztolyal agyonlötöte magát. Bonta évek óta gyógyíthatatlan betegségben szenvedett, e miatt unta meg életét.

— Diszqualifikált herceg. Sok szó esik most a külföldi lapokban Sigfried bajor hercegről. Azt jelentették Frankfurtból, hogy a herceget fegyelmi büntetésül szabadságolták. A herceg ellen sokat panaszkodtak, hogy tiszték között különbséget tett. Azt is mondják, hogy a legutóbbi őszi versenyen nem viselkedett gavallér módjára, egy versenytársát félreszorította s így jutott be elsőnek. A versenybírószám diszqualifikálta a herceget s loszorított versenytársát jelentette ki elsőnek. Az eset nagy feltűnést keltett s az lett a következménye, hogy a herceg fölözlatla istállóját. A *Pfärlische Rundschau* Sigfried hercegnek a bajor hadseregéből való kilépéséről egészen más dolgot ír. E szerint nem a löverseny-ügy miatt kellett Sigfried hercegnek katonai pályáját félbeszakítania, hanem az udvari intrikák miatt. Egyetlen német udvarnál sincs annyi cselészöv, mint a bajornál. A hadügyminiszter az udvari koteriával szemben tehetetlen s minden bajor hadügyminiszter az a koteria buktatót meg. A főcselészöv egy asszony, aki különösen a gazdag bajor hercegek az ellensége. Akinek híros versenyistállója, szép lovai, vagy nagy fogai vannak s bizonyos fényűzést fejt ki, az már kegyvesztett az udvarnál, mert az egész koteria földi javakban fölötté a szegény. Alfons bajor herceg a mult heten szintén a nagy cselészövénynek esett áldozatul s nem hadvezéri hibái miatt kellett a bajor hadseregéből kilépnie.

— Felavató ünnep. Az V. ker. polgári kör, a Liptóváros e régi politikai és társadalmi faktora, ottthon oserült. Az Arany János-utcaól elhurrokozdott a Vécsey-utcaában épült palotájába. A kör tagjai ma este lakomával avatták fel új otthonukat. A felavató lakomán ott voltak: *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester, *Matuska Álaes* alpolgármester, *Álmády Géza*, *Vassilovics János*, *Piperkovics* és *Bérczy* tanácsnokok, *Mezey* Lajos ellátó, stb. A harmadik fogásnál a kör elnöke, *Hattli* Tivadar szólásra emelkedett. Elmondta, hogy husz esztendő tónálása alatt mily hatalmas szerepet játszott a kör nemcsak az ötdiki kerület, hanem az egész főváros életében. Végül *Márkus József* főpolgármesterre üritette poharát.

Márkus József fölötté érdekes beszédben válaszolt. Üdvözli a kört, mely tudott dolgozni mindig a főváros fölözdesért, azért a fővárosért, melynek közigazgatása ellen az utóbbi időben sok kifogást tesznek egyesek is. De sokkal szivesebben veszi a saját kritikáját, ha néha igazságtalan is, mint a dermesztő közönyösséget, mely nem törődik azsal, hogy mi történik a városban. Azt a főváros közállapotait ellátó fölözgást, melynek az utóbbi időben annyi szószólója van, minden tekintetben el nem ismerheti. A helyzet az, hogy a bőséges esztendő után bekövetkeztek a szük esztendők. De ez a változás nem ok a lemondásra. Kell, hogy meglegyen bennünk az erő, bevárni a jobb időket. Maga is elismeri, hogy a főváros közigazgatásában nagy reformokra van szükésg. Halaszthatatlan szükésg van a főváros adminisztrációjának reformálására. Az autonóm jogokat szélesebb alapokra kell fektetni, nagyobb hatálylyal kell biztosítani. Szükésg van arra, hogy a hatósági tényezők hatáskörét szélesebb alapon biztosítsák. A háztartás rendezése, a közigazgatás reformja a jövő esztendőkre várnak. Nem kétekedik, hogy e fontos reformok keresztülvitelében a polgárság nagy segítségére lesz a magisztrátusnak. A polgárság haladására, gyarapodására, öszetartására üritette poharát.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után *dr. Friedmann* Bernát élítette *Halmos János* polgármestert. *Sárkány József* nyugalmazott kir. táblai alelnök a magisztrátusra emelte poharát, *dr. Hajós Zsigmond* pedig *Sándor Pált*, az V. kerület országgyűlési képviselőjét élítette.

Élénk érdeklődés közepette szóialt föl *Halmos János* polgármester. Ez a meleg fogadatlás, ugymond, a mi elégtételünk. Ezzel a szives fogadatlással mutatja meg a polgárság, hogy nem hiszi azt a sok rosszat, amit mondanak rólunk. A saját és a tanács tagjai nevében az V-ik kerület polgárságára üritette poharát.

Végül *Sándor Pál* országgyűlési képviselő beszélt a helyreállított békéről és *Neuschloss* Marcell a Váci-ut kövezéséről.

— Jótékony adományok. A *Liptóvárosi Kaszinó Asztaltársasága* címén 100—100 koronát kaptunk az ingyen kenyér s az ingyen tej részére. Rendeltetési helyére juttatjuk.

— Wolf — képviselő. Bécsből jelenik, hogy a tratenauai választókerületben ma megtartott képviselőválasztáson *Wolf*-ot, a kerület eddigi képviselőjét 1895 szavazattal újra megválasztották. *Wolf* ellenjelöltje *Bachmann* német haladó-párti 1297 szavazatot kapott. *Dr. Cizekre* körülbelül 150-en szavaztak le.

— Izraelita istentisztelet. A pesti izraelita hitközösség dohány-utcai templomában a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 4 1/2 órákor, a rombach-utcai zsinagógában 4 1/4 órákor kezdődik.

— A brüzi bányakatasztrófa. A Brűben történt bányaszerecsétlenségről ma a következő részletek érkeztek: A Jupiter-aknában szerencsétlenül járt embereknek eddig még nem akadtak a nyomára, mert a nagy víz miatt még gondolni sem lehet a mentésre. A katasztrófa 44 ember halálát okozta. Ezek közül 31 nős volt, 12 nőlen és egy özevgy, *nyolcvanegy* 14 éven alóli gyermek maradt utánuk árván. A vizsgáló eredménye szerint a szerencsétlenség az ugynevezott fejtő-kamarákban történt. Az egész bányában vészjelzők vannak, amelyek szerencsétlenség esetén egyszerű érintésre különféle helyeken egyszerre szólalnak meg. Tegnap délután az igazgatósági irodában megvázolt a vészjelző, *Binder* mérnök, az inspekciós művezető rögtön lement az aknába és ő is eltűnt. *Wessely* igazgató már nem mehetett be a bányába. A szomszédos tárnákat telefonon figyelmeztették a veszedelmre. Még nem tudják, vajjon negyvenhárom emberélet elpusztulásáról van-e szó, mert lehet, hogy egy-két munkás a kiszálláskor nem adta át igazoló jegyét. A szerencsétlenség okozójának az enyhe időjárás és a vízaradást tartják. *Coudenhove* helytartó ma Prágából Brűxhe utazott. Ott maga köré gyűjtötte a politikai és bányahivatalnokokat és beszédet intézett hozzájuk, kijelentve, hogy a szerencsétlenül jártak családjaíró gondoskodás történik.

A brűzi járási főnök a következő táviratot kapta:

Ó es. és kir. apost. felsége benső részvétellel értesült a Brűx mellett történt bányaszerecsétlenségről és legelőbb megbízásból kérem önt, hogy küldjön távirati jelentést a katasztrófa terjedelméről. Egyáltal legelőbb megbízásból kérem önt, hogy az esetleg szerencsétlenül jártak családjaírók hozza tudomására ő felsége részvételt. Ó felsége kabanelirodája, *Schless*.

A táviratot mindkét tartományi nyelven falragaszokon hozták a lakosság tudomására.

— A menyasszony. Nagy feltűnést keltett az a párbaj, amelyet két katonatiszt vívott néhány hónappal ezelött Insterburgban végezet eredményel. A párbajban tudvalevőleg elesett *Blaskovics* főhadnagy, akinek a párbaj napján lett volna az esküvője a liebau evangélikus pap leányával. *Blaskovics* éppen előtte való napon este bucsuzott a legényelettől s tisztársáival együtt sokat ivott. Hazamenet elesett az utcán, s amint fölitépáskodott, részegségében véletlenül megütötte egy bajtársát, aki föl akarta segíteni. Az ezred becsületbírósága elrendelte, hogy a két tiszt pisztolypárbajt vívjon. A menyasszony keservesen elsirotta, s ma az a távirat érkezik Berlinből, hogy a boldogtalan leány ma minhen feltűnő ok nélkül váratlanul meghalt.

— Tanagyó Samu felolvasása. Az országos közpisekoltai tanáregyesület budapesti körében *Bogyó Samu*: „az állami tisztviselők és a tanárok özevgyének járó nyugdíjról“ ma nagyérdemű előadást tartott. Az előadó számokban mutatta ki, hogy mennyi nyugdíjat kap Magyarországon és mennyit Ausztriában egy tanár özevgye 15 évi szolgálat után, ha két árva van. Magyarországon ez esetben a nyugdíj 960 korona, míg Ausztriában 2660 korona.

Nem helyesli azt a mozgalmat, mit az egyes tanári körök megindítottak, hogy tudniük a tanárok szövetezetet alakítsanak és minden egyes halál esetén a tagok 1—1 koronát fizessenek be az özevgy javára. Nézete szerint az ilyen szövetségek csak akkor van értéke ha az matematikai alapon nyugszik s így minden tagnak meg van a biztosítéka arra nézve, hogy annak idején övéi megkapják a várt segélyt. Ez esetben azonban, minthogy a tagnak tetszésétől függ az, hogy belép-e a szövetezetbe, vagy sem, az átlagos évi belézés megállapításáról szó sem lehet. Mindenkinél — korá szerint — legelőbb a netó díjat kellene évenként befizetnie. Ma már oly nagy a konkurrencia a biztosításnál, hogy akármelyik nagyobb biztosító-intézet olosóbban vállalja el tömeges jelentkezésnél a felek biztosítását, mint amennyibe az kerülne öszegélyezés után. Nézete szerint gyökeres megoldása a bajnak az volna, ha törvényileg kimondatnék, hogy az öszes állami tisztviselőknél 2400 korona fizetésig az özevgy 50%-ot kap és egy vagy két árva után is jár árvatartási díj. Ez a legszigorubb számítás szerint nem járhat átlag újabb a fizetés után számított 1—1 1/2 %-nál nagyobb terheléssel, minek a felét a tisztviselő szívesen megfizetné.

Az előadást nagy tetszéssel fogadták a tagok. Az előadás után élénk eszmecsere indult meg a tárgy fölött.

— Halálozás. *Teressy Mirandé* bécsi mexikói követe temetése ma ment végbe Bécsben nagy részvétellel. Jelen volt gróf *Paar* főbádségéd ő felsége képviselőiben, gróf *Goluchowski* külügyminiszter, *Körber* miniszterelnök s számos diplomata. A koszorúk közt volt a mexikói elnök és a mexikói külügyminiszter koszoruja. A beszentelést *Talliani* nuncius végezte. A holttestet *Brémán* át Mexikóba viszik.

— A férj bosszúja. Borzalmas esetről értesít *kassai* levelezőnk. *Palsa* András kavacsányi lakos. miután feleségét hűtlenséget kapta, leszurta a osábitott, *Pettkó* Mihályt és feleségét, valamint harmadéves gyermekét súlyosan megsebesítette. *Pettkó* nyomban meghalt, az asszony sebé is halálos.

— Meggyilkolt pénzeslevélhordó. *Kolozsváról* táviratozza levelezőnk, hogy ott ma délelött tizenegy órákor a város kellő közepén vakmerő rablőgyilkosság történt. *Friedrich* Ferenc és *Szeles* Gyula 25—26 éves eszavargók néhány nappal ezelött lakást béreltek az Unió-utca egyik házának hátulso udvarában. Tegnap postautalványon 4 koronát adtak föl állévre lakásukra és ma délelött megjelent náluk *Bürger* Károly pénzeslevélhordó, hogy nekik ezt az öszteget kifizesse. Amint a levélhordó a szobába belépett, a két eszavargó rávetette magát és mindenkéllött megakarta köztöni, de amikor látták, hogy *Bürger* ellenük szegül, fejszét vettek elő s akkora ütést mértek a levélhordó fejére, hogy még az agyvelejét is megsejtették. A levélhordó elájult, de a lármára berohantak a házbeliek, akik a rablőkat megkötözték s átadták a rendőrségnek. A halálosan megsebesített levélhordót kórházba szállították, de kihaltatni nem lehetett, eszméletlenül hevert s a délutáni órákban a kórházban meghalt. A gyilkosok a szerencsétlen áldozat fejét a szó szoros értelmében szétverték. A rendőrség a gyilkosokat kihallgatta s a főcincos *Friedrich* bevalotta, hogy a gyilkosságot előre megfontolt szándékkal követték el. A lakás bérletét névtelen levéllel elcsalták hazulról, hogy háborítatlanul bánhassanak el a kizemelt áldozatukkal. *Bürger* nél összesen 12.000 korona készpénz volt, mely hiánytalanul megkerült. Az áldozat 43 éves volt, két gyermek atyja s a kolozsvári postahivatalnak egyik legelőbb és legmegbízhatóbb alkalmazottja.

— A Tomka-féle betörés. Említettük már, hogy a rendőrség tegnapelőtt délután kihallgatta *dr. Tomka* Samu özevgyét. Tomkáné a kihallgatás során azt hangoztatta, hogy férjét ártatlannak tartja. Kijelentette, hogy december 21—27-ig el sem mozdult mellőle *Báden*-ök s legelőbb egy órai időre hagyhatta el, ami-ről bizonyosság tehet az ottani *Lauten-féle* ház egész cselésége. Elmondta, hogy az a föltevés, mintha férje hónapok alatt furta volna meg a kasszát, nem felel meg a valóságnak. Tomkának rendes szokása volt, hogy este kilenc óra után dolgozgatott szobájában egy tudományos szakmunka megírásán. A *Wertheim-kassza* két nagyobb övegszekrény állott, amelyekben kis övegekben filgyógyászati preparátumok voltak. Ha *Tomka* hozzá akart volna férni a kassza földelehez, ezeket az övegeket minden este egyenként le kellett volna szednie s újra öszszeraknia. Elmondta még azt is Tomkáné, hogy férje nagyon jól érezte magát *Báden*-ök s hazaérkezésékor is vidám volt, bárgyomorbaja kinezta. Sógórához öngyilkossága előtti iri levelében nyoma sincs az önvádnak. Annak a *Marót-féle* levélnek pedig, melyet a rendőrség *Tomka* lakásán fölözgalt, az a tartalma, hogy *Marót* panaszokidit benne, amiért a bécsi rendőrség tizenkét órán áll vallatta. Tomkáné, mint a rendőrségen hangoztatta, nagyobb öszteget fog kitűzni az igazi belbörök kézrekerítésére. Elmondta még azt is, hogy amikor elutaztak, nem boosították el végképpen a cselédeiket, most pedig már vissza is fogadták őket szolgálatába. A cselédek maguk mondták, hogy nem akarnak az üres lakásban maradni, amíg gazdájuk vissza nem jön Bécsből. *Bérczy* Béla rendőrkapitány ma délelött tíz órákor kihallgatta *Tomka* két cselédjét. Az özevgy tegnap kihallgatása, a temetésre való tekintettel, elmaradt.

— Házasság. Diszes esküvő volt tegnap a Deák-téri evangélikus templomban. *Dr. Erdéy* Aladár helydelmi miniszteri fogalmazó, néhai *Erdéy Antal* egyetemi tanácsjegyző fia vette oltárhöz *Heuffel* Olga, *Heuffel* Adolf kir. tanácsos; székesövárosi közpisekoltai igazgató bájos leányát. Tanuk voltak: *Emmer* Kornél és *Grus* Albert miniszteri tanácsos. Az itu párt *Horváth* Sándor ev. lelkész eskette meg, aki szép beszédet intézett a fiatal házaskozhoz és az előkelő násznéphez. Esküvő után az itu pár nász-utrá ment.

Dr. Surányi Miklós budapesti orvos, a Korányi Frigyes-féle első belgyógyászati klinikának több éven át orvosa, jegyett váltott kereskedelmi viágunk kiváló tagjának *Gomperz* Károlynak és nejének bájos leányával, *Gomperz* Dóra kasszasszonyal.

Dr. Blanner Mór fővárosi ügyvéd, e hó 19-én veti oltárhöz *Reissmann* Ignác ur leányát, *Reissmann* Laura kasszasszonyt Vácott.

Stangel József, a krorondfi kutvállalat magyarországi iroktárának tisztviselője eljegyezte *Tachauer* Nelli kasszasszonyt Budapesten.

Szűcs Nándor, id. *Szűcs* J. rófoskereskedő fia Mámaramos-Szigetről eljegyezte *Euzweig* Anna kasszasszonyt *Euzweig* R. petroleum-finomító gyáros leányát Munkácsról.

— Ötven gyermek gyilkosa. Kőlnben a rendőrség letartóztatott egy bestiális asszonyt, aki ötvennél több apró gyermeket pusztított el méreggel. A gyermekeket ápolásra vette magához s a rendőrség már négen figyelemmel kísérete üzelmeit. Valószínű, hogy büntérsai is vannak s most azok után nyomoz a rendőrség.

— A soproni bukás áldozatai. Sopron város mai rendkivüli közgyűlése tudomásul vette a belgyűminiszternek azt a leiratát, amely szerint *Gebhardt* polgármestert és *Krétschy* tanácsost állásuktól fölfüg-

geszti. A közgyűlés mind a két tisztviselőnek egy-harmadrésze redukált fizetését az eredeti fizetés öszszegének felére emelte és a polgármesteri állást a felüggesztés tartamára *Prints* Ferenc tanácsossal költötte be.

— **Az osztályorszájáték húzása.** Az osztályorszájáték mai húzásán *tíz ezer koronát* nyert 1191 21668 51820; *öt ezer koronát* 63093 89316 69427; *kétezer koronát* 10604; *ezer koronát* 81237; *ötszáz koronát* 50592 3736 69509 80128 82503 13871 90855 72480 80462 58957 87368 33881 686 84693 45693 948 48646 14320 82458 47158 88024 97867 91202 30562.

(x) **Gebauer Károly** cs. és kir. szabad. első hazai ércokorosz- és gyászkoosi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körút 26.

(x) **Halifax-, Jackson-korcsolyák Kertész Tódornál.**

Szell Kálmán betegsége.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Bécs, január 15.

Egymást érik a kedvező hírek *Szell Kálmán* egészségének helyreállításáról s egymást érik a bécsi magyar házban a látogatók, akik nagyra-becsülsükét és barátságukat tömegesen mutatják be az osztrák fővárosban hirtelen megbetegedett magyar miniszterelnököknek. Még ma is, mikor — hála Istennek — már semmi veszedelem nem környékezi *Szell Kálmán*t, érdekes lesz megtudni a műtét gyors végrehajtásának történetéből egyet s mását. Az orvosi beavatkozásnak szükségességét legelőször, a leghatározottabban és a leghatározottabban gróf *Szechenyi* Gyula miniszter követelte. *Szechenyi* miniszter, aki a bécsi magyar ház másik szárnyának lakója, a szokott szeretettel fogadta pénteken délután a megérkező miniszterelnököket és aggodó szeme legott észre vette *Szell Kálmán*on a lázas állapotot. Attól a pillanattól fogva hűsleges testvérül szegődött melléje, ápolta, biztatta és — ami a legfontosabb volt — faggatta, hogy láza vajjon honnan keletkezett. Mikor aztán megtudta a valót, azonnal kérte, sőt követelte az orvosi beavatkozást. Ajánlott is mindjárt egy ügyes sebész, aki valamikor *Bilbroth* tanárnak első asszisztense volt. De ez az orvos nem volt gyorsan kézhez keríthető, ellenben a baj maga aggasztó, sőt fenyegető kezdett lenni s a vérmérgezés veszedelme nem tűrt semmiféle halogatást. Ekkor gróf *Dubsky* Farkas, aki történetesen látogatóban volt *Szell Kálmán*nál, azt ajánlotta, hogy hívják meg dr. *Charas*-t, a mentő-egyesület főorvosát, aki szintén ügyes operateur s a mentő-egyesületben elfoglalt állásánál fogva bizonyára rögtön elő lesz teremthető. Így esett a választás *Charas*-ra. A gyógyulás folyamata örömdetesen halad s a hét végéig nyilván a legkielégítőbb módon be is fejeződik. Ha semmi zavaró incidens közbe nem jön, akkor *Szell Kálmán* vasárnap visszatérhet Budapestre. Addig is a bécsi magyar palotában valóságos bucsujárása van a minisztereknek, titkos tanácsosoknak, nagyköveteknek s egyéb magas méltóságoknak. A mai bucsujárásnak legpikánsabb részlete az, hogy vizitre megjelent *Szell Kálmán*nál gróf *Thun* is, a volt osztrák miniszterelnök, aki teljes háromnegyed óráig tartó látogatást tett *Szell Kálmán*nál. Gróf *Thun*, akinek megbuktatásában döntő része volt *Szell Kálmán*-nak, igen kedves figyelmet és lekötözött szeretetreméltóságot tanúsított e vizitjével a magyar miniszterelnök iránt, aki őt bizonyára a legnagyobb szívességgel fogadta, s a látogatás hosszu tartama azt mutatja, hogy a két államférfiúnak még mindig akad egymás számára sok mondani-valója.

Dr. *Charas* ma a következő bulletint adta ki: Ó excellenciája az éjjel nagyon jól aludt. Reggel általános állapota nagyon jó volt. A seb gyógyulása normálisan és kedvezően megy végbe. A mirigy-daganat teljesen megszűnt. Ervérés és hőmérséklet rendes. *Charas* osztrái tanácsos.

A miniszterelnök valóban jól érzi magát és ki sem venné rajta észre, hogy csak az imént állott ki súlyos operációt. Mindamellett a miniszterelnök állapota a legnagyobb kiméletet igényli. A sebet napjában kétszer tisztítják és a kötszert mindannyiszor megújítják úgy, hogy a miniszterelnök vasárnap előtt aligha fog elutazhatni.

A király ma reggel is tudakozódott a miniszterelnök állapotáról s azt üzent a miniszterelnöknek, hogy ne utazzék vissza Budapestre, amíg az orvos meg nem engedi. *Lajos Viktor* ősheroeg szintén tudakozódott *Szell Kálmán* hogylétéről. Az ország minden részéből s a külföldről egész hazába érkeznek a táviratoknak, amelyekben üdvözik a miniszterelnököt a sikerült műtét alkalmából és további tudósításokat kérnek. A magyar miniszterium bankgassei épületében egymást érik a tudakozódások a beteg állapotáról. A délután folyamán *Ottó* ősheroeg is tudakozódott báró *Dauhowsky* ludvarmestere által, továbbá báró *Krieghammer* hadügyminiszter, *Liechtenstein* és *Montenuovo* hercegek, báró *Fejerváry*

Géza honvédelmi miniszter, *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter, gróf *Mennsdorff*, báró *Rheinländer*, *Below-Schlatau* budapesti német konzul, *Bolfra*s tábornagynagy, gróf *Festlich* Mária, gróf *Wimpffen*, báró *Nopcsa*, a m. kir. belügyminiszterium államtitkárai, az olasz nagykövet, *Szögyény-Marich* László nagykövet, gróf *Bellegarde*, *Ghika* herceg, *Neriman* Khán és *Milbanke* Ralph követelek, gróf *Czirák*y Béla, gróf *Schönborn*, báró *Rothschild* Albert, báró *Spau* tengernagy, gróf *Kielmansegg* helytartó, *Bathányi-Strattmann* herceg, *Suess* Ede, báró *Chlumeczy*, báró *Springer*, dr. *Unger*, *Kornfeld* Zsigmond főrendiházi tag, *Reiszig* Ede főispán, esetei *Herzog* Péter stb.

A miniszterelnök a legnagyobb megfontossággal emlegeti azt a gyöngéd ápolást, amelyben gróf *Szechenyi* Gyula, az ő felsége személye körüli miniszter részesíti, aki egy pillanatra sem vonja meg a miniszterelnöktől szeretetteljes gondozását. Erre azonban tényleg szükség is van, mert különben a miniszterelnök egyáltalán nem kímélne magát; így is az összes táviratokra maga válaszol s a folyó államügyeket csak úgy maga intézi, mintha nem is volna rekonvalescens.

Dokus Ernő, a szabadelvű pártkör igazgatója, tegnap este a párt nagy számban jelenvolt tagjai nevében táviratilag tudakozódott a miniszterelnöknel állapota felől. E táviratra a miniszterelnök a következő távirati választ küldte:

— Javulás állandó, a seb is gyorsan gyógyul. Köszönöm a tudakozódást. *Szell Kálmán*.

Frigyes Vilmos — Ferenc Józsefnek.

Budapest, január 15.

A porosz történelem egyik legérdekesebb korszakába vezet vissza az a könyv, mely a *Mittler und Sohn*-cégnél a napokban jelent meg *Poroszország külpolitikája 1850—58-ig* címen. A könyv szerzője, *Posching* Henrik, közli azt a levelet is, melyet IV. *Frigyes Vilmos*, akkor még porosz király írt *Ferenc József* császár-királynak s melyben a béke fenntartásáért s a Franciaország ellen való egyesülésről ír. Az érdekes levél egész terjedelmében így hangzik:

IV. *Frigyes Vilmos Ferenc Józsefnek.*

Potsdam, 1850. november 26.

Császári főséged bizonyára helyesen fogja értelmezni szavaimat. Ereimben nem a husz éves emberek vére kering már; de három hadjáratot éltem át, részt vettem a század legnagyobb csatáiban s talán főségednél is jobban tudom, hogy mi az a háboru.

Ezt a rettenetes szót a felséged kormánya s nem az én kormányom mondta ki. Csöndes és békés idők közt jelentkező hatalmas legyverkezés kényszerített arra, hogy én is fegyverkezsem. A szó szoros értelmében az utolsó percben történt ez is s ma tizennyolc nappal a hadiparancs kelte után majdnem félmilliónyi harcoképes és lelkes csapat áll készen, várva intésemet! Ezt az intést én nem adom meg. Felsőgedé a szivettépő előjog, hogy megadja. — Ha felséged fegyvereinek adja meg isten a szerenését, olyan népet fog találni, mely vasakaratu, mely a győző előtt nem hajtja meg nyakát, de királyával egy szív, egy lélek. A másik eshetőségről nem beszélek. A seregek istene vezéri a csatákat!

Manteuffel bárót, miniszteremet, jó hírrel küldöm s aival a megbízással, hogy felséged első miniszterével, *Schwarzenberg* herceggel tárgyaljon. Mikor Manteuffel urnak, a békepárt főtitkárának ajánlatait főséged tanácsának figyelmébe ajánlom, abbeli reményemet fejezem ki, hogy azt, amit örömtelt szívvel én jó hírek voltam bátor nevezni, felséged tanácsa is jó hírek fogja tartani s méltányolni fogja.

A hesszeni választófejedelemiség dolgában felséged kormányával egyetértőleg akarok eljárni. Azok az eszközök, melyeket oit használók, a béke eszközei. Arra hívom fel az országot s derék, csak egyes részeiben álláztatott részét, hogy hívják vissza a választófejedelemet, s jelentsék ki, hogy készek adót fizetni, még pedig pedigi lelkiismeretük, kötelességérzetük, ősi esküjük sugallatára s azért, hogy a végrehajtástól megmeneküljenek s hogy az idegen csapatok kivonuljanak, azért, nehogy egy újabb harminc éves háborúra szolgáltatassanak okot s végre, nehogy Franciaországnak, Németországnak ősi ellenségének, beavatkozását idézzék elő. Együttműködésem felségeddel eddig még erkölcsi alapon épül. Nemes szívtől remélem, hogy hatalmas szava elismerést és méltánylást szerez e tőrekvéseknek. Adja Isten az ön akaratával!

Fontolja meg felséged, amit most ösztintén mondtam. Ha továbbra is azt követelik, hogy seregeimet vonjam ki Heszzenből most, mikor abban fáradoznak, hogy felséged tőrekvéseit (remélem) sikerrel támogassák abban a szerencsétlen országban, nem tekintheti e követelést senki egyébnek, mint Poroszországnak a porosz király sérelmének. Még többet is mondok. Ha seregeim kivonulnak onnan s helyettük a rossz-

hírű bajor katonaság vonul be, ez semmi más, mint jel arra hogy Manteuffelt és békés miniszteriumomat most már országgyűlésem mindkét kamarája megátmadhátja és leverheti, — ki jöjjön utánuk? — Két-sékvívű olyan kabinet, mely háborút akar.

Felsőged, jóságos császár, ha igaz volna az, amit Németországban gondolnak, hogy felségedet egy kicsiny, poroszellenes, háborus párt veszi körül, úgy én, békészerető híve, elárultam a módját annak, hogy miként kezdhethet legelőször és legbiztosabban háborút Poroszországnal.

Engedje meg, felséged, hogy figyelmét egy más, végtelenül fontos dologra hívjam föl. A németiség közös ügyeiben kormányom minden akadályt elhárított, mely útjában állt volna annak, hogy kormányaink meg értsék egymást. Vajha azt a nagy áldozatot, melyet Poroszországnak hozott, mikor az unio-alkotmánytól eltekintett, felséged most megjutalmazná! Poroszországnak érdemes reá! Engedje meg felséged a szabad-tanács egybehívását.

S ha volna még német szív, mely nem hevül az egyetértésért...

Kegyelmes császár, vessen csak egyetlen pillantást arra a két francia hadestre, mely Elzászban alakul. Ez meg fog dönteni minden kétséget, minden kérdést, minden aggodalmaskodást. És milyen istenadta alkalom ez arra, hogy a háborus kedvnek, a vélemények árjának hirtelen más, üdvös, nemzeti irányt adjunk! Nagy seregeinknek egy kis fordulása, egyetlen testvéri, közös és méltóságos kérdés, melyet amazokhoz intézünk, s áldásos osodát művelünk! A belső háboruskedv meghalt s ki van zárva, hogy a forradalom veszedelmes szülőjével háboruba keveredjünk, mert mi jókor és együtt mutatjuk meg a fogunk fehéret. Kedves osászár, ez a német lélek, ez a hazafias érzés, az időszéri ez az, ami áldást fog szülni, ez az ami méltó felségedhez s hozzáam, aki hűsleges szeretettel szoritom keblemre felségedet, mint legragaszkodóbb, legőszintébb testvére és barátja

Frigyes Vilmos.

Flirt.

Bennett amerikai törvényhozó javaslatot nyújtott be a flirt megbüntetésére.

Ah Bennett úr, ah Bennett úr,
Mi nem jutott észébe?
Kérdezzük megdöbbenve mind,
Kezünket összetéve.
A flirt a parlament előtt?
Nincs többé csók titokban?
Büntet majd a paragrafus,
Ha két szív összedobban?

Ah Bennett úr, ah Bennett úr!
Igaz, még sohse láttam,
De ugyebár már nincs haja?
Nem szenved reumában?
Ugy-e túl van már ötvenen
És szíve már nem érez?
Télien posztócipőbe jár?
Ah mondja Bennett, édes?

Ah Bennett úr, ah Bennett úr!
Ha visszanez a multba,
Egy szalomban egy ifjú párt
Nem lát-e elvonulva?
Köröttük sokaság zsi bong,
És ki se veszi észre,
Hogy véletlen hogyan simul
Lánykéz a férfikézbe.

Ah Bennett úr, ah Bennett úr,
A két szem összevillan
És két szív egymáshoz tapad
Égve szerelmi kínban.
És míg a társaság zsi bong,
Egy édes pillanatban,
Akarva, akaratlanul
Két ajk lángosoljka csattan.

Ah Bennett úr, ah Bennett úr,
Hiába erre törvény,
A flirt, a flirt az osodaszép,
Rejtelmes, édes örvény.
Mit használ a paragrafus?
Egy szerelmi lázban,
Maga se volt oly szigorú,
Ah! husz éves korában!

P.

FŐVÁROS.

(*) Nagy alapítvány. *Förster* Gyuláné, atyja: néhai id. *Luczenbacher* Pál emlékére, a két évvel ezelőtt szegény gyermekek és a gyógyíthatatlan betegek

ápolására 80.000 koronás alapítványt tett. A belügy-miniszter, a ma érkezett leiratában tudatja, hogy az alapító-okiratot jóváhagyta.

(*) **A Dunapartok bérlete.** A fővárosi part-beosztó bizottság, ma délelőtti ülést tartott, Almády Géza tanácsos elnöklése mellett. Ez alkalommal megállapították a Dunapartokon a hajós-társaságok és kereskedők részéről eloglalt területek bérlet-összegét. Az árak maradnak a tavalyiak, most azonban az új Gelért-kőpart területének a bérlet is megállapították, még pedig folyóméterenként 30 koronában. Ez a terület a Pereno József-hídtől a Rudas-túrídóig terjed s használatba valószínűleg a jövő tavasszal lehet venni, amennyiben remélhető, hogy akkorra a kőpartot a földmívelésügyi minisztérium átadja a közhasználatnak.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Zeneakadémia hangversenye.** Az Országos Zeneakadémia ma rendezte harmadik nyilvános hangversenyét az intézet nagyertermében. Kitűnő nővendékek állottak a dobogóra. *Féjer* Elza kisaszonny zongorázta a Bach-Raff-féle s Chaconne-t nagy technikai készséggel. Erre a tehetséges fiatal leányra a legszebb jövő vár művészi pályáján. Általános fellénielt kellett *Bücher* Irén kisaszonny (*Abányiné* egyik legjelesebb tanítványa), aki Haydn *Teremtésének* egyik klasszikus részletét énekelte, olyan művészi árnyalással és meleg szoprán hangjának annyi szépségével, hogy a közönséget zajos tapsokra ragadta. Nagy sikere volt *Malaczky* Biankának is (*Passy* Cornet tanítványa), aki meglegő koloratúrával adta elő az *Éj-királynő* nagy áriáját. *Sabathiel* Rezső hegedű, *Son* Henrik gordonka, *Fábián* Felicitás és *Nagy* Irma zongorajátéka szintén megérdemelte a közönség tapsát.

** **A Vígyszínház bemutatója.** A *Vígyszínház* magyar ciklusának harmadik újdonsága, *Bródy* Sándornak a *Dada* című három felvonásos darabja, cselekményében és szerkezetében élt a megszokott drámai műfajoktól. Szerzője *erkölcsrajz*-nak nevezte el a *Dadát*. Tényleg a *Bródy* Sándor műveiben mindenkor megtalálható szingardagsággal, esetel a erkölcsöket abban a kis faluban, ahol az Erzsébet él gyermekével, szegényével és ahol a budapesti uraság megjelenik, hogy dadát keressen. A második felvonás a nagyvárosi erkölcsöket rajzolja és egy modern háztartást mutat be, ahol férj és feleség más-másfelé huz, a házikisasszony a cselédek társaságára van bízva. A harmadik felvonás cselédkörtörtélet mutat be nagy realizmussal. — Az újdonság bemutatója elsőrangú irodalmi eseménynek ígérkezik és azért érthető, hogy nagy érdeklődéssel várják.

** **Álarocs-bál az Operaházban.** Az Operaház nézőtere és mindkét színpada által alkotott hatalmas bálterem lesz ragyogó kerete annak a nagyszabású *Álarocs Operabálnak*, melyet hétfőn, e hó 20-án fognak megtartani az Operaház összes helyiségeiben. A bál hivata lesz arra, hogy a régi álarocs-bálok annyiszor említett és oly sokszor visszakívánt érdekességét és előkelőségét újból felidézze. A közönség kényelméről és mulatságáról minden irányban gondoskodnak s e célra fognak szolgálni egyéb szórakozások kívül az étkező- és dohányzótermek, a cukrászda és a piperezobák.

** **Az Ádám és Éva sikere.** A *Népszínház* nagy-sikerű új operetteje, az *Ádám és Éva*, melynek eddigi öt előadására zsufozólag megtelt a színház nézőtere, holnap, csütörtökön és holnapután, pénteken kerül még e héten színpadra, a főszerepekben *Kéry* Klárával, *Szirmaival*, *Némethel*, *Kovácsal*, *Harmath* Ilonával, *Bojár* Teruskával és *Szerdahelyivel*. Jegyek elővált-hatók a színház elővételi pénztáránál a Népszínház-utcai oldalon.

** **Hubermann Bronislaw román udvari kamaraművész** 2-ik hangversenye iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik a közönség körében, a művész telhivás folytán estélyen *Osnaikovsky* Hegedűversenyét, *Schubert-Wilhelmy* Árva Máriaját, *Bach* Präludiumát és *Wenavski* Faust ábrándját fogja játszani, *Kris* Imre zongoraművész *Chopin*, *Fischerhof* és *Moszkovszki* műveket fog játszani. A még hátralévő jegyek a „*Harmonia*” zenemű és zongorakereskedésben V. Váci-utca 20. sz. kaphatók.

** **Az ember tragédiája Nagyváradon.** A nagyvárad *Szigligeti-Színház*, írják nekünk, nagy művészeti eseményre készül: bemutatja legközelebb *Madách* halhatatlan remekét, *Az ember tragédiáját*. *Somogyi* Károly, a színház ambiciózus igazgatója tizenkét teljesen új díszletet festetett a tragédiához s a jelmezeket a legnagyobb művészi gondallal készítette. Az igazgató, aki maga rendezi a darabot, lépéseket tett, hogy az iparosok irjai és a felsőbb iskolák tanulói is közreműködjenek a tragédia tömegjelzéseiben.

** **Yvette Guilbert Bécsben.** *Yvette Guilbert*, a világhírű francia chanteuse holnap, csütörtök este, kezdi meg túsulátával vendégjátékait a bécsi *An der Wien*-színházban. A művésznő fellépése iránt olyan óriási az osztrák császárvárosban az érdeklődés, hogy az első előadásra már előre szétkapkodták az összes jegyeket.

** **Pálmay Ilka Pécsen.** *Pálmay* Ilka, mint *Pécs*-ről nekünk írják, e hó 20-ikán érkezik oda s négy estén át fog fellépni az ottani *Nemzeti Színházban*. A diva a *Nebántsvirágban*, a *Szép Helénában*, a *Pillangó* *Kisasszonyban* és a *Szenes Leány*, szenes legényben fog vendégszerepelni. Első fellépése 22-ikén lesz. Nem érdekelten, hogy a diva nyegven, névalíráásával ellátott arcképet küldte Pécsre a kívánsággal, hogy valamely szegény család javára bocsássák képeit árusításba, darabját egy koronájával.

** **Filharmonia.** A *Filharmoniai Társaság* e hó 22-én szerdán est 7½ órákor rendezi hatodik hangversenyét a *Vigadó* nagyertermében *Kerner* István karnagy vezénylete alatt. Az est vendégei *Freund* Etelka zongoraművész és *Beutnar* Tódor énekművész. Műsor a következő: *Ifj. Abányi* Emil *Symphonia*ja (kézirat első előadása) *Brahms*. Zongoraversenye *Bach*. *Brandenburgi* versenye (elsőszőr) *Weber*. *Lysiant-Aria* „*Euryanthe*” dalműből és befejezésül *Glazonnov* *Rhapsodie orientale*ja (elsőszőr.) *Jegyek* e hangversenyre *Méry* Béla zeneműkereskedésében válthatók.

** **Délutáni előadás a Vígyszínházban.** A *Vígyszínházban* holnap, csütörtökön két előadás lesz. Délután 3 órákor *Ocskay brigadéros* kerül színpadra íjtusági előadásul, rendkívül mérsékelt helyárrakkal. Erre az előadásra több intézet csoportosan rendelt jegyet. — Este *A képviselő urat*, *Guthi* és *Rákosi* bohózatát ismétlik, amely vonzóerő tekintetében méltán sorakozik a legkíválóbb sikerű darabokhoz, amint *Hegedűs* Gyula játéka a címszerepben méltán sorozható a kedvelt művész legsikerültebb alakításaihoz. A képviselő ur mind a hét eddigi előadása zsufozt házak előtt folyt le.

** **Egy olasz színésznagyság halálán.** A modern olasz színpad három első színésznagysága: *Zacconi*, *Novelli* és *Emanuel* közül a legutóbbi, *Emanuel* halálán van. A művészt, aki a külföldön csak a nevével ismeretes, mert soha külföldi színpadon nem vendégszerepelt, hazájában épp oly nagyra tartják, mint két művészársát. *Emanuel* régi színész s néhány héttel ezelőtt *Nápolyban* lett betegge. Az őia állapot hol jobbra, hol rosszabbra fordult, de most olyan aggasztóra vált, hogy orvosai lemondtak életéről. A nagy művész iránt egész Olaszországban nagy részvét ural-kodik.

** **Onegin a M. kir. Operában.** *Csajkovszky* dalművét, *Jevgenij Onegin*t még ebben a hónapban bemutatja a *M. kir. Opera*. A dalmű címszerepét *Burrián* Károly, az *Opera* ilusztris tenoristája magyarul fogja énekelni.

** **Karozag Vilmos társa.** Egyik bécsi újság írja, hogy *Karozag* Vilmos, aki tudvalevőleg a bécsi *An der Wien*-színház bérliogazgatója, bérliótársat szerzett maga mellé. *Karozag* társa a bécsi színház bérli-tében *Ranzenhofer* Károly lesz.

** **Jules Claretie visszalépése.** A *Theatre Francais* igazgatójának, *Jules Claretienek* és a színház művészeinek ismeretes háborúsága, ugy látszik, mégis csak ugy fog végződni, hogy *Claretie* ott hagyja állását. Egy párisi távirat az erről hirt, mely két utódját is emlegeti. Az egyik a *Dreyfus*-pörből és politikai szerepléséből is ismeretes *George Clemenceau*, aki *Le Bloc* című lapjában erősen támadta *Claretiet*, a másik *Lintilhac* neves műírtész és kritikus.

** **Hebbel Judit-ha Párisban.** Párisban egyre szaporodik az előadott külföldi és különösen német darabok száma. Az *Antoine*-színház legközelebb bemutatja *Hebbelnek* *Judit* című drámáját, melyet *Jean Thorel*, a *Takácsok* és a *Henschel* fuvaros fordítója fordított francia nyelvre.

** **Sarah Bernhardt fia — drámaíró.** A *Porte-Saint-Martin*-színházban tegnap érdekes bemutatója volt. A darabnak, melyet előadtak, a *Gyilkos Nini* az eléggé szenzációs címe és szerzője *Maurice Bernhardt*, *Sarah Bernhardt* fia. Az ifjú drámaíró hősönje, *Nini* nagyon verezőző hölgy. Először meggyilkolja, férfiruhába bujva, keresztanyját és a tőle rablott pénzt kedvesének, *André* gróf hadnagynak adja. Ezután egy vetélytársnőjét kidobálja az ablakon, hogy az szörnyet hal és végre az öngyilkosságba kergeti a rendőrbiztos, akit büntetteinek a nyomozására küldtek ki s aki szerelmes beléje. A véres dráma epizód-jaképpen egy ifju, minden nemzetbeli leányokból alakult rablógyilkos-banda meggyilkol néhány detektívet s legvégül a hősöt féltékenységéből törrel leszurja *André* hadnagyt. A fiatal, huszonköt éves drámaíró ezzel a véres darabjával egyszerűen — kinevelték.

** **A Magyar Színház újdonsága.** A Magyar Színház pénteki bemutatójának, a *Lotty ezredeseinek* szereposztása a következő: *Tom* Dawentry, piskotagyáros — *Sziklai* Kornél; *Harriet*, a felesége — *Sziklainé* Rózsa; *John* Diokson, szabó — *Boross* Endre; *Kitty*, a felesége — *Turcsányi* Olga; *Ramajana*ch, a namakabi rája — *Ráthonyi* Akos; *Lotty*, nemzetközi díseuse, chanteuse-danseuse és excentrique színésznő — *Fedák* Sári; *Barley* igazgató — *Szilágyi* Vilmos; *Mister* Morvay, artista — *Iványi* Dezső; *Mister* Bibb, artista — *Kalocsai* Ferenc; *Fox* tábornok — *Mátrai* József; *Elise* — *Lotty* szobaleánya — *Tomcsányi* Rusi; *A főpincér* — *Szadi* Ferenc. A darabot a közönség általában érdeklődéssel várja.

** **Öndícsék hangversenye.** *Öndícsék* Ferenc udvari hegedűművész, ki pénteken, január 24-én rendezi hangversenyét a *Royal*-teremben, nagyszerű műsört készít elő ez estélyre. *Grieg* C-moll szonátáján kívül, amelyet *Buss* Rezső bécsi zongorakísérőjével ad elő, *St-Saens* 3-ik hegedűhangversenyét fogja játszani, ugyanazt, amelynek előadására a londoni *James Hall*-ban *Richter* János kérte fel. Valószínűleg még *Paganini* itt még nem hallott *Mózes*-fantáziáját is elő fogja adni. *Abányi*-*Wein* *Margit* operaezenekés, kinek fellépése iránt szokatlan nagy az érdeklődés, ez alkalommal *Mozart*, *Pacsiello*, *Tschaikovsky*, *Schumann* és *Massenet*-féle dalokat énekel. *Jegyek* a hangversenyre *Méry* Béla zeneműkereskedésében (*Andrássy*-ut) kaphatók.

** **Nyári Népszínház.** Ezen a néven nyíllik meg a tavasszal a volt városligeti *Dalos-Színház*, igazgatója *Borsodi* Vilmos lesz. A színház, amely a párisi *Petit Théâtre* mintájára készül, kultivált fogja a könnyed, egyfelvonásos operettet, a bohózatot, kísérletképpen színpad fog hozni egy-két francia mintára készült revuet és főeleveníti a régi magyar énekeket és táncokat. A szervezkedés és az előkészületek már nagy arányban folynak. A színház titkár teendőit *Szekula* Jenő fogja ellátni.

** **Gyermekhangverseny a Telefon Hírmondóban.** Ma délután 5 órákor — mint minden csütörtökön rendszeren — gyermekhangversenyt rendez a *Telefon Hírmondó* az előzőleg gyermekek szórakoztatására. A hangverseny műsora, melyet *Zörgő* bácsi rendez, a következő:

1. *Itt e szent falak körében*... Dal a „*Nebántsvirág*”-ból, karkísérettel. Énekl: G. Kun *Marika*. 2. *Többet ésszel, mint erővel*. Dal a *Görög rabszolgá*-ból, énekl: *Szilasi* Etel. 3. Szavallat. Előadja: *Kiss* *Marika*. 4. Dal a *Suhanc*-ból. Énekl: *Erdeily* *Ilon*. 5. Dal a *Babá*-ból. Énekl: *Lenkei* *Szén*. 6. Szavallat. Előadja: *Gró* *Leona*. 7. Kettős a *Vardaz-hegedű*-ből. Énekl: *Lenkei* *Szén* és *G. Kun* *Marika*. 8. *A két veréb*. Dal *Huszka* *Jenő*től. Énekl: *Szilasi* *Etel*. 9. Dal a *szabadsgárról* a *Görög rabszolgá*-ból. Énekl: *Tarján* *Emil*. 10. Újjonc dal a *Vardaz-hegedű*-ből. Énekl: *G. Kun* *Marika*. 11. Szavallat. Előadja: *Tomcsényi* *Irma*. 12. *Ha majd bajjussz* *nó*. Dal a *Suhanc*-ból. Énekl: *Erdeily* *Ilon*.

Este a *Telefon Hírmondó* összes állomásain keresztül a magy. kir. Operaház előadása lesz hallható. Előadásra kerül a *Parasztbecsület*, *Mascagni* drámája és utána a *Naila* ballet, melynek zenéje szintén hallható lesz a kagylókön keresztül. Az opera előadásának közvetítése után az est folyamán érkezett újdonságait olvastatja fel a beszélő újság, majd annak bevégezte után 11 óráig még cigányzenét közvetít a *Hírmondó* az *Elite* és az *Emke* kávéházból.

MŰVÉSZET.

□ **A Magyar Képzőművészek Egyesülete** ma tartotta rendez évi közgyűlését. A közgyűlés *Hausmann* Alajos műgyemeti tanár, az egyesület elnöke nyitotta meg s beszámolt az egyesület elmúlt évi működéséről; majd *Kimnach* László tükáros terjesztette elő jelentését, végül *Bruck* Miksa pénztáros a pénztár állásáról számolt be. A jelentések elhangzása után a közgyűlés az elnökségnek a felmentvényt megadta. Most az új tisztikar választották meg. Elnök lett *Jendrassik* Jenő festőművész; titkárrá választották *Bálint* *Zoltán* építőművészt; pénztáros ismét *Bruck* Miksa lett. A legközebbi közgyűlésnek *Zala* György mondott köszönetet nire a közgyűlés az elnök lelkes élettelisével felelt.

□ **Művész-lakoma.** A téli tárlaton és a külföldön legutóbb kiintetett művészek tiszteletére ma este fényes lakoma volt a *Fészek* disztertermében. Az ünneplő művészek és az ismert műbarátok csaknem mind eljöttek és velük sok szép asszony és léány. Az első felköszöntőt *Vizvári* Gyula a kör igazgatóira mondotta a kinttetett művészeket életve, akiknek nevében *Fényes* *Adolf* köszönte meg a lelkes ovációt. Felköszöntöket mondottak még *Zala* György, *Zboray* *Miklós* és *Paur* Géza. A felolvasás után a fiatalság tánora perült.

□ **Szombathely város Kupal-köszöntője.** *Szombathely* város tanácsa pályázatot hirdetett a *Szombathelyi* Erzsébet királyné-utcaiban föllállítandó *Kupal-köszöntő* mintájára. A hét méter magas kutat órával és villamos ivámpával látják el. A pályázatra, amelynek tiszteletdíja 600 korona, összesen két pályamunka érkezett be az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumba, ahol január 18-ikán, délután 5 órákor mond fölöttük ítéletet a zsűri. A zsűri tagjai: *Ehén* Gyula *Szombathelyi* polgármester, *Förk* *Ernő* műpítész, dr. *Károlyi* *Antal* képviselő, *Márkus* *József* ípolgármester, *Mátray* *Lajos* szobrász, *Radisics* *Jenő* miniszteri tanácsos, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, *Eötvös* *József*, *Tóth* *István* és *Strobl* *Alajos* szobrászok.

□ **Megdicsőrt cimlapok.** A *Művészet* című folyóirat cimlapjára pályázatot hirdettek, melynek sorsát most döntötte el a jury. Dícesértelt tünteték ki *Sándor* *Béla* és *Weiss* *István*, *Vajda* *Zsigmond* két tehetséges tanítványának pályamunkáit is.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **Bölcsészeti és politikai akadémia.** Londonból táviratozzák: A hivatalos lap egy petíciót küld, amelyben a *bölcsészeti és politikai tudományokat ápoló brit akadémia* tésztésének jóváhagyását kéri. A petí-

ciót sok kiváló tudós és más előkelőség írta alá. Az alakrők kijelentik, hogy első tagokul belépnek az akadémiába.

○ A Magyar Néprajzi Társaság ma délután Munkácsy Bernát elnökléte a 11. ülést tartott, amelyen dr. Sebastyán Gyula érdekes előadást tartott: *As újév pogány emlékei Magyarországon* címmel.

A régi újévi szokások közül ma már csak a szerencsekívánat és az ajándékozás van ivalban. Ezt Európában a rómaiak honosították meg, mert a *dies strenuorum* napitári számításuk szerint a mai január 1-ére esett. A felolvasó most megállapította, hogy a hazai népek luca-napi (december 18-iki) népszokásai és babonái a magyar népek karácsonyi regülése, a szlovák karácsonyi tuskó-égetése (badujakja) és szalmazórása, az oláhok álatmaszkos kolindálása, a farsangvégi alakoskodások, a bójtji számbab meghurcolása és elégetése, a szentgyörgynapi boszorkányok elleni vedekések mind régi újévi s többnyire téli napordulati évkéző szokások. El pogány eredetű szokásokat és babonákat a magyar néprajzi társaság most összegyűjtötte és a gyűjtők neve alatt egy külön kiadványában közzé is teszi.

Utána dr. Semayer Vilibád bemutatta Kovács János: *Szedés és népe* (Szeged ethnographiája), a Dugonics Társaság által pályaköszoruzott művét.

○ Jó Egészség. Dr. Nagy Albert főorvos orvosa által ügyesen szerkesztett népszerű egészségügyi újságnak ma jelent meg a második száma. Csinos kiállítás és érdekes s hasznos közlemények teszik értékesé ezt a számot is. Különösen kiemeljük a szám tartalmából Kéty László cikkeit a meghűlésről és következményeiről, dr. Thüring Gusztáv apró sűrűalmok című közleményét és dr. Ursinyi Gyula orvosi jó tanácsait. A szépirodalmat Zboray Aladár érdekes tárgaja képviseli ebben a számban, amelyet gazdag különféle rovat egészít ki. A lap rendkívül olcsó, előfizetési ára egész évre 2 korona. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest IV., Múzeum-körút 15. szám alatt van.

FARSANG.

(Jogászból. A farsang első szombatjának hagyományos elite-mulatsága a jogászból. Az idén a szokottnál valamivel később, de a szokott kedves, vidám hangulatban hozta együvé az előkelő társaságot a jogászból. A Royal-szálló pazarul fölékesített dísztermében zajlott le ma éjszaka a fényes mulatság, amely egyszersmind hivatalos megnyitása az idei farsangnak. Hamisítatlan jókedv így a farsang első igazi focskéje. A közélet és a társaság előkelőségei voltak együtt a bálon, amely — mint mindig — az idén is sok fiatal leánynak várva-várt első debüté, az a káprázatos tündérest, amelynek színét és ilatát álomban, oh, hány fiatal lélek látta és érezte... És az est nem rombol illúziókat, nem cáfolja meg az álomlátásokat. A csillogásban és ragyogásban a legutolsó dívat remekel, szépséges szép leányok és asszonyok, és szól a zene, táncra pördülnek a párok... A vége pedig mindennek csak hajnalában lesz.

A bál lady patronesse-szei voltak: Flósz Sándorné, Lukács Lászlóné és Nagy Ferenoné. A rendezőség nagyon izéles táncrenddel lepte meg a hölgyeket, mely vörös borbé költöt indexel ábrázol s nemzetiszínű selyemszallagon lóg alá a jogászok báljának peccsétje.

A megjelent notabilitások közt látnak a következők: Wlassics Gyula, Darányi Ignác, Cseh Ervin miniszterek, Széll Ignác, Schmidt József, Nagy Ferenó, Gromon Dezsó, Nemeskürty Kis Pál államtitkárok, Vécey Tamás rektor, Concha György dékán, Láng Lajos, Daniel Gábor képviselő, a Ház alelnöke, Lobkowitz Rudolf herceg, Vaszary Kólos hercegprimás, Majláth Gusztáv, Meszlényi Gyula, Rimély Károly, Vírter János püspökök, Ludvigh Gyula máv. igazgató, Samassa József bíboros, Császká György érsek, gróf Csáky Károly, gróf Andrássy Géza, gróf Károlyi Mihály, gróf Csekovics Andre, herceg Esterházy Rudolf, dr. Földes Béla, dr. Timon Akos, dr. Charada János, dr. Kovács Gyula egyetemi tanárok, dr. Wetzel Gyula, dr. Kerpely Béla, dr. Jakobi-Lányi Bertalan, Szmrecsányi Jenő, Tichl János min. tanácsosok, Wekerle Sándor a közigazgatási bíróság elnöke, Márkus József főpolgármester, Perczel Dezsó, gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke.

(Gazdasszonyok álarosbálja. A Magyar Gazdasszonyok Országos Egyesülete az idén is megtartja előkelő híri álarosbálját, még pedig február 2-án a fővárosi Vigadó összes termeiben. Mint rendszeren, úgy ez alkalommal is a nagy tombola lesz az álarosbál egyik vonzó ereje, sok és értékes nyereménytárgygyal. A tombola intézését özvegy gróf Bathányi Gézáné, Damjanich János özvegye, Hegedűs Sándorné, gróf Hugonay Béláné, gróf Pálffy-Dann Lipótné thianoi hercegnő asszony elnöknek felkérésére gróf Keglevich Artúrné, Szokolay Kornélné, Kállay Ferenoné, Vajda Károlyné, Hausmann Sándorné, Bayer Béláné, Blanejousky Károlyné, Medek Vincéné, dr. Schults Henrikné, dr. Ormay Józsefné, Veszter Imréné urasszonyok, választmányi tagok vállalták magukra. Tombolaszállalainál a fővárosi úri társaság sok szép asszonya és leánya fog segídekezni. A belpögyök és tombolajegyek elárúsítása körül az egyesület vá-

lasztmányának hölgytagjai máris lelkesen buzgólkodnak, annyiaval inkább, mert a mulatság jóvedelme a Gazdasszonyok leányárháának a javára fog szolgálni.)

(A magyar vasuti és hajózási klub e hó 18-án (szombaton) rendezi az ez évi idényben harmadik estélyét, melyen Ábrányi Emil felolvasást fog tartani. Kezdeté este 9^{1/2} órákor. A felolvasást tánc követi.

EGYESÜLETEK.

(A magyarországi állami tanítók egyesülete) február 2-án délelőtti 9 órákor a Magyar Tanítók Kaszinójában (József-körút 8. I.) rendes választmányi ülést tart. Az ülés napirendje: Jelentés az állami tisztviselők kongresszusán való részvétel és az azt megelőző augusztusi gyűlésről. Előadó: Tomcsányi János, mátyásföldi áll. isk. tan. — Az 1902 évi rendes közgyűlés idejének s tárgyszorozatának megállapítása. — Elnöki előterjesztés és javaslat a segesvári kártyaárk által indított mozgalom ügyében, kapcsolatosan a beérkezett nyilatkozatokkal s egy az elnök által bemutatandó emlékirattal. — Folyó ügyek, különösbbeban a tagdíjhatárlékok rendezése. — Esetleges indítványok. (A kispárosok nyugdíjegyesülete). A Kispárosok Országos Rokkants- és Nyugdíj-Egyesülete, mely a múlt év nyarán alakult oly célból, hogy a szegényebb sorsu iparos- és kereskedő-osztálynak is módja legyen saját és családja jövőjének biztosítására, most megkezdte működését. Az egyesület tagjai munkaképzettségük esetében már 10 éves tagság után tisztes héti segélyben részesülnek, azok pedig, kik nem munkaképtelenek, 25 éves tagság után. Ha a tag meghal, a segélyt családja kapja. Az egyesület irodája VII. Erzsébet-körút 62. szám alatt van, hol a belépni kívánók minden felvilágosítást is megkaphatnak.

Nyiltér.

Dr. Bauer Lajos
gyermekorvos, v. egyetemi tanáregéd
a Stefánia-gyermek-kórházban
január hó elejétől lakik:
VIII., Csepregy-utca 2. sz. alatt.
Bemél: 3-4-ig. Telefon: 59-63.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztosító-társaság.
A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága
Vagyos 1900. december 31-én
1,687,840,168.54 frank.
Biztaltal állomány 1900. december 31-én
5,914,496,829.12 frank.
Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, IV., Károly-körút 26.

Dr. FABINYI J.
specialista — volt kórházi szakorvos
rendel NEMI BETEGSÉGEK ellen
d. e. 9-3-ig; este 6-8-ig
Epesten, Erzsébet-körút 12., főlemelet.
Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjért
(nem felelős a szerkesztőség).

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Rangbéli foglyok. Az Alkotmány-utcai törvényszéki fogháznak ez idő szerint három rangbéli vizsgálóti foglya van: báró Wallburg Ernő, gróf Ráday András és Jankovich Gyula, kit egykor puchói nádornak emlegettek. A jobb társasághoz tartozó urak most természetesen rossz társaságban vannak. Betörők és szokásos tolvajok között végeznek a higiéniai sétat, ami még a szabadság elvesztésénél is kegyetlenebb büntetés. De a bűnvádi perrendtartás nem tesz különbséget ember és ember között. Az alaki törvény csak előzetesen letartóztatott és vizsgálóti fogoly között ösmer disztinkciókat. Báró Wallburg kiadatása ügyében már küszöbön áll a döntés, gróf Ráday András két rendbeli magánokirathamisítási bűnügyében a törvényszék január 28-ára tüzte ki a főtárgyalást. Legrosszabbul a puchói nádor ügye áll. A budapesti büntetőtörvényszék megkeresésére ugyanis a berlini rendőrség ezeltől tizenkilenc hónappal tartóztatta le Jankovich Gyulát több család büntette miatt. A kiadatási eljárás után Jankovichot hazaszállították Berlinből s itt száznegy rendbeli család miatt ren-

delték el ellene a vizsgálóti, a vizsgálóti fogság fenntartása mellett. Azóta is elteleit már félelv s időközben a száznegy panasz nagyobbrészt visszavonták ellene, úgy hogy most még harminchárom családgyűben foglyi ellene a vizsgálóti. Az új bűnvádi perrendtartás életbelépte óta alig volt még eset arra, hogy a terhelt tizenkilenc hónapi legylen vizsgálóti fogságban. De ez a szám még nem végleges, amennyiben a folyamatban levő családi bűnügyekben még vádiratot sem adott a kir. ügyesség s így előreláthatólag teljes két évet fog Jankovich vizsgálóti fogságban tölteni, mire ügye főtárgyalásra kerül. Védője dr. Gál Jenő, a vizsgálóti sürgetése oéljából sürögös kérvényt adott be a törvényszék elnökéhez.

VIDÉK.

— (Szatmár) város törvényhatósági bizottsága tegnapelőtt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen heves vita után elhatározták a szikviz és az Ásványvizek megadóztatását, továbbá új és magasabb piaci és vásárvámok és helypénzek szedését. A közgyűlés az elemi iskolák államosításának életbeléptetése eseteére az iskola helyiségeinek kijelölésével is foglalkozott.

TÁVIRATOK.

Bécs, január 15. A király elnökléte alatt ma volt a palotában a második katonai tanácskozás, amely három óra hosszat tartott.

A berlini svájci követ.

Berlin, január 15. Bülow birodalmi kancellár ma Richthofen külügyminiszterrel együtt meglátogatta Roth svájci követet, hogy neki Berliumban való diplomáciai tevékenységének 25-ik évfordulója alkalmából gratuláljon és átadja Vilmos császár sajátkezü levélét. A császár azonkívül arcképével díszített remek závat ajándékozott a követnek.

Német és olasz munkások.

Hamburg, január 15. A Hamburger Correspondenz egyes külföldi lapoknak azt a hamburgi jelentését, hogy az állami munkáknál alkalmazott összes olaszokat elbocsátották, akként igazítja helyre, hogy azokat a vállalkozókat, akik az állam számára dolgoznak, felszólították, hogy lehetőleg idevaló munkásokat foglalkoztassanak és ezzel enyhítsék a munkátalanságot.

A bikaviadlok miatt.

San Sebastian, január 15. A népszerű bikaviadlok eltiltása miatt itt zavargás ütött ki. A csőcselék kövekkel dobálta meg a városzházat és sok magánépületet. A prelektus kiüfityölték. A csendőrséget és katonaságot is meghajigálták, mire a tömeg megfélemlítésére a levegőbe löttek. Sok ember azonban mégis megsebesült és sokat letartóztattak.

Közigazgatási táviratok.

Berlin, január 15. Geo Filippo, chicagói nagy gabonaügynök, fizetésképtelen lett.

Kassel, január 15. Február 3-ikán lesz a végfőtárgyalás a Törkölyszárító Társaság igazgatósága és felügyelő-bizottságának bűnpörében, amelyre 200 tanut és 16 szakértőt idéztek be.

London, január 15. (Gabanopiac.) Az irányzat általában nyugodt. Az árak változatlanok. Városi liszt 21 sh. 6 p. — 28 sh. Repceolaj 25 sh. 3 p. Tengeri 23 sh. Behozatal: buza 20.000, árpa 19.000, zab 10.000. Az idő nedves.

New-York, január 15. (Terménytársaság.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 8^{1/2} (8^{1/4}), jan.-ra 8.01 (7.95), Aprilisra 8.18 (8.09). New-Orleansban helyben 8 — (7^{3/4}). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.80 (8.80). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 10.10 (10.10). Rohe és Brothers 10.10 (10.10). — Tengeri irányzata gyenge. Január — (—). Májusra 67^{1/2} (69^{1/4}). — Juliusra 67^{1/2} (68^{1/2}). — Buza irányzata gyenge. Piros ősz helyben 88.— (88^{1/4}). Január — (—). Márciusra 86.— (86^{1/2}). Májusra 85^{1/2} (85^{1/2}). Juliusra 85^{1/2} (85^{1/2}). Gabona szállítási díjs Liverpoolba 1.— (1.—). — Káv: fair Rio 7. c. 6^{1/2} (6^{1/4}). Jan.-ra 6.15 (6.25). Aprilisra 6.35 (6.50). — Liszt: Spring Wheat clears 2.90 (2.90). — Cukor: 2.50 (3.—). — On: 24.— (23.35). — Riz: 11^{1/2} (12^{1/4}). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, jan. 15. (Terménytársaság.) (Zárlat.) Buza irányzata gyenge. Január 77^{1/2} (77^{1/4}). Májusra 80^{1/2} (81.—). — Tengeri irányzata gyenge. Jan.-ra 61^{1/2} (61^{1/2}). — Zsír: Január 9.45 (9.53). — Májusra 9.70 (9.77). — Szalonna short clear 8.90 (8.70). — Sertészsír: január 16.87 (16.72). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Lázás ójszakák.

Mármoros vágyak útvesztőjében,
Két lángoló szem tekintetét érzem.
Mint üdözött vad hollyong a lelkem,
Hogy szomját oltó hús forrásra leljen.

E vértfóraló szent-bűnös percek
Agyamra izzó tűzcsókot lehelnek.
Fel pattant sírok zord fuvalma ér,
Majd bús sirással az éjék éjjelén:
Vérző virágnak hajt ki az ága,
Szomorun omlik fehér nyoszolyámra.

És körülöttem virrasztva állnak,
Az éjszakában felsötétlő árnyak.

Megejtik sápadt, halvány arcokat,
S az ifjúságról éneket dalolnak.

Szélaj, bánatos, fájd éneket:
Hogy én a tied sohasem lehetek.

Hercegh Jenő.

A frakkról.

Páris, január 11.

Feltűnő, de nem megokolatlan az a nagy aránytalanság, amely a női- és a férfidivat ismeretése között van. A napilapok, divatlapok kiapadhatlan mértékben tárgyalták, ismertették, formálják, jókarrattal, gunynyal, komolysággal, lenézéssel a női divatot, annak szeszélyeit, változatait, előnyeit. A férfidivat pedig nagyon mostoha bánásmódban részesül. Nagyon kevés olyan divatlap van, amely csak a férfidivatot foglalkozik és egyéb újságok pedig csak ritkán, elvétve emlékeznek meg a férfidivat terén előforduló változásokról. Még amikor Edvárd angol király csak walesi herceg volt, az ő személye révén gyakrabban írtak az új férfidivatokról. De most csak a szabók tudnak a divatok változásáról és az ő tanácsuk és munkájuk révén terjed el annak a híre, módja a férfiak között.

Aki azonban figyelemmel kíséri a férfidivatot, az a divat változásából megismerheti az idők változásait is. Ennél érdekesebb azonban az állandó férfiruhának az alkalmaztatását megfigyelni a különböző népekéni és ilyenformán észrevehető a folyton terjedő egyhangúság is. A szociális rétegek között való úr, a gazdagok és szegények között való ellentét a nagy városok növekedése következtében — némelyek szerint — folyton nagyobb lesz, de a férfiak ruházata a társadalmi osztályok egész vonalán egyre egyenlőbb, sőt unalmasabb lesz. A nemzeti viseletet már csak az asszonyok kultiválják inkább, de a férfiak már erre nem áldozzák fel kényelmüket: a khinaiak, még inkább, a japánok is már az európai öltözékeknek adnak előnyt.

A legkozmpolitább ruha természetesen a frakk, amelyet a legmagasabb rangú urak és a világ legszerényebb vendéglőjének a pincérei is uniformisuknak vallanak. A francia köztársaság elnöke frakkban fogadja hatalmas szövetségesét, a cárt és a legújabb asztaltársaság zászlóvivője egyaránt kötelező viseletnek tudja a frakkot. A frakk demokrata öltönyt.

Hogy a frakk alakja hogyan formálódott mai alakjára, arra vonatkozólag a krónika nem tud semmit. Ezt még Poole, a walesi herceg szabója se tudná megmondani. De arra se tudna feleletet adni, hogy a frakk mért nem olcsóbb, mint más azonos szövétű öltönyt, pedig a frakk kivágott részének szövétűből elkészülhet a mellény. A frakk, az drágább, punktum. Ez volna a válasz. Mert ilyen nem is szabad kérdeznie annak a kultürembernek, aki ezt a ruhát ölti magára.

De érdemes foglalkozni a frakk alkalmazásának változataival. És itt három nemzetet állíthatunk egymással szembe: az angolokat, a franciákat meg a németeket. Ennek a három nemzetnek a szokásaihoz alkalmazkodnak a világ összes népei.

Az angolok és amerikaiak a frakkot az estebéd alkalmával öltik magukra. Ez este 6 és 7 óra között történik. És ha az angol gentleman azt mondja: *i am going to dress*, az nem a szó szerint való értelmét jelenti, hogy „most felöltözök”, hanem hogy frakkot, ki fogástalanul mosott inget, fehér nyakkendőt és magas galériát veszek föl. Dél előtt az angol nem hord frakkot, még akkor sem, ha a saját esküvőjére megy.

A franciáknál a frakk alkalmazása lényegesen különbözik az angolok szokásaitól. A franciák szokásaihoz csatlakoznak az egyéb román nemzetek: az olaszok, spanyolok, sőt a szövetséges oroszok. A Keleten azonban néhol az angol, néhol a francia szokás részesül előnyben. Franciaországban az előkelő társaság viselete a frakk. És a párisi nagy opera nézői éppen úgy nem mennek frakk nélkül az előadásokra, mint a londoni Covent-garden-színház látogatói. De Franciaországban a frakk nem kerül a nappali fényt. Dél előtt is viselik: minden fontosabb államaktusnál, az idegen szuverének fogadásánál, a kiállítás megnyitása alkalmával, emlékművek felszentelésénél még akkor is, ha dél előtt történnek. Szóval, minden ünnepélyes alkalom esetén frakkot ölt magára minden francia. De a francia pincérek kevésbé hordják a frakkot, mint az angolok. A párisi finomabb vendéglőkben rövid fekete kabát és fehér kötény az uniformisuk.

A németek a frakk viseletében majdnem egészen a franciák szokásait követik. Csak a színházban és a vendéglőkben láthatók ritkábban, bár itt is terjed — angol mintára — a frakk. De a német látogató ruhának is hordja a frakkot, ami Franciaországban vagy Angliában egyenesen a lehetetlenségnek közé tartozik. És viszont német pincér frakk nélkül el sem képzel-

hető. De némely helyen terjed a pincérek színes frakkjának a divatja. A direktorium idején viselt barna és kék frakkok divatjának feltámasztását megpróbálta néhány német meg francia divathős, de minden eredmény nélkül. Csak a vörös frakk maradt meg, de ez is csak a pariorce vadászok uniformisa.

A frakkhoz tartozó ruhadarabok között általában a cilinder, amelyet csak a fürdőkön vált fel a könnyű fehér nemezkalap vagy az alacsony szalmakalap. A fehérnemű mindig igazán fehér és ragyogó legyen. A nyakkendő viseletében már eltérők a szokások az egyes népek divatjai között. Többnyire fehér, különösen Angliában. A legkisebb formában hordják, amilyenben csak készülhet. És battiszából való, mert az atlasznak sárgás a színe, tehát csökkenti a fehérnemű egyöntetű hatását. Fekete nyakkendőt csak a franciák hordanak a frakkhoz kisebb társaságokban. Ezt a divatot újabbban a németek is kultiválják. A frakk mellénye legyen mélyen kivágott. A frakkviselet ünnepies formáját éppen a fehér és fekete színek között való nagy ellentét adja meg. Éppen ezért olyan férfiak, akiknek nagy szakálla előfordul ing egy részét, kevésbé ünnepélyesen néznek ki, mint azok, akik csupasz álluak. A mellény lehet fekete vagy fehér, a gombja lehet fekete, fehér vagy aranyozott. Leginkább a fekete mellény divatos. A nadrág is mindig fekete. A frakkhoz lakcipő kell és fekete harisnya. Próbálkoztak a színes harisnyák divatjával és avval is, hogy sárga cipőt viseltek a frakkhoz. De ezek a próbálkozások siker nélkül maradtak. A frakknak csak az alkalmazása változik. Maga a frakk állandó. Az egyetlen ruha, amelyet, úgy látszik, nagyon elkerül a divat istennője.

K. G.

— Epizódok a boer háborúból. Egy Heemstede Obelt nevű hollandi, aki családjával a múlt év december havában távozott Pretóriából, amerikai hírlapíróknak érdekesen nyilatkozott az angol-boer háborúról. A boerok — véleménye szerint — tömörked angol fegyverre tettek szert, s most már annyi fölösleges puskájuk van, hogy az ócskább puszkákat hadiszortárakban helyezték el. Az angol puszkákkal egyidejűleg angol szuronyokat is használtak, de a boerok, noha a háború kezdetén tudvalyoleg nem szívesen használták szuronyokat. Csak így magyarázható meg, hogy Tweefontein-nél a boer csapatok teljes csendben lephettek meg és tették ártalmatlanná az angolok előőrszeit. Delarey különben nemrég három ujdonatú angol ágyút ejtett zsákmányul a régi, rozszant ágyúit önkényű kiszolgáltatta az angoloknak, amit az angol lapok úgy kommentáltak, hogy a boer hadvezér nagy osatát és három ágyút vesztett. Pretória körül december havában örökösen harcoltak a cirkáló csapatok s így megtörtént, hogy Kitchener lord mindennap kénytelen volt

Wolodyjovskit, miután a földet jól átvizsgálta, kigombolta a kabátját.

— Hűvös van, — szólt — de majd felmelegszünk.

Bohun követte a példáját. Mindketten levették a kabátjukat, úgy hogy nadrágban és ingben maradtak, azután az ingük ujját is feltárték a jobb karjukon, egész könyökig.

De milyen kicsinek látszott Mihály a nagytermetű, erős Bohun mellett, alighogy meglátszott mellette. A tanuk nyugtalanul szemlélték Bohun széles mellét és hatalmas izmait, amelyek a felgyűrűt ing alól elődomborodtak. Olyan volt, mintha egy kis kakas állt volna ki viadalra egy hórihorgas tuzokkal. Bohun szemei vérből forogtak és a kard remegett a kezében, vadállati tekintetével pedig majd átszurta ellenfelét. Így várt a vezényszóra.

Wolodyjovskit pedig még egyszer megvillogtatta a kardját, sodort egyet a bajuszán és felállott harcra készen.

— Ez erős küzdelem lesz, — mormogta Charlamp Sielichez.

Most felhangzott Saglobának a kissé remegő hangja:

— Isten nevében, kezdjétek!

XII.

A kardok suhogtak, penge pengét ért. A harcok azonban csakhamar változott. Bohun ugyanis oly erővel támadt, hogy Wolodyjovskit kénytelen volt pár lépést hátrálni, a tanuk pedig féledültek. Bohun villámszerű vágásai oly gyorsan hullottak, hogy az elszörnyedt szemlélők nem is tudták azokat a szemükkel sem követni. Úgy látszott, mintha Wolodyjovskit sürü kód borítaná és hogy már csak az Isten tudja az ütéseknél valóságos zuhatagából megmenteni. Csak a folytonos, izgatott lélegzés hallatszott. A gyors ütésekre szinte szelet vertek a szemlélők arcába. A Bohun dühö egyre fokozódott, valóságos örület lepte meg, mint a vihar rontott Wolodyjovskinak és szorította visszafelé, a kis lovag pedig egyre

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Ista; SIENKIEWICZ HENRIK

(182)

Most Bohun átadta Chmielnickij levelét az őrmesternek és így szólt:

— E levelet add át a királyfinak és ha elesem, mond meg Chmielnickijnek, hogy ennek az oka csakis én vagyok és nem eselszövésnek lettem az áldozata.

Sagloba, aki mindenre figyelt, észrevette, hogy az őrmester komoly arca csöpp nyugtalan-ságot sem mutat — úgy látszott, hogy nem félti a hotmanját.

Bohun büszkén fordult a nemesekhez.

— Nos lássuk, hogy ki pusztul el és ki marad meg? Mehetünk.

— Menjünk, menjünk! felelték a többiek s kabátjuk szárnyát az övükbe dugva, kardjukat a hónuk alá fogták.

A folyókhoz mentek, amely egy eszerjénen folyt keresztül. Október hava már letarolta a fák lombját, de a eszerjés mégis igen sűrű volt és mint egy gyszáftályok huzódott a mezőn át a távolabbi erdőig. Kódos nap volt, tele az ősz esőndes szépségével. A napsugarak táncot jártak a kopasz galyakon és bearányozták őket, bevilágitották a folyó jobb partján elterülő sárgás fővényt. Az ellenfelek és a tanuk ide tartottak.

— Itt álljunk meg, szól Sagloba.

— Helyes! felelték valamennyien.

Sagloba egyre nyugtalanabb lett, végül Wolodyjovskitól lépvé, suttogni kezdett.

— Mihály!

— Nos?

— Az Isten szerelmére, Mihály, szedd össze minden erődöt! A te kezében van most a Skrze-

tuski szerencsése, a herceggaszony szabadsága, a te életed és az enyém is, mert ha — Isten ments — szerencsétlenül járnál, én nem bírok ezzel a rablóval.

— Mért hívtad hát ki?

— Rád számítottam, Mihály, mert én már öreg vagyok és nehézkes, ez a gazember pedig úgy ugrik, mint a tücsök. Nagy kutyra ez, Mihály!

— Majd vigyázok magamra.

— Az Isten oltalmazzon. Csak a lélekjelenlétet el ne veszítsd.

— Ej, miért?!

E percben az egyik Sielle lépett hozzájuk.

— A ti kozákotok tréfas fiékö, — sugta.

— Ugy bánik velünk, mintha egyenrangú, vagy különb volna, mint mi. Ha! Micsoda lovagias felépés! Az anyja bizonyára valami nemes embert esodált meg.

— Ej, — szólt Sagloba. — Inkább talán valami nemes ember esodálta meg nagyon az anyjának a bajait.

— En is azt hiszem, — szólt Wolodyjovski.

— Álljunk meg! — kiáltott Bohun. — Álljunk meg!

Megálltak. A nemesek félkörben, Wolodyjovskit és Bohun egymással szemben.

Wolodyjovskit, mint az ilyen dolgokban fiatal kora dacára is járatos ember, legelőször a lábával kipróbálta a talajt, hogy elég kemény-e, azután áttekintett a környéken, hogy kiismerje a földnek minden zugát. Látszott, hogy nem tartja tréfának a dolgot. Ukrania leghíresebb vitézével állott szemben, akiről dalokat zongent a nép és akinek neve egész Krimig ősmertes volt. Mihály, az egyszerű dragonyos-kapitány, mindent kockára tett e harcban. Vagy dicső halált nyer, vagy ugyanolyan dicső győzelmet. Nem mulasztott el semmit, hogy melónak mutassa magát jeles ellenfelehez. Ezért az arca is szokatlanul komoly volt, úgy hogy Sagloba a láttára valósággal megremült.

— Elveszti a bátorságát, — gondolta. Ennek ugyan vége van! No de nekem is végem!

változtatni hadiszállását. Heemstede Obelt felesége a pletersburgi táborban is járt, ahol akkoriban 4000—5000 ember tartózkodott. Vallomása szerint három hó leoltyása alatt 500 ember pusztult el, főleg azért, mert az angol orvosok nem teljesítették kötelességüket.

† **Egy kedves hölgy.** Alma Tademaról, a híres angol festőről beszélnek a következő anekdotát: két nappal azután hogy Vindsorban lovagi rangra emelték, vendégeket fogadott, akik természetesen mind valami kellemességet mondtak a „nagy” eset alkalmából. Egyszer csak egy hölgy került a festő elős lekötözött mosolyával ezt mondja:

— Ó, kedves srí Lawrence, rendkívül örülök, hogy űt ez a megtiszteltetés érte. Reménylen, hogy most miután lovaggá ütötték, szegre akasztja a festészetet és *egy él majd, mint egy gentelman.*

† **Tábornokok.** A következő kis kimutais felsorolja a közös hadseregnek tábornokait kor szerint? Az 1901 végén a következő tábornokok voltak hetven évnél idősebbek: Rajner Jöherceg (született 1827-ben) tábornok; báró Piret de Bihain Jenő lovassági tábornok; báró Appel János lovassági tábornok; báró Rheinländer Vilmos tábornok; Windischgrätz Lajos herceg, lovassági tábornok; báró Beck Frigyes tábornok; Fabini Lajos tábornok; Windischgrätz Agost herceg, altábornok. Hetvenéves: Windischgrätz Jözsef herceg lovassági tábornok. Hatvanévesek: báró Krieghammer Ede lovassági tábornok; Horrak János altábornok. Hatvanöt évesek: Jözsef Jöherceg lovassági tábornok; báró Waldstätten János tábornok; báró Fejérvári Géza lovassági tábornok; Gradi Vilmos lovag altábornok és Czvetiosanin Manó tábornok.

† **A tengervíz fénye.** Tarchanow pétervári egyetemi tanár újabban bebizonyította hogy tenger vizében élö temérdek apró organizmus oszillogása kizárólag az oxigén elnyelésén alapul, mivel rögtön elvesztik világító képességüket, ha légmentes térbe teszik. A tenger vize hőmérsékletének 3—39 °C-ra emelése megszünteti a világító erőt, míg a hőmérséklet csökkenése — 4°-ig nem ártalmas. A tenger vizéből keletkezett jégben levő mikrobák fénye a központtól a szélek felé lassankint vész el, mivel oxigén nem juthat be hozzájuk. Chlorotorm, éter és savak szintén megakadályozzák a fénylést, de alkáliák nem ártanak. A villamos áram is hat rájuk; a pozitív sarkon, hol az oxigén kitejődik, a fény legerősebb.

† **Ösügvásár Párisban.** Párisban, a gourmandok városában, a friss, nyálkás csiga a legdivatosabb csemege. A múlt télen 800.000 kiló kelt el s a fogyasztás napról-napra növekedik. A legnagyobb ke-

csak hátrált és védekezett. Kinyújtott jobb karját mereven tartotta maga elé, csak a csuklója forgott szüntelenül. Bámolatlan ügyességgel hátrította el kardjával a jégeső módra hulló ütéseket és aztán ismét hátrált, szemét a kozákra szegezve. Teljesen nyugodt volt, csak az arcán gyúlt ki egy égő vörös folt.

Sagloba lehunyta a szemét, csak az ütéseket és a kardpengést halotta.

— Még védi magát! gondolta.

— Még védi magát, sugták a Sielcek és Charlamp.

— Leszorul már a víz medrébe, tette hozzá Kusel suttogva.

Sagloba felnyitotta a szemét és feltekintett. Wolodyjovskit megvetette a lábát a paron, még nem volt megsebesítve, csak az arca lángolt s a homlokán verejtékcseppek ültek ki.

Sagloba szívében új reményesség támadt.

— Mihály mégis csak remek vívó, gondolta; amaz pedig végül is csak ki fog fáradni.

Bohun arca halászáppadt volt, a verejték gyöngyözött a homlokán, az ellentállás azonban csak fokozta dühét, a fogait csikorgatta, a melle pedig fulladozva zihált.

Wolodyjovskit folyton szemmel tartotta és rendületlen nyugalommal védekezett.

Egyszerre csak hirtelen leguggolt. Bajtársai már azt hitték, hogy no most vége van, de ő mint a rugó pattant vissza és neki támadott a Bohun mellének.

— Támad már! — kiáltotta Sagloba.

— Támad! — kiáltották a többiek.

Tényleg így volt. Most Bohun hátrált, a kis lovag pedig, aki már teljesen kismerte ellenfelének minden fogását, oly hevesen támadott, hogy még bajtársainak a lélegzete is elakadt. Szemmel láthatólag nőtt a harci kedve, apró szemei tüzet szórtak, újra meg újra leguggolt és új erővel pattant föl, minden pillanatban változtatta a helyét, valóságos kört járt a kozák körül és rákényszerítette, hogy egészen megforduljon.

(Folytatása következik.)

resletnek a kert csigák örvendek. Ezeknek ezrért 8—9 forintért szállítják Burgundiából a francia fővárosba. A burgundi szölgvények csigái állítólag a legizletesebbek, mert ugyanazon földből nyírik táplálékukat, mely Franciaország legdrágább nedűjét termi. Burgundiában különben számos csigatenyésztő van, aki csigákkal kereskedik. A régi Rómában, Lucullus szülőhazájában, ismert csemege volt a csiga s egy Fulvius Herpinus nevű csigatenyésztő, aki borral és liszttel táplálta csigáit, nagy népszerűségnek örvendett az örök városban.

† **A legnagyobb fizetősek.** A világ legnagyobb fizetési embere kétségtelenül Schwab ur, az Egyesült-Államok acél-kartelljének fiatal elnöke, aki ez idő szerint Európában időzik. Ennek az urnak állandó évi fizetése öt millió korona s ¼ százalék arányában részesedik ezenfelül a kartel tiszta jövedelmében. A negyed százalék az idén 800 ezer koronát tett. Nagy távolságra következik Schwab nyomában Loubet, a francia köztársaság elnöke, 600 ezer koronával. Azután Jean de Reszké, a világhírű tenorista, majd New-York nagy biztosító-társaságának elnökei 500.000 koronás fizetésűek; azután a canterbury-ebri érsék, akinek 375 ezer koronából az indiai akirály, akinek 360 ezerből kell megélni, Roosevelt, az Egyesült-Államok elnöke, akinek 250.000 korona évi fizetése van.

† **Amerikai csodák.** Amerikából ismét két barnumi méretű csoda készül világjáró utjára. Az egyik egy *Edouard Beapre* nevű 18 éves canadai francia. Ez a világ legmagasabb embere: magassága két méter és 34 centiméter. A másik amerikai csoda a világ legfialabb egyházi szónoka, a tizenöt éves *dos kis Jack Cook*. Ez a gyermek tíz nagy amerikai metodista gyülekezetnek egyházi után következő tíz éjjelen prédikált. A kis csoda szintén Európába kerül legközelebb. Az ő Barnuma meg is született már egy Russell Couits nevű tiszteletes személyében, aki Londonban kezdi meg a pártfogójával a körutat, hogy folytassa azután az egész egyesült királyságban. A *Daily Graphic*ben már meg is jelent a kis Jack arcképe.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai tegnap délután *Matlekovits* Sándor elnöke alatt ülést tartottak, amelyen *dr. Beck Frigyes* a munkás balesetbiztosítás kérdéséről tartott előadást.

Előadó szerint a kötelező munkásbiztosításra égető szükség van a miatt, mert az igazságügyminiszter által közzétett polgári törvénykönyv tervezete a munkaadó szavatosságát legszélesebbre kiterjeszti. Ez pedig oly nagy anyagi felelősséggel járó teher, hogy gyakran, például tömeges balesetknél, melyek gyári vállalatokban elkerülhetetlenek, a munkaadó anyagi romlását is okozhatják. Így tehát a gazdasági, az anyagi szempont is sürögse teszi most már, hogy a kötelező munkásbalesetbiztosítás behoztatassék. Bővebben ismerteteli a külföldi balesetbiztosítási törvényeket és aztán hangsúlyozza, hogy a munkásbiztosítás Magyarországon a lehető legszélesebb alakra fektetendő és minden munkaadó köteles volna összes alkalmazottjait biztosítani. A biztosítási elvállalásért sem külön e célból létesítendő szövetkezetekre, sem pedig külön e célból felállítandó állami intézetre nem bízna az előadó, hanem kimondandó, hogy a munkásbalesetbiztosítással foglalkozhatik minden oly, az országban székelő biztosítási vállalat, mely ezen biztosítási ág számára 250.000 koronát övadéként az állampénztárnál letétele helyez és a különben is felállítandó tervezett állami biztosítási hivatali teügyeleti jogkörének aláveti magát.

A nagy figyelemmel hallgatott előadás után *Ballagi Béla* szözlalt fel és nagyérdemű fejtegetésben szölt a kérdéshez. A következőkben formulázta meg javaslatait. Szükségesnek tartja:

1. reformálni az 1891. XIV. törvényeket a kerületi betegsegélyző pénztárak eltörlése mellett és visszavezetni a betegsegélyezés ügyét a maga természetes forrásaira;

2. a kötelező biztosítás elvét az egész vonalon keresztül vinni;

3. a vállalati, ipartestületi és magánegyesületi pénztárak keretében — bizonyos törvényes és biztosítás — technikai garanciák mellett a biztosítás mindhárom ágát: a betegsegélyezést, a baleset ellen való biztosítást és a munkás nyugdíjbiztosítást egységes szervezetbe egyesíteni, amire most már Németországban is törekcsenek, hogy ne legyen háromféle szervezet és három bürokrácia, mert ily elkülönítés mellett az adminisztratív költségek is sokkal nagyobbak;

4. a biztosítás terhéet és költségeit a munkaadók és munkások a megállapítandó arány szerint viseljék az állam direkt hozzájárulása nélkül;

5. a magánbiztosító társulatok ne legyenek kizárva;

6. a kormány ne szervezzen külön munkásbiz-

tosítási hivatalt, hanem a minisztérium kebelében egy külön szakosztályt (Labour Departement), mely a főfelügyeletet és a szakszertti ellenőrzést végezze; és

7. megfontolandó, hogy a mezőgazdasági munkások és a cseledek egy és ugyanazon szervezetben, vagy külön biztosíttassanak.

Ezeket a javaslatokat kéri szölv megvitatás tárgyául elfogadni.

Elnök köszönetet mond a felszözlőnek, hogy nagyérdemű fejtegetéseivel a kérdés megvilágításához hozzájárult. Ugy az előadó, mint a felszözlő javaslatai annak idején és helyén természetesen megvitatás alá fognak kerülni.

A kerületi betegsegélyző pénztárak orsz. központi bizottsága ma délelött *dr. Matlekovits* Sándor elnöke alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: *Szontágh Jenő ügyvéd, Iógyzó (Szolnok), Erös Soma (Esztergom), Móhnd Ferenc (Sopron), Vizelety Sándor (Györ), Somlyay Lajos (Pozsony), Borosy Ferenc (Vác).* Az ülés megnyitása után bejelentették, hogy a folyó évi január 26-ára egybehívott országos kongresszusra a kerületi betegsegélyző pénztárak részéről eddig 84 kiküldött lett bejelentve, de a jelentkezés még folytón tart. A bizottság ezután megállapítja a kongresszus elé terjesztendő jelentését, mely a kongresszus előadók határozati javaslataival együtt mint a „Magyar Ipar” melléklete fog az érdekeltektől pénztáraknak már a napokban előzetes tanulmányozás céljából megküldetni. A bizottság elhatározta, hogy a kongresszus az Országos Iparegyesület helyiségében tartassék meg és hogy arra a kereskedelmi miniszter azzal a kéréssel bízassék meg, hogy a kongresszuson való képviselteséről gondoskodni sziveskedjék. A kongresszusi tárgyalások módjára nézve az eddigi rendszer megtartását határozta el a bizottság, kimondván, hogy a kongresszus megörökítését a jegyzökre bizza. Végül a beérkezett indítványokat terjesztették elő.

A newyorki tőzsde. *Newyorkból* jelentik január 14-iki kelettel: Az értéktözsde kezdetben vontatott volt és az irányzat a tőzsde egész folyamán szabálytalan volt, mert a pénzpiac kedvezőtlen helyzetéről bizonytalan hírek keringtek, amelyekre a Northern Securities Company ellen függöben levő eljárás és az a körülmény adott okot, hogy nem régen egy ipartársaság egyesítése körül nehézségek támadtak. A gabonapiac izgatottsága, a finomított cukor árának hanyatlása és a várt osztalékemelés elmaradása szintén megakadályozta, hogy a piac irányzata egységes legyen. A zárlat élénk forgalom mellett gyenge volt. Részvényforgalom 600.000 darab.

Az államvasutak fölölsége. Az államvasutak igazgatósága január 10-én két millió koronát szállított be pénztári fölölségből a központi állampénztárba. Ebben az évben ez volt az első beszállítás.

Vasutak bevétele. Az *Osztrák-Magyar Államvasutársaság* bevétele 1,113,039 korona (— 79,998 korona). A *Déli vasut* bevétele 2,289,264 korona (+ 8501 korona.)

Az Ária m. kir. tengerhajósági részvénytársaság gőzösei közül *Zichy Svansca*-ból Fiumébe érkezett; *Szapary* ma Fiuméből Marseille-be indult.

Salm-sorsjegyek. *Bécsből* táviratozzák: A Salm-sorsjegyek mai huzásán 84.000 koronás nyeremény a 14,551. sz. sorsjegyre, a 8400 koronás második nyeremény a 27,258. sz. sorsjegyre és a 1200 koronás harmadik nyeremény a 25. sz. sorsjegyre esett.

Fizetéseketelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetéseketelenségeket jelenti: *Stein Lehel* kereskedő *Krompach, Csinner M.* és *Társa cég Kecskemét,* *Skunza András* kereskedő *Zára,* *Kohut Henrik* kereskedő *Mährisch-Ostrau,* *Kopecski Vencel* cipőke-kereskedő *Bécs,* *Oppel R.* kereskedő *Köszövár.*

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapestben* pénzben 39.— korona, áruban 39.50 korona. *Bécsben* a kontingentált készáru 35.— korona pénzben, 35.40 korona áruban.

Vásárosarnok. (*Vámos és Brust* hatósági közvetítői jelentése.) Tartós hideg idő mellett az üzlet változatlanul kielégítő. Az idénycikkek, u. m. vad, vágott baromfi, ültöt sertések egyaránt jó keresletnek örvendek és a tojáspiac irányzata is szilárd. Az élelmiszekek rendszeres szállítása ajánlatos. A mai nagyban árjegyzések a következők: *Husfélék.* Vidéki marhahús 50—90 korona 100 kilonként. Vidéki 8134t borjú bérben, hosszan mérve sulyelvomás nélkül 80—100, ültöt sertések szalonállal együtt porkölve vagy forrázva 84—88 fillér. Lehúzott sertés hús 80—88 fillér kilonként minőség szerint. *Vágoti lud* és *kacsa* elsőrendű áru 1.08—1.14 korona kilonként minőség szerint. *Tojás* eredeti ladánként elsőrendű friss töl áru szilárd irányzat mellett 78—80 koronán kelt el. *Vadfélék* vagy *nyulak* darabja 2.40—2.50 korona, sülédoké 1.60—2.— korona, 6z egészben mérve 1.20—1.40 korona, vad-disznó nagyság szerint 60—1.10 fillér kilonként. *Vaj.* Elsőrendű szövetkezesi teavaj 2.—2.30, főzővaj 1.40—1.60 korona.

Budapesti sertés-konsumvásás. A ferenvárosi petróleum-rakodónál lévő *székes-lóvárosi sertés-konsumvásár* árjegyzése 1902. évi január 15-én. Készlet 451 darab. Erkezett 425 darab. Összesen 876 darab. Eladott 700 darab. Maradt 176 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 88—92 koronáig, 290—280 kilogramm sulyban 86—92 koronáig, 320—380 kgr. sulyban 86—92 K.-ig. Öreg nehéz páromkint 400—500 kilós 84—90 koronáig. Malac —76 korona. Az irányzat élénk.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, január 15.

Kedvező hangulat mellett 180.00 métermázsza buza került forgalomba tartott áron.

Más gabonaművekben csekély volt a forgalom és az árakban nem történt változás.

Eladott:

Buza, Tiszavidéki: 300 mm. 79.5 k. 9 K. 50 1/2 f., 300 mm. 79.5 k. 9 K. 55 f., 750 mm. 79 k. 9 K. 50 f., 1500 mm. 79 k. 9 K. 45 f., 200 mm. 79 k. 9 K. 45 f., 100 mm. 79 k. 9 K. 47 1/2 f., 200 mm. 79 k. 9 K. 45 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 37 1/2 f., felső, 100 mm. 78 k. 9 K. 37 1/2 f., 1000 mm. 77.5 k. 9 K. 40 f., 500 mm. 78 k. 9 K. 40 f., 100 mm. 77.5 k. 9 K. 30 f.

Fehérmezei: 700 mm. 77.5 k. 9 K. 37 1/2 f., 550 mm. 77.8 k. 9 K. 40 f., 1000 mm. 76.7 k. 9 K. 40 f., 100 mm. 76 k. 9 K. 70 f.

Bécs-Földvár: 750 mm. 77 k. 9 K. 50 f. Pestmegyei: 100 mm. 79 k. 9 K. 20 f., rozs, 250 mm. 78 k. 9 K. 35 f., 200 mm. 77 k. 9 K. 20 f., 200 mm. 76 k. 9 K. 35 f., 200 mm. 77 k. 9 K. 85 f., 100 mm. 76 k. 9 K. 15 f.

Raktár: 1500 mm. 78 k. 9 K. 40 f., 1000 mm. 78.2 k. 9 K. 45 f., 2200 mm. 78.5 k. 9 K. 45 f. Mind három hónapra.

Ros: 200 mm. 7 K. 30 f., 200 mm. 7 K. 30 f., 100 mm. 7 K. 30 f., 350 mm. 7 K. 27 1/2 f. Arpa: 100 mm. 6 K. — f. Zab: 100 mm. 7 K. 60 f.

Készpénzesítés mellett. A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktörzsde szokásai szerint készpénzen 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for 'Eszaki', 'Kiló', 'K-tól', 'K-ig', 'Kiló', 'K-tól', 'K-ig'. Rows include Tiszavidéki, Fehérmezei, Pestvidéki, Bányási, Bécsi.

Table with columns for 'Egyéb gabonaművek', 'Kiló', 'K-tól', 'K-ig', 'Kiló', 'K-tól', 'K-ig'. Rows include Ros, Arpa, Zab, Tengeri, Képes, Képes, Képes.

A határidőszlet folyamán a következő kőteések történtek:

Table with columns for month/year and price ranges. Rows: Áprilisi buza 1902., Októberi buza 1902., Áprilisi rozs 1902., Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Augusztusi repce 1902.

Déli eggy orakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a törzsden:

Table with columns for month/year and price. Rows: Áprilisi buza 1902., Októberi buza 1902., Áprilisi rozs 1902., Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Augusztusi repce 1902.

Déltől fél 6 órakor zárul:

Table with columns for month/year and price. Rows: Buza áprilisi 1902., Buza októberi 1902., Áprilisi rozs 1902., Áprilisi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Augusztusi repce 1902.

A budapesti értéktörzsde.

Az előtörzsde csekély üzlet mellett kedvező alaphangulatot tanúsított. Államvasuti részvények emelkedő irányzatot követtek, mivel a közzétett forgalmi kimutatás bevételi többletet mutat fel.

A déli törzsde alig hozott nevezetesebb mozzanatot, Déli vasut részvények külföldi számlára vásároltak, Közútiakban ellenben nagyobb kínálat volt észlelhető.

Előtörzsde. Osztrák hitelrészvény 644.25-645.—, Rímanurányi részvény 482.50. Államvasuti részvény 651.25-658.50. Déli vasut 75.50-76.— korona. A déli törzsden a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 95.10-95.15%. Magyar hitelrészvény 660.50. Ipar-és kereskedelmi bankrészvény 42.—, Leszámlítóbánkrészvény 421.50-423.—, Hitelrészvény 644.—644.75. Kereskedelmi bankrészvény 2490.—2495.—, Rímanurányi részvény 482.50-483.—, Cukoripar részvény 1780.—, Közüti részvény 590.—594.—, Városi villamosvasut-részvény 293.50. Déli vasut-részvény 76.50-78.75. Államvasut-részvény 652.—654.— korona.

Utótörzsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 643.75. Magyar hitelrészvény 660.50. Leszámlítók 421.—, Rímanurányi vasút-részvény 483.50. Osztrák-Magyar államvasut részvény 652.25. Közüti vasut 591.—, Városi villamos vasut 290.— korona.

A budapesti terménytorzsde.

A terményüzletben a szezonzeri hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 43.—50.—, korona, vörös apraszemű 41.—45.—, korona, vörös erdélyi —, korona, vörös bányási —, korona, középszemű 46.—48.—, korona, nagyszemű 50.—54.—, korona. Disznószir: budapesti 52.—52.50 korona, vidéki —, korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki —, korona, városi 4 darabos 42.—42.50, korona, 3 darabos 45.—45.50, korona, füstölt —, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50-15.—, korona 120 darabos —, korona, 100 darabos 15.75-16.—, korona, 85 darabos 18.50-19.—, korona. Azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25-14.50, korona, 100 darabos 15.75-16.—, korona, 85 darabos 17.25-17.50, korona. Szilvaiz: slávoniai —, korona, szerbiai 17.25-17.50, korona. azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, január 15. (A Budapesti Napló telefon-olentése.) A mértékadó külföldi piacok általában bányagdyat magartást jelentettek s erre a buzaforgalom gyöngébb irányzattal nyílt meg, rozsban azonban vásárlási kedv mutatkozott s erre szilárdabb lett az irányzat s árfolyama 6-7 fillérrel javult. Ugy látszott, mintha ezt az érdeklődést a hirtelen beállott fagy okozta volna, pedig valójában az volt az oka, hogy e cikk a buza-hausse idején meglehetősen elmaradt s árfolyama alacsony maradt. Buza tavaszra 9.39-9.44, rozs tavaszra 7.88-7.89, zab tavaszra 7.79, tengeri május-juniusra 5.75-5.76 korona.

Zárlatkor: buza tavaszra 9.45-9.44, rozs tavaszra 7.80-7.89, zab tavaszra 7.78, tengeri május-juniusra 5.77-5.76 korona.

A bécsi értéktörzsde.

Az előtörzsde szilárd hangulatban indult. A déli törzsde csöndes üzletmenet mellett folyt. Zárlat nagyon csöndes Berlinre tartott; Londonra s a bányarészvényekre szilárd.

Bécs, január 15. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyjádék 119.80, Tisza és szegedi kölcsön sorsjegye 151.50. Magyar vasuti kölcsön ezüsten 101.—, Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.60. Magyar leszámlítók- és pénzváltóbank 121.—, Rímanurányi vasút-részvény 482.—, Magyar koronajádék 95.15. 4% os Magyar földterhem. kötvény 94.45. Magyar hitelbank részvény 660.75. Magyar nyerecmény kölcsön sorsjegye 132.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 350.—, Magyar keresk. bank —, Magyar cukoripar 1775.

Bécs, január 15. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3% os papírjádék 100.20. 4% os osztr. aranyjádék 120.50. 1890-os sorsjegye 145.75. Osztrák hitelsorsjegye 400.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyesület 446.50. Osztrák-magyar bank 1603. Déli vasut 78.—, Dunagőzhajózási részvény 833.—, Dohányrészvény 287.—, Császári és királyi arany 11.32. Német bankváltók 117.15. 4 2/3% os ezüst jádék 100.15. Osztrák koronajádék 96.50. 1864-iki sorsjegye 220.—, Osztrák hitelintézeti részvény 643.50. Unionbank 546.—, Osztrák Landerbank 417.—, Osztrák-magyar Államvasut 653.—, Elbavolyi vasut 446.50. Alpesi bányarészvény 415.—, 20 frank. arany 19.94. Londoni váltófor 239.30. Bécsi Tramway Lít B. 278.50. Bécsi. Tramway Lít A. 282.50. Lípót kőbő —, Az irányzat nyugodt.

Bécs, január 15. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déltől magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 643.50. Magyar hitelrészvény 664.—, Angol-Osztrák bank 263.—, Bécsi bankjegyesület 447.—, Union bank 542.—, Landerbank 417.75. Osztrák-magyar államvasut részvény 653.25. Déli vasut 78.—, Elbavolyi vasut 448.—, Északnyugati vasut részvény 443.—, Dohányrészvény 288.—, Rímanurányi vasút 485.—, Alpesi bányarészvény 417.—, Májusi jádék 100.20 Magyar korona jádék 95.10. Török sorsjegyek 104.—, Német birodalmi márka 117.22-23. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, január 15. (Törzsdei tudósítás.) A törzsde csöndesen nyílt meg, tartott árfolyamokkal a bankpíacra és egyenlően irányzatlan bányarészekben. A rubridéki szénpiacról érkezett jelentések, amelyek a szénforgásztás pangásáról szóltak, továbbá az a boroszlói jelentés, hogy Felső-Sziléziában a szénterőműnek 15%-kal való redukcióját határozták el, kedvezőtlenül hatott az irányzatra. Kohászati részvények gyengültek. A jádékpiac változatlan és tartott volt. Magánkamatbál 2% a.

Berlin, január 15. (Zárlat.) 4 2/3% os papírjádék —, 4% os osztrák aranyjádék 102.75. Elbavolyi vasut —, Magyar koronajádék 96.10. Osztrák-magyar Államvasut 140.25. Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltófor 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 103.40. Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 185.—, Altalános vállamosági Edison 190.25. Gelsenkircheni 172.30. Laura-kőbő 192.90. 4 2/3% os osztrák jádék 100.40. 4% os magyar aranyjádék 100.80. Osztrák hitelrészvény 203.—, Déli vasut 20.50. Károlyi Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216.10. 4% os új orosz kölcsön 96.—, Török dohányrészvény —, Olasz jádék 101.—, Magyar hitelbank —, Dynamit Trusi —, Harpeni 164.50. Az irányzat kedvtelen.

Berlin, január 15. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4% os magyar aranyjádék 100.80. Magyar koronajádék 96.90. Osztrák hitelrészvény 203.—, Osztrák-magyar Államvasut 139.90. Déli vasut 20.25. Északnyugati vasut —, Elbavolyi vasut —, Orosz bankjegyek közepén 216.10. Buschtiehradi —, Orosz bankjegyek —, (Ultimo) Lombard —.

Paris, január 15. (Zárlat.) Osztrák-magyar Államvasut 698.—, 4% os osztrák aranyjádék 102.50. Osztrák Landerbank —, 3% os francia jádék 100.50. Ottomanbank 546.—, 3 1/2% os francia jádék 102.25. Alpesi bányarészvény —, Déli vasut 108.—, 4% os magyar aranyjádék 101.80. Párisi bankrészvény 1000.—, Olasz jádék 100.30. Francia törleszt. jádék —, Osztrák földhitelintézeti részvény 124.—, Török dohányrészvény 313.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 15. (Zárlat.) 4 2/3% os papírjádék 100.30. 4% os osztrák aranyjádék 102.65. Magyar koronajádék 96.20. Osztrák-magyar bank 116.—, Déli vasut 20.30. Elbavolyi vasut 113.50. Londoni váltófor 204.11. Bécsi bankjegyesület 114.—, Villamos részvény —, 3% os magyar aranykölcsön 83.70. 4 2/3% os ezüstjádék 100.50. 4% os magyar aranyjádék 100.95. Osztrák hitelrészvény 203.80. Osztrák-magyar Államvasut 140.40. Északnyugati vasut 109.50. Bécsi váltófor 85.25. Párisi váltófor 81.25. Unio bank —, Alpesi bányarészvény 208.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 15. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 203.—, Német bank —, Disconto —, Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkircheni 164.90. Harpeni 162.90. Laura-kőbő 190.70. Olasz jádék —, Szilárd.

Hamburg, január 15. (Zárlat.) 4 2/3% os ezüstjádék 100.05. 1890. sorsjegye —, Déli vasut 20.40. 4% os osztrák aranyjádék 103.—, Osztrák hitelrészvény 203.—, osztrák-magyar Államvasut 203.—, Olasz jádék 140.—, 4% os Magyar aranyjádék 101.—. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 15. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízó sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (párónként 400 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Oreg közép (párónként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) 94-95 — fillér. Fialat közép (párónként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 90-92 — fillér. Fialat könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. II. Magyar szedett: Nehéz (párónként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (párónként 240-280 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. III. Romániai: Nehéz (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (párónként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. IV. Romániai eredeti (Stachl) — fillér. V. Szerbiai: Nehéz (párónként 280 kilogramm felüli súlyban) 88-90 fillér. Közép (párónként 240-280 kilogramm terjedő súlyban) 84-86 fillér. Könnyű (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) 82-84 fillér.

Sertéslétszám 1902. január 13. napján volt készlet 28.969 darab. — 1902. január 14. napján lehajtatott 361 darab. 1902. január 14. napján elszállított 443 darab, 1902. január 15. napjára maradt készletben 26.887 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 15. —

Megerősítések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Németh József nagybányai állami főgimnáziumi ideiglenes rendes tanár tiszteletbeli minőségében véglegesen, Kósa Sándor dicső-szent-mártoni állami polgári iskolai igazgató-tanítót igazgatói minőségében megerősítette.

Névvagyosítások. Tóth Julianna és Terézia szeghalmi lakosok Hegyesire, Huszerl Jerő m. kir. posta-és táviratbudapesti lakos, valamint kiskoru leánya Johanna Huszár, Spitzer Joachim (Jakab) temesvári lakos saját, valamint kiskoru fia György Somlóra, kiskoru Patzauer Imre és Anna mikolczi lakosok Pásztorra, Braun Áron Saje Aladár Borosra, kiskoru Spitzer Árpád budapesti lakos Lászlóra, Traxler Paulina irgalmas nővér löseoi lakos Lángra, Brummel József budapesti lakos Bartára, kiskoru Weisz Adolf pécsi lakos Róvára, kiskoru Weisz Mihály úpesti lakos Váradra, kiskoru Goldstein József, Endre és Sándor csernafalusi lakosok Balázásra, Kamaszi Pál bécs-petrovosszéli lakos Keleltre, kiskoru Mendel Adolf szatmár-németi lakos Radakra, Wiener Dávid budapesti lakos Vámosra, Valtás Róbert m. kir. posta-és táviratbudapesti budapesti lakos saját, valamint kiskoru gyermekei Jolán és Margit Szepesire magyarosította vezetéknévet belügyminiszteri engedéllyel.

Viz állás.

Table with columns for location, date, and water level. Rows include Imre, Dunas, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Faks, Mohács, Gőzvár, Újvidék, Pancsova, Orsova, Magyarfalva, Horva, Vag, Rába, Győr, Péttar, Zákány, Bács, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Jaborca, Uper.

Napirend.

Napirend. Csütörtök, január 16. — Római katolikus: Marcell pp. — Protestáns: Marcell. — Görög-ortodox: (január 3.) Malakias. — Zsidó: Scheb. 8. Sobebrin bj. — Nap két: 7 óra 28 percek. — Nyugás: 4 óra 20 percek. — Hold két: 10 óra 21 percek este. — Nyugás: déli 12 órakor. A miniszterelnök és belügyminiszter nem fogad. A közlekedési miniszter fogad délután 4 órakor. A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órakor. Nemzeti Múzeum. Természettörténeti tár. Nyitva délelőtt 9 óráig. — Több társai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők. Országos Képtár és metszetkiállítás az Akadémiaiban zárva. Iparművészeti Múzeum délelőtt 9 óráig délután 1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepestei út 72.) délelőtt 9-10 óráig. Földtani Intézet múzeuma (Stefánia út 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Díjlanul megtekinthető.

Téli tárlat a városi Múzeumban délelőtt 9 óráig délután 4 óráig és este zenés kórus mellett (utóljára) 6—11 óráig. Belépődíj 1 korona. Telenológiai iparmúzeum délelőtt 9—1-ig. Nemzeti Szalon állandó kiállítása d. e. 9 óráig este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér. Magyar nők műkiállítása (Váci-utca 34.) d. e. 10 óráig este 8-ig. Belépődíj 60 fillér. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óráig 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 12 óráig és d. u. 3—8 óráig. Állatkerti a Városiúton nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyitvány és keleti mintar. V. kertül Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városi ipari csarnokban nyitva: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután

3 óráig 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi szolgálatossága (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, január 15. Az északnyugati maximum megerősödve Közép-Európa felé, az alacsony légnyomás pedig Oroszország Belsőjébe nyomul. Közép-Európában az idő jobbra szaraz és hideg, kisebb esők voltak Olaszországban és Németország partjain. Nálunk az idő tulajdonyom részben száraz, hideg és helyenkint szeles volt. Az ország délkeleti és északi részében voltak kisebb csapadékok is. Kiállítás. Változó felhőzettel hideg és tulajdonyom száraz idő várható semmi, vagy csak kevés csapadékkal.

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor. Etrendi szor lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van. Főraktár: Török József gyógyszerár, Király-utca 12. és Andrássy-út 26.

KIVALÓ ERŐSÍTŐSZER. FARBENFABRIKEN vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld. SOMATOSE. erősítő szer. vas-Somatose. NÄHRMITTEL in Pulverform.

Legszebb Legjobb Legelőszőbb PAP PAP PAP. GIJNER JANOS. Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.

„Reuma-szesz”. Widder Gyula gyógyszerésznél. S.-A.-Ujhely. Főraktár: Török József gyógyszerár, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszerár a „Nador”-hoz.

A „KIS LAP”. mely a 7—12 éves gyermekek legkedveltebb képes újsága, harminceszedik évfolyamával lép immár olvasói elő. Szerkesztik: Forgó bácsi és Roboz Andor.

KÉPESKÖNYVEK. KITÜNŐ TARTALOMMAL HAZÁNK LEGKIVALÓBB GYERMEK-VERSELŐTŐL U. M.: PÓSA LAJOS MIKSZÁTH KÁLMÁN RADÓ ANTAL stb.

Titkos betegségek ellen. D. KAJDAGSY, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos. Electrotherapiai rendelő-intézet IV. Kigyó-utca 5. l. em. Klotild-palota. Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbban olyanira fokozott és hatékonyan ártatlan sikerű Electro-Massage vagy Psychrophor.

A „KIS LAP” hetenként a lehető legérdekeltebb tartalommal jelenik meg. Kiváló írók tollából megjelent közleményei a legkülönbözőbb tárgykörből merítik. Hosszabb és rövidbb elbeszélések, csevegő-bongó versei a hazaszeretettel és a kitartó, becsülettel munkásság elveit plantálják a gyermek lelkebe. A nagy és vidám nangu elbeszélések kívül közel uteraiasokat, meséket és hangulatos rajzokban hirdeti a természet csodáit szépségét. nagy súlyt helyez a gyermekek etikai nevelésére; a nagy emberek életét vagy életük egy-egy jellemző szakaszát adom aszerint apró közleményekben ismerteti, a kézi ügyesség fejlesztésére is szerető gondot fordít; nagyarázatokkal kísért rajzokban tanítja meg fiatal közönségét arra, hogy mint készítheti el egyszerűvén semmielő, kis papír-vagy fadarabkákból önmaga játékát és mint mutatnája környezetét büszkeszettel a tudományos alapon nyugvó mutatóvonalakkal. mindezek mellett közel különféle rejtvényeket, találos meséket és a meglepetés közölt könyvtulajdonát sorol ki. időközönként pályázatokat hirdet, hogy a gyermekek elméjét munkára serkentsék és a szép stílus iránti érzéküket már ezen a fokon fejlessze. rajzai és képei a művészi nevelés leghatékonyabb előmozdító: könyvedek, a gyermek képzeletéhez szorok, nagyobbára vidám jövedvet és egészséges humor árasztanak.

Mindentudó képeskönyv. Posa Lajos képes A B C-je. Czini-Czini. Irta Posa Lajos. Nagy alkau képeskönyv. Tündérliget. Kis emberek pajtsái. Vadászkepek. Két különböző tartalom, de hasonló külsejű képeskönyv.

Épp most jelent meg SEEFEHLNER J. L. Budapest, IV., Váci-utca 20. sz. F. táncrendek, cotillonfigurák, farsangi- és bál-cikkek árjegyzéke. Bárkinek ingyen és bérmentve.

A „KIS LAP” előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona. A „Budapesti Napló” előfizetői „KIS LAP”-ot kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 6 kor-ért, félévre 3 kor-ért, negyedévre 1.50 kor-ért. A „KIS LAP” ezen kedvezményes előfizetési összege a „Budapesti Napló” utalványán is beküldhető.

Állatvilág. Sokfejtek. Csudanéni. Tréfás állatker. Megrendelhetők: LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. és FIAD) és k. u. d. könyvkereskedésben, Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 16-án.
Wyns Charlotte vendégfelléptével.
Parasztbocsület.
Melodráma 1 felvonásban. Zenéjét szerzette Mascagni
P. Szövegét írták Targioni-Tozzetti és Menasci. Fordította Radó Antal.
Személyek:
Santuzza Wyns Oh. Alfo Mihályi
Lola Payer Lucia Valent V.
Turiddu Kertész
Utána:
Nalla, a forrás tündéré.
Ballet 3 részben, 4 képből. Írták Nutter és Saint-Leon. Az I. és IV-ik kép zenéjét szerezte Minkus, a II. és III. képet Delibes Leo.
Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 16-án.
Másodszer:
Tárgya királyné.
Tragédia 5 felvonásban. Írta Rákosi Jenő.
Személyek:
Tárgya Jászai Baréza Fáy Sz.
Vendró Szacsavay Káma Meszlényi
Dzsábul Somló Arszil Márkus
Csakán Mihályi Leszghó Horváth
Balaugyár Gál Kydár Pálffy
Sziklós tanár Berégi Kubán Gyenes
Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 16-án.
A postás fia.
Operett 5 képből. Szövegét írták: James T. Tanner és Alfred Murray. Fordították: Salgó Ernő és Mérey (Merki) Adolf. Zenéjét szerzették: Ivan Caryll és Lionel Moncton.
Személyek:
Punchestown Erdős Bang, postásfia Sziklai
Hooker pasa Mátrai Nóra Inkoy
Cosmos bey Delly Turcsányi
Clive Radnor Palásthy Lady Punchos, Sziklainé
Pott kapitány Ráthonyi Mistras Bang Margó Z.
Stokfisch tanár Boros Róza Tomcsányi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők. **Bárd Ferenc és Testvérei** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. n.

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 16-án.
Délután 3 órakor méretekkel helyarárral;
Ocskay brigadéros.
Sajnmű prólogussal, 4 felv. Írta Herzeg Ferenc.
Este:
A képviselő ur.
Kredeti bohózat 3 felvonásban. Írták Gúthi Soma és Rákosi Viktor.
Személyek:
Bodollai Károly Góth Melinda Hegedűsné
Lili Gazi Boko Antal Vendrei
Exster Nikó L. Csopaki Rónaszéki
Péntek Szerény Pappenheim Balassa
Füzessy Tapolczai Horrát Kazaliozky
Bodollai Károly Hegedűs Ágnes Fábian
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 16-án.
Ádám és Éva.
Operett 3 felv. Írták Blum és Toché. Zenéjét szerz. G. Serpette, Ford. Bálint Dezső és Makai Emil.
Személyek:
Ádám Szirmai Carbonlonius Szerdahelyi
Éva Kürty Gyntia Bojár
Adramalek Kovács Marcellus Delli
Lucifer Németh Galena Kovács K.
Asmódi Harmath Benoit Szabó
Gábor Nyári M. Régalard Ujvári
Kezdeté 7 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 16-án.
A tánc.
Írta és felolvassa Pekár Gyula.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 16-án.
Válás után.
Vígjáték 3 felv. Írta Bisson A. Ford. Pauley.
Kezdeté 7 órakor.

Szombaton, január 19-án este 7 1/2 órakor a Royal-szálló termében

Huberman Bronislaw

román udv. zongoravészt 2-ik hangversenye.

Jegyek 4, 10, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmónia” személt és zongorakereskedésben IV., Váci-utca 20. sz. kaphatók.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymosd-utca 17.
Uj fellépések:
De la Fère francia szonnett
Mason és Forbes excentrikusok
Dandy Trio angol ének és tánc
Tovább szerzedtetelt:
Chung-Ling-Seo Serenádas
La Morena
Zimmermann stb. stb.
A télikerben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenye.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.
Ma
a nagy januári műsor
és
EVERHART a királykirály.
Vasárnap délután 1/2-4-kor:
nagy Everhart-matiné!!
Mutatványa után Everhart mester a harikait szétosztja a gyermekek közt emlékkül!
Január hó 21-én
DIRKENS ANNIE
asszony első vendégfellépe.
Jegyek a Dirkens-estére már most válthatók a nap-palló pénztárnál és az ismert elővetteli társadékokban.
A Dirkens asszony vendégfelvételéi alatt helyarárral méretekkel emlekkül.

Petánovits METROPOLE-SZÁLLÓJA

A télikerben ma
Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kitünő zenekara játszik.

Telefon 17-19.
Frack öltöny --- 22 frt és feljebb
Smoking öltöny --- 19 . . .
Szalon öltöny --- 20 . . .
Szalon nadrág --- 6 . . .
a legjobb kivitelben

KOHN HELLMANN és FIAI
cs. és kir. udvari szállítóknál
az „ANGOL SZABÓ”-hoz.
Legnagyobb férfi- és gyermekruházárúház
Budapest, Károly-körút 12. szám és Károly-körút 30. szám.
16 fiókoslat.

Dr. Csapó-féle törv. védett
MENTŐ sziklanövény-tea
miní törv. tisztított párt
rállan, gyökéresen győzött bármily régi közsvenyt,
kimaradhatatlan, doboza 2 kor. Dr. Csapó-féle
Erzsébet mellette a legkiválóbb házi-szer régi makacs köböré.
rehabilitáció és mellbajknál, doboza 50 fillér. = Főrekar: LUX M. droguistánál, Múzeum-körút 7/N. Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

73/1902. szám.
Pályázati hirdemény.
A budapesti nemzeti színháznál tüzredésben levő s 1600 korona évi fizetéssel és 400 korona évi lakpénzrel javadalmazott **gazdai állásra** ezennel pályázat hirtetettik.
Ezen állásra pályázhat mindenki, a ki bármely középiskola 4 osztályát elvégezte s a ki a magyar és német nyelveket írásban és szóban teljesen bírja.
A pályázati kérvények kellően felszerelve **folyó évi január 25-éig** nyújthatók be a nemzeti színház igazgatóságához. Elkészett kérvények figyelembe nem vétetnek.
Tájékoztató értesítés kapható minden kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt a nemzeti színház igazgatósági épületében a gazdasági főnöknél.
Budapest, 1902. januárban. **Az Igazgatóság.**

MAGYAR BAZÁR

Szerkesztők: S. Hunatler Elma, S. Bittner Julia, Csobel Minka, Dessewffy Ilona, Harath Lujza, örv. gróf Hessesteinné, nyárkosi-gyöfi Horváth B. Gy. M. Hrabovszky Julia, Köver Ilma, Kallifay Isabella, Litzvay Viktoria, Lux Terka, Palkó-Uosevnyás báró Glaubitz Flóra, báró Redvitzná-Schuytra Ilona, Sárosi Bella, Sulyok Ida, Szalay Fruzina, Szigethy-Szalay Ersei, Székely Irén, Tabódy Ida, Tavasszai Rosa, Tutsakné-Bezhoff Lilly, Wettsteinné-Szilva Margit, Wocsováné-Jankovits Lujza stb.
DIVATLAP. Kiadja: Az Athenaeum Irod. és nyomdai részvény-társ.
XXXV. ÉVFOLYAM.
tartalma élénk, érdekes és változatos. Elvezetes, szórakoztató olvasmányok mellett figyelemmel kíséri a nagyvilági életet, az irodalom, művészet, életkörülmények és a leánynevelés legérdekesebb mozzanatait, nem feledkezve meg a háztartás, kertészkedés és női munkákör egyéb ágairól sem. Utbaigazítást ad a divat, szépség, egészség ápolására. A divattervez grönnyörű, néha színes ábrákkal, szabásai mintákkal fölfeleli a gyermekdivatot is.

A MAGYAR BAZÁR rendes munkatársai: Ábrányiné-Katona Eleonóra, Bende Andoró, B. Bittner Lina, Csobel Minka, Dessewffy Ilona, Harath Lujza, örv. gróf Hessesteinné, nyárkosi-gyöfi Horváth B. Gy. M. Hrabovszky Julia, Köver Ilma, Kallifay Isabella, Litzvay Viktoria, Lux Terka, Palkó-Uosevnyás báró Glaubitz Flóra, báró Redvitzná-Schuytra Ilona, Sárosi Bella, Sulyok Ida, Szalay Fruzina, Szigethy-Szalay Ersei, Székely Irén, Tabódy Ida, Tavasszai Rosa, Tutsakné-Bezhoff Lilly, Wettsteinné-Szilva Margit, Wocsováné-Jankovits Lujza stb.

A MAGYAR BAZÁR minden hó 1-én és 16-án jelenik meg gyönyörű rajzokkal, színes divatképekkel, bő szépirodalmi melléklettel. Ezen a mellékleten két regényt közöl a **MAGYAR BAZÁR**. Talányokkal és pályafordásokkal is foglalkoztatja a **MAGYAR BAZÁR** olvasóit és a megfektőknek értékes jutalmat ad.

A Magyar Bazar-t a Budapesti Napló előfizetői kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 12 korona helyett 9 koronáért, fél-évre 6 korona helyett 4 korona 50 fillérért, negyed-évre 3 korona helyett 2 korona 40 fillérért.
A „MAGYAR BAZAR” előfizetési ára a Budapesti Napló utalványán is beküldhető.

HAGGENMAOHER-féle
a legfinomabb által palacsintához
GÓLIÁT MALÁTA-SÖR
legkiválóbb ízű és legfinomabb ital.
Dr. Tóth János kím. orvos. úrv. 18. vegyes nyelvtudás: „A Haggemaacher-féle Góliát Maláta Sör, vegyválasztott, egészséges, főleg magas vérnyomású emberek (Maláta) tartalma következtében a legkiválóbb maláta-sörök közé sorozható.”
Magrendelés hely:
Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

DÓCZI M.
cipő sz.
1868. Állami arany érem.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Lohengrin	Tárgya királyné	A képviselő ur	Ádám és Éva	Lotty ezredesei
Szombat	Troubadour	A bor	A dada	Katalin	Lotty ezredesei
d. u. Vasárnap este.	A navarrai leány Sylvia	Agglegények	Rontó Pál	Lili	New-York szépe
		Tárgya királyné	A dada	Gyimesi vad-virág	Lotty ezredesei

Gombos (d. u. v. ugos) lakcipő, férfi 4. n. l. --- 3.50
Férfi v. női boxbőr fűzős 3.50
Férfi v. ugos orosz lakcipő, férfi 3.50, női --- 3.00
Lakk regatta férfi 2.50, női 2.50
Férfi Ghedrousa 4.50, női 4.---
Férfi v. női ugos cipő --- 2.---
Lakk kivágott --- 1.50-2
Egy csato 2.50, kereszt-csato --- 2.---
Férfi v. ugos csato --- 2.50
Férfi v. ugos csato --- 1.50
Férfi kényesbőr cipő --- 2.---
Arjegyzék, csomagolás, szállítással ingyen. Védre 10 frton felül franco. Nem tetsző árut becserelek.

